

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТЕХНОЛОГІЙ

ІНІ/факультет *інститут економіки та бізнес-освіти*
Кафедра *Фінансів і бухгалтерського обліку*
Спеціальність *072 «Фінанси, банківська справа та страхування»*
Форма навчання *денна*

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

Бершацького Юрія Володимировича

на тему *Аналіз та шляхи підвищення ділової активності підприємства*

за матеріалами *ПрАТ «Північний гірничо-збагачувальний комбінат»*

к.е.н., доцент

Н.В.Ізмайлова

Робота допущена до захисту в ЕК

Протокол засідання кафедри
від 16 червня 2025р. № 13

Завідувач кафедри

(підпис)

к.е.н., доцент

О.В.Неізнестна

Наук. ступень, вчене звання

Ініціали, прізвище

ЗАЯВА

Я, Бершацький Юрій Володимирович , засвідчую, що кваліфікаційна бакалаврська робота на тему: **«Аналіз та шляхи підвищення ділової активності підприємства»** написана мною самостійно.

Робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

07.06.2025

Ю.В.Бершацький

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТЕХНОЛОГІЙ**

ННІ/факультет *Економки та бізнес-освіти*
Кафедра *Фінансів і бухгалтерського обліку*
Спеціальність *072 «Фінанси, банківська справа та страхування»*
Форма навчання *денна*

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри _____ О.В.Неізнестна
(підпис) (Прізвище, ініціали)
« 04 » квітня 2025 року

**ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ БАКАЛАВРСЬКУ РОБОТУ**

1. Тема роботи *Аналіз та шляхи підвищення ділової активності підприємства*
Керівник роботи _____ к.е.н, доцент *Н.В.Ізмайлова*

затверджені наказом закладу вищої освіти від « 04 » *квітня* 2025 р. № *228-ст*

2. Строк подання здобувачем роботи до «07» *червня* 2025 р.

3. Зміст кваліфікаційної роботи, об'єкт, предмет та мета дослідження:

Розділ 1. Теоретичні та методологічні основи дослідження ділової активності підприємства

Розділ 2. Оцінка ділової активності підприємства ГМК України

Розділ 3. Шляхи підвищення ділової активності ПрАТ «Північний ГЗК»

Об'єкт дослідження: процес управління діловою активністю на ПрАТ «Північний ГЗК»

Предмет дослідження: ділова активність підприємства

Мета кваліфікаційної роботи: розробка рекомендацій щодо підвищення ділової активності базового підприємства .

5. Дата видачі завдання « 04 » квітня 2025р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Етап виконання БДР	Строк виконання етапів роботи	Відмітка керівника про виконання етапів (дата, підпис)
1	Підготовка розділу 1	до 11.04.2025	виконано 11.04.2025
2	Підготовка розділу 2	до 02.05.2025	виконано 02.05.2025
3.	Підготовка розділу 3	до 23.05.2025	виконано 23.05.2025
4	Отримання відгуку від наукового керівника	до 07.06.2025	виконано 07.06.2025
5	Подання кваліфікаційної роботи на перегляд завідувачу кафедри	до 10.06.2025	виконано 10.06.2025
6	Реєстрація завершеної кваліфікаційної роботи	до 13.06.2025	Реєстраційний № _____ « <u>13</u> » <u>червня</u> 20 <u>25</u> р.
7	Попередній захист кваліфікаційної роботи на кафедрі	14.06.2025	виконано 14.06.2025
8	Підготовка до захисту в ЕК	до 20.06.2025	виконано 20.06.2025

Завдання підготував науковий керівник

Н.В.Ізмайлова
(прізвище та ініціали)

Завдання одержала здобувачка

Ю.В.Бершацький
(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Бершацький Ю.В. Аналіз та шляхи підвищення ділової активності підприємства. – Рукопис.

Кваліфікаційна бакалаврська робота за спеціальністю 072 – Фінанси, банківська справа та страхування. Державний університет економіки і технологій. – Кривий Ріг, 2025.

Робота присвячена дослідженню теоретичних і практичних аспектів ділової активності підприємства з урахуванням особливостей діяльності ПрАТ «Північний ГЗК» у контексті цифрової трансформації та сталого розвитку.

У першому розділі представлено теоретичні та методологічні основи аналізу ділової активності. Розкрито економічну сутність поняття «ділова активність підприємства» та його місце у системі управління. Здійснено аналіз методологічних підходів до оцінювання ділової активності та управління нею в умовах цифрових змін і сталого розвитку. Другий розділ присвячений практичній оцінці ділової активності ПрАТ «Північний ГЗК». Проведено аналіз основних фінансово-економічних показників підприємства, розраховано абсолютні та відносні показники ділової активності, що дозволило виявити сильні сторони та проблеми у діяльності підприємства. У третьому розділі запропоновано шляхи підвищення ділової активності ПрАТ «Північний ГЗК». Зокрема, розроблено рекомендації щодо формування ефективної системи управління діловою активністю, а також заходи, спрямовані на зниження кредитних ризиків. Зроблено висновок, що запропоновані заходи можуть сприяти підвищенню конкурентоспроможності та забезпеченню сталого розвитку підприємства. Практичні рекомендації роботи мають прикладний характер і можуть бути використані для покращення управлінських процесів.

Ключові слова: ділова активність, оборотність, рентабельність, активи, оборотні активи, дебіторська заборгованість, кредиторська заборгованість, управління діловою активністю, гірничо-металургійний комплекс.

ЗМІСТ

	Стор.
Вступ	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	7
1.1. Економічна сутність ділової активності підприємства	7
1.2. Методологічні підходи до проведення аналізу ділової активності підприємства	15
1.3. Управління діловою активністю підприємства ГМК в умовах цифрової трансформації та сталого розвитку	22
Висновки до розділу 1	28
РОЗДІЛ 2 ОЦІНКА ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ГМК УКРАЇНИ	31
2.1. Оцінка основних фінансово-економічних показників ПрАТ «Північний ГЗК»	31
2.2. Оцінювання ділової активності ПрАТ «Північний ГЗК» за допомогою абсолютних показників	43
2.3. Аналіз рівня ділової активності підприємства на основі відносних показників	53
Висновки до розділу 2	67
РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ ПРАТ «ПІВНІЧНИЙ ГЗК»	71
3.1. Формування системи управління діловою активністю базового підприємства	71
3.2. Шляхи підвищення ділової активності через управління кредитними ризиками підприємства	78
Висновки до розділу 3	90
Висновки	94
Список використаних джерел	101
Додатки	106

ВСТУП

Ділова активність підприємств відіграє важливу роль у забезпеченні їхнього успіху в сучасних умовах ведення бізнесу. Вона включає різноманітні заходи, спрямовані на досягнення стратегічних цілей, задоволення потреб споживачів і підтримку конкурентоспроможності. Сьогодні підприємства активно впроваджують різні стратегії для підвищення своєї ділової активності, зокрема розширюють ринки збуту, запускають нові продукти або послуги, оптимізують виробничі та логістичні процеси, а також застосовують сучасні технології та інновації.

У глобальних умовах конкуренції підприємства постійно оцінюють свої ресурси, аналізують конкурентне середовище та досліджують потреби клієнтів, щоб приймати обґрунтовані рішення та реагувати на зміни. Ділова активність стає важливим чинником, що визначає стабільність і успіх компанії у світі сучасного бізнесу.

Показники ділової активності підприємства відображають загальну динаміку ефективності виробничо-господарської діяльності. Їхнє зростання позитивно впливає на фінансовий стан підприємства, забезпечуючи його стабільний розвиток.

У роботі застосовано стандартизовані методики аналізу, засновані на принципах використання відкритої звітності та відсутності залежності від галузевої специфіки підприємства.

Об'єкт дослідження: процес управління діловою активністю на ПрАТ «Північний ГЗК». Предмет дослідження: ділова активність підприємства.

Мета дослідження: розробка рекомендацій щодо підвищення ділової активності базового підприємства.

Для досягнення поставленої мети в роботі виконуються наступні завдання:

сформулювати поняття ділової активності та розкрити основи управління ефективністю господарської діяльності;

проаналізувати методику обчислення показників оборотності та рентабельності;

надати характеристику базового підприємства, оцінити його фінансовий стан;

дослідити ділову активність базового підприємства, зокрема на основі абсолютних показників і коефіцієнтів оборотності активів;

розробити рекомендації щодо підвищення ділової активності ПрАТ «Північний ГЗК» із використанням інструментів управління кредитними ризиками.

Дослідження питань ділової активності підприємства та методики її оцінки є важливою складовою економічної науки. Цією тематикою займалася велика кількість науковців, кожен із яких зробив свій внесок у розвиток теоретичних основ і практичних інструментів аналізу. Серед них варто відзначити праці таких авторів, як С.В.Адонін, Н.В.Бугас, Г.В.Костюк та Т.В.Польова. Їхні роботи акцентуються на визначенні ключових аспектів ділової активності, формуванні методологічної бази для її оцінки та підвищенні ефективності управління.

Вагомий внесок зробили й В.В.Вітлінський та О.В.Гончарук, які розробили кількісні методи оцінки ділової активності й визначили сучасні підходи до управління нею.

До розробки практичних інструментів підвищення ділової активності долучилися О.М.Ціхановська, Л.Г.Дончак та А.П. Дорошенко, які пропонують шляхи вдосконалення системи управління підприємствами. Важливі теоретичні аспекти і підходи до оцінки ділової активності розкрито у працях Н.Б. Кащени, О.О. Горошанської та їхніх колег.

Питання цифрової трансформації бізнесу та її вплив на ділову активність висвітлено у дослідженнях А.В. Лапіна, І.О. Грінчука і В.І. Терещука. Їхні праці є цінним джерелом інформації для розуміння сучасних викликів і можливостей у сфері управління. Практичний вимір ділової активності та її

вплив на економічні результати розкрито в роботах І.В. Мартусенка, Ю.В.Масюка та В.С.Качура.

Значення комплексного підходу до аналізу ділової активності підкреслено в дослідженнях С.О. Нікола, С.В. Онищенко та їхніх співавторів, які інтегрують сучасні технології в бізнес-процеси. Таким чином, наукові дослідження у сфері ділової активності підприємств мають широкий спектр і охоплюють як теоретичні, так і практичні аспекти, що є основою для розробки ефективних управлінських рішень в умовах динамічного економічного середовища.

У процесі дослідження виконуються завдання, спрямовані на розкриття економічної сутності ділової активності, оцінку фінансово-економічного стану базового підприємства та розробку рекомендацій для вдосконалення управління діловою активністю.

У роботі застосовано комплекс методів дослідження, які дозволяють провести всебічну оцінку ділової активності підприємства та розробити обґрунтовані рекомендації для її покращення. Основними методами стали аналіз та синтез, які були використані для визначення економічної сутності ділової активності та принципів управління ефективністю господарської діяльності підприємства. Порівняльний аналіз дав змогу оцінити фінансово-економічні показники ПрАТ «Північний ГЗК» у динаміці та зіставити їх із середньогалузевими значеннями.

Застосування статистичного аналізу дозволило ідентифікувати тренди у показниках оборотності та рентабельності активів підприємства. Графічний метод забезпечив наочну демонстрацію змін ключових показників ділової активності, що значно спростило процес аналізу. Економіко-математичне моделювання допомогло виявити вплив окремих факторів на показники ділової активності, а також обґрунтувати заходи для їх оптимізації. Додатково використовувалися експертні методи, що дозволили сформулювати рекомендації щодо вдосконалення управління кредитними ризиками підприємства.

Інформаційною базою дослідження стали нормативні документи України, серед яких ключову роль відіграли Господарський кодекс України, Податковий кодекс України, Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», а також міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) та національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку (П(С)БО).

Статистичні дані були отримані з офіційних джерел, таких як Державна служба статистики України, яка надає інформацію про макроекономічні показники та статистику гірничо-металургійної галузі. Важливу роль відіграла також фінансова звітність ПрАТ «Північний ГЗК», що дозволило провести глибокий аналіз діяльності базового підприємства.

Додаткові джерела інформації включали публікації галузевих видань, таких як «Металургпром», ГМК Центр, «Бізнес-Цензор», наукові статті у спеціалізованих журналах, а також аналітичні огляди міжнародних компаній, таких як Worldsteel. Використання різноманітних джерел даних забезпечило об'єктивність і надійність результатів дослідження, створивши міцну основу для розробки практичних рекомендацій із підвищення ділової активності підприємства.

Результати дослідження можуть бути використані керівництвом підприємства для ухвалення стратегічних рішень, а також стати основою для подальших наукових досліджень у сфері управління діловою активністю.

РОЗДІЛ 1

СУТНІСТЬ ТА МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна сутність ділової активності підприємства

Ділова активність досягається завдяки оптимальному використанню власного капіталу, раціональному розподілу та ефективному управлінню ним, обґрунтованому залученню позикових коштів, грамотному менеджменту активів, постійному аналізу позитивних і негативних грошових потоків, накопиченню прибутку та його розумному використанню [1].

Цей показник відображає результативність роботи підприємства у співвідношенні з обсягом спожитих ресурсів у виробничому процесі, а також дає загальну характеристику фінансово-господарської діяльності. Він висвітлює потенціал підприємства та його внутрішні можливості.

Ділову активність можна розглядати як у контексті стратегічних цілей підприємства, так і з позицій його поточної господарської діяльності. У першому випадку вона включає повний набір управлінських технологій, які спрямовані на зміцнення позицій підприємства на товарних і фінансових ринках. У другому – акцент робиться на поточну діяльність, зосереджену на підвищенні ефективності роботи та конкурентоспроможності [24].

У сучасних умовах господарювання ділова активність є ключовим чинником досягнення комерційного успіху. Вона також визначає місце підприємства на ринку [41]. Одним із головних завдань для власників і керівників підприємств є реалізація комплексу заходів, що дозволяють підвищити рівень активності підприємства на ринках капіталу, товарів і праці. Це, у свою чергу, сприяє зростанню конкурентоспроможності [18].

Часто ділова активність асоціюється із сукупністю показників, які характеризують оборотність ресурсів підприємства. У цьому випадку вона

відображає ефективність використання матеріальних ресурсів та їх вплив на загальну результативність діяльності.

У широкому значенні ділова активність охоплює всі заходи, які спрямовані на покращення позицій підприємства на ринках продукції, праці та капіталу [26].

Таблиця 1.1

Аналіз підходів до визначення поняття ділова активність підприємства

Автори	Сутність категорії ділова активність підприємства
Анісімова О.М.	Ділова активність охоплює найважливіші сфери життєдіяльності підприємства, а саме виробництво, фінанси, маркетинг, тому дає можливість оцінити внутрішню та зовнішню ефективність.
Кірейцев Г.Г.	Ділова активність – це процес вибору оптимального співвідношення між наборами економічних ресурсів та окремо між обсягами виробництва і різноманітних продуктів за допомогою цих ресурсів
Коваленко Л.О., Ремньова Л.М	Ділова активність – це комплексна характеристика, яка втілює різні аспекти діяльності підприємства і визначається такими критеріями, як місце підприємства на ринку, репутація, інноваційно-інвестиційна діяльність, конкурентоспроможність.
Ткачук Г.Ю.	Ділова активність – це економічна категорія, яка характеризує економічну діяльність підприємства з позицій внутрішніх його змін і виявляється через зміну її інтенсивності у часі
Цал-Цалко Ю.С.	Ділова активність підприємства формується за рахунок внутрішньої і зовнішньої ефективності. Внутрішня ефективність забезпечується організацією господарської діяльності, зовнішня – найкращим асортиментом готової продукції, товарів, робіт і послуг.
Шеремет А.Д.	Ділова активність означає зусилля, яких підприємство докладає для виходу на ринок продукції, праці, капіталу, а під час аналізу фінансово-господарської діяльності цей термін застосовується для характеристики поточної виробничої і комерційної діяльності

Джерело: [25]

Водночас, у рамках аналізу фінансово-господарської діяльності, цей термін набуває більш вузького значення, описуючи лише поточну виробничу та комерційну діяльність підприємства. Підприємства постійно перебувають у процесі кругообігу засобів, і швидкість цього кругообігу безпосередньо впливає на обсяги виробництва та реалізації продукції. Як результат, від цього залежить фінансова стійкість підприємства, його ліквідність і здатність виконувати свої платіжні зобов'язання.

Щодо поняття ділова активність підприємства немає єдиного підходу, тому наведемо визначення різними науковцями в таблиці 1.1.

Основні характеристики ділової активності підприємства полягають у її здатності надавати можливість оцінити фінансовий стан організації, визначити її сильні та слабкі сторони, оцінити рівень конкурентоздатності та рівень використання наявного потенціалу підприємства [37].

Основними шляхами підвищення ділової активності є:

стимулювання працівників через премії та інші мотиваційні заходи, що сприятиме зростанню продуктивності праці;

забезпечення раціонального використання сировини та матеріалів;

впровадження інновацій та технологічних удосконалень;

підвищення стандартів якості продукції;

розширення зовнішньоекономічної діяльності підприємства;

максимізація прибутковості.

Для підвищення рівня ділової активності також важливо оптимізувати управління дебіторською заборгованістю. Одним із рішень є залучення бюро кредитних колекторів, які, підтверджуючи кредити, можуть продавати рахунки клієнтів факторинговим компаніям або банкам одразу після великих обсягів продажів. Додатково важливо страхувати кредити для захисту від значних втрат та безнадійних боргів. Водночас доцільно створити ефективну систему санкцій за несвоєчасне виконання фінансових зобов'язань.

Стратегічна мета діяльності підприємства у межах підвищення ділової активності полягає у забезпеченні високого рівня абсолютної та швидкої

ліквідності, підтриманні належного рівня поточної платоспроможності та оптимізації структури капіталу.

В умовах економічних перетворень в Україні та розширення прав підприємств у сфері фінансово-економічної діяльності зростає важливість ділової та ринкової активності підприємств у забезпеченні їх конкурентоспроможності.

Ділова активність підприємства тісно пов'язана з внутрішніми аспектами його функціонування, тоді як ринкова активність залежить переважно від зовнішніх факторів. Такий підхід до розмежування цих економічних категорій допомагає глибше аналізувати економічну діяльність підприємства. Розмежування понять «ділова активність» і «ринкова активність» дозволяє більш обґрунтовано оцінювати як внутрішній потенціал, так і зовнішні можливості підприємства.

Створення системи оцінки ділової активності є одним із найважливіших завдань сучасного управління. Це забезпечує об'єктивну оцінку фінансового стану підприємств та їх загальної ефективності.

Система оцінки ділової активності може включати такі елементи:

Фінансовий аналіз: визначення фінансових показників, зокрема прибутковості, ліквідності, платоспроможності та фінансової стабільності підприємства.

Виробничий аналіз: оцінювання ефективності виробничих процесів, якості продукції, а також рівня використання ресурсів і технологій.

Маркетинговий аналіз: дослідження конкурентоспроможності продукції, маркетингових стратегій, ринкової позиції підприємства і споживчого попиту.

Кадровий аналіз: аналіз управління персоналом, професійної компетентності працівників і рівня їх мотивації.

Стратегічний аналіз: оцінка стратегічних напрямів розвитку підприємства, його конкурентного середовища та перспектив зростання.

Впровадження комплексної системи оцінки ділової активності дозволяє не лише аналізувати поточний стан підприємства, але й визначати стратегічні

напрями для його подальшого розвитку, підвищення ефективності управління та конкурентоспроможності.

Сучасні умови господарювання диктують необхідність розширення, конкретизації та систематизації критеріїв оцінки ділової активності, що сприятиме адаптації підприємств до змін у зовнішньому середовищі та забезпеченню їх довгострокового успіху.

Рис. 1.1. Основні параметри оцінки ділової активності підприємства
Джерело: [42]

Ринкова оцінка ділової активності підприємства вимагає інтегрованого підходу, який базується на аналізі різноманітних джерел інформації. Порівняння з іншими підприємствами галузі дозволяє отримати об'єктивну оцінку поточного стану підприємства та його потенційних можливостей. При

цьому враховуються такі аспекти, як тривалість роботи на ринку, методи здійснення ділових операцій та репутація підприємства в галузі.

Одним із важливих елементів оцінки ділової активності є аналіз рівня надійності підприємства. Це включає перевірку його досвіду у галузі, здатності виконувати замовлення та дотримуватися зобов'язань перед клієнтами. Репутація підприємства формується через якість продукції та своєчасне виконання договірних зобов'язань, що робить цей фактор ключовим у загальній оцінці.

Детальний аналіз географічного розташування клієнтів і постачальників допомагає краще розуміти потреби та особливості поведінки споживачів. Таке дослідження дозволяє підприємству адаптуватися до потреб ринку, оптимізувати логістичні процеси та забезпечити більш ефективний ланцюжок постачання.

Систематичний аналіз зазначених факторів дозволяє підприємству сформулювати чітке уявлення про своє місце на ринку та визначити стратегічні напрями для подальшого розвитку.

Ключовим етапом ринкової оцінки ділової активності є аналіз ринків збуту та споживання продукції. Широта охоплення ринків збуту вказує на потенціал підприємства щодо збільшення обсягів продажів, оцінки рівня конкуренції та перспектив розширення діяльності.

Важливим інструментом оцінки є вивчення долі ринку та питомої ваги продукції в загальному асортименті. Це дозволяє виявити рівень диверсифікації діяльності підприємства та його здатність ефективно використовувати доступні ресурси.

Дослідження структури експортної продукції, її спрямованості на різні ринки дає змогу оцінити конкурентоспроможність підприємства на міжнародному рівні. Такий аналіз дозволяє виявити, наскільки успішно підприємство адаптується до змін на зовнішніх ринках і конкурує з іншими учасниками.

Ділову активність можна оцінювати через «золоте правило економіки», яке передбачає аналіз ефективності використання вкладених ресурсів у динаміці. Це надає можливість кількісно оцінити результативність діяльності підприємства та визначити рівень раціональності управління його ресурсами.

Аналіз темпів зростання ключових показників є важливим елементом оцінювання ділової активності підприємства, оскільки він дозволяє оцінити ефективність розвитку компанії та ступінь досягнення її стратегічних цілей. До основних показників, які використовуються для цього аналізу, належать чистий прибуток, виручка від реалізації продукції та собівартість.

Виконання планових або прогнозних показників виступає одним із ключових критеріїв ефективності діяльності підприємства. Високий рівень виконання плану свідчить про ефективність управлінських рішень, оптимальне використання ресурсів та здатність компанії адаптуватися до умов ринку.

Значну увагу слід приділяти взаємозалежності між різними фінансовими показниками. Наприклад, збільшення виручки від реалізації продукції при одночасному зниженні собівартості демонструє позитивні тенденції в діяльності підприємства, такі як підвищення продуктивності, оптимізація витрат або вдосконалення виробничих процесів.

Стабільне і збалансоване зростання чистого прибутку та виручки, поєднане з контрольованим рівнем зростання собівартості, є ключовими індикаторами успішності підприємства. Це свідчить про ефективне використання ресурсів, здатність до інновацій та конкурентоспроможність на ринку.

Причому темпи зростання чистого прибутку (П) повинні зростати, випереджаючи темпи зростання виручки від реалізації (В), які у свою чергу повинні бути вищими або дорівнювати 100%, та які відповідно зростають швидше, ніж темпи зростання собівартості продукції (С), а саме:

$$П \geq В \geq 100\% \geq С \text{ або } П \geq В \geq С \geq 100\% \quad (1.1)$$

Швидке зростання таких основних показників, як чистий прибуток, виручка від реалізації продукції та відносне зниження собівартості, є показником високого рівня ділової активності підприємства. Це свідчить про ефективне використання фінансових і виробничих ресурсів, а також про результативне управління господарською діяльністю.[40]

Проте у нестабільних економічних умовах ідеальний баланс цих показників може бути порушений. До основних причин відносяться інфляційні процеси, коливання цін на продукцію та сировину, а також недоліки у координації між різними галузями економіки, що стримують впровадження інновацій і науково-технічного прогресу.

Однією з суттєвих проблем є недостатність стимулів для концентрації ресурсів і фінансів на вирішення стратегічно важливих завдань. Це включає покращення добробуту населення та посилення конкурентоспроможності підприємств на міжнародному ринку. В таких обставинах рівень ділової активності може знижуватися, що вимагає пошуку адаптивних стратегій і ефективних підходів до управління ризиками.

Таким чином, рівень ділової активності підприємства є змінним і залежить як від зовнішніх, так і від внутрішніх факторів. Важливим аспектом є відповідність темпів зростання основних показників, таких як чистий прибуток і виручка, встановленим планам або прогнозам. Відхилення від цих орієнтирів може свідчити про зниження ділової активності, що часто призводить до зниження ефективності роботи підприємства.

Зростання ключових показників є важливим завданням для будь-якої компанії. Його досягнення можливе завдяки раціональному використанню ресурсів, впровадженню інноваційних і економічно доцільних технологій, а також компетентному управлінню.

Загалом, високий рівень ділової активності сприяє ефективній діяльності підприємства, що забезпечує його стабільність і конкурентоспроможність на ринку. Це є основою для довгострокового успіху і сталого розвитку.

1.2. Методика аналізу ділової активності підприємства

Аналіз ділової активності підприємства спрямований на розрахунок відповідних аналітичних показників, виявлення тенденцій та причин їх змін з метою оцінки ефективності виробничо-господарської діяльності. Важливою складовою є визначення потенційних можливостей для підвищення ефективності роботи підприємства. Цей аналіз виконується як для внутрішніх, так і для зовнішніх зацікавлених сторін.

Процес оцінки ділової активності є складним і багатограним. Окрім фінансових показників, враховуються й інші аспекти, включаючи рівень ринкової конкуренції, стратегічне планування, ефективність виробничих процесів та управління персоналом. Для аналізу можуть застосовуватися різноманітні методи та моделі: SWOT-аналіз, фінансовий аналіз, аналіз портфеля бізнесу, оцінка конкурентоспроможності тощо. Важливим є врахування специфіки галузі, в якій діє підприємство, а також змін у економічному та політичному середовищі.

Оцінка ділової активності має враховувати динамічність бізнесового середовища, яке постійно змінюється. Це вимагає систематичного моніторингу та періодичного перегляду стратегій, аби забезпечити відповідність діяльності підприємства актуальним внутрішнім та зовнішнім умовам.[28]

Внутрішній аналіз ділової активності здійснюється управлінським персоналом підприємства на основі даних оперативного, фінансового та бухгалтерського обліку. Основною метою є підвищення ефективності використання ресурсів – як виробничих, так і фінансових. Це сприяє зростанню прибутку та зниженню собівартості продукції або послуг.

Зовнішній аналіз ділової активності проводиться зовнішніми зацікавленими сторонами, до яких належать інвестори, постачальники, покупці, конкуренти, ділові партнери, фінансово-кредитні установи та податкові органи. Кожна з цих груп аналізує доступну інформацію відповідно

до своїх специфічних інтересів. Для інвесторів важлива оцінка прибутковості та стабільності підприємства, для постачальників – його платоспроможність, а для податкових органів – дотримання норм законодавства.

Таким чином, аналіз ділової активності підприємства є необхідним інструментом для оцінки його стану, виявлення потенціалу та розробки стратегій для подальшого розвитку. Він дозволяє ефективніше використовувати ресурси та досягати високих результатів у конкурентному середовищі.

Аналіз ділової активності підприємства є багатовимірним процесом, що включає як кількісні, так і якісні аспекти. Його важливість зумовлена тим, що ділова активність виступає непрямим показником фінансового стану та управлінської якості компанії. У цьому контексті виявлення взаємозв'язків між різними показниками і аспектами діяльності дозволяє оцінити поточний стан підприємства, його конкурентоспроможність і потенціал для розвитку.

Якісна оцінка ділової активності[29]

Репутація компанії: враховує її ділову історію, успішність у виконанні зобов'язань перед клієнтами, партнерами та працівниками.

Репутація керівництва: оцінюється компетентність, професіоналізм і здатність приймати стратегічні рішення.

Конкурентоспроможність: аналіз позицій компанії на ринку порівняно з іншими учасниками галузі.

Широта ринків збуту: охоплення географічних територій і сегментів споживачів.

Стійкість клієнтської бази: ступінь залежності компанії від конкретних клієнтів або груп клієнтів.

Кількісна оцінка ділової активності

Частка ринку: аналіз динаміки частки підприємства на ринку, що демонструє його здатність зберігати або розширювати свої позиції.

Масштаб партнерських відносин: оцінює рівень взаємодії з іншими учасниками ринку.

Обсяг зовнішньоекономічного обороту: показник активності на міжнародних ринках.

Приріст кількості робочих місць: характеризує економічний вплив підприємства на регіон або країну.

Фондова активність: відображає інвестиційну привабливість підприємства через динаміку реалізації акцій, коефіцієнт котирування, прибутковість і дивіденди.

Оцінка внутрішньої та зовнішньої ділової активності

Внутрішня активність: аналізує ефективність використання ресурсів, управління виробничими процесами, інноваційну діяльність і мотивацію персоналу.

Зовнішня активність: включає такі показники: імідж і репутація: важливі для взаємовідносин із зовнішніми партнерами.

Соціальна відповідальність: участь у соціальних програмах і сприяння економічному розвитку регіону.

Екологічна активність: дотримання екологічних стандартів, впровадження екологічно чистих технологій.

Виклики та обмеження аналізу. Незважаючи на наявність широкого спектра інструментів і методів аналізу, важливо пам'ятати про обмеження цього процесу. Репутація компанії та її бренду не є гарантією стабільності у кризових умовах, що демонструють приклади великих корпорацій, таких як Swissair, Daewoo та Moulinex. Крім того, економічні та політичні зміни можуть суттєво вплинути на результати аналізу.

Рекомендації для покращення ділової активності.

- Розробка системи оцінки, яка включає як якісні, так і кількісні показники.
- Врахування специфіки галузі та макроекономічних тенденцій.
- Регулярний моніторинг зовнішнього середовища та адаптація стратегій до змін.
- Посилення соціальної та екологічної відповідальності, що позитивно впливає на репутацію та конкурентоспроможність.

В цілому, комплексний підхід до аналізу ділової активності дозволяє не лише оцінити поточний стан підприємства, але й розробити ефективні стратегії для його подальшого розвитку.

Для дослідження внутрішньої ділової активності підприємства доцільно використовувати систему показників, які можна класифікувати за різними критеріями. Важливо, щоб ці показники відповідали ключовим вимогам: мали чітке призначення, були спрямовані на конкретний об'єкт аналізу, охоплювали всі основні аспекти діяльності, були логічно впорядкованими, інформативними, а також достатньо простими для застосування.

Поняття ділової активності відображає темпи розвитку підприємства та швидкість обігу його ресурсів [26]. Тобто, показники ділової активності фактично оцінюють, наскільки ефективно підприємство використовує власні фінансові ресурси. Аналіз цього аспекту діяльності передбачає вивчення значень і змін таких фінансових коефіцієнтів, як оборотність запасів, оборотність капіталу, рівень дебіторської та кредиторської заборгованості, тривалість фінансового та операційного циклів, а також коефіцієнт стійкості економічного зростання. Детальний опис сутності цих показників та методика їх розрахунку подані у праці [Ямбоко].

Одним із ключових індикаторів при оцінюванні ділової активності є коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, який дає уявлення про рівень розрахунків підприємства з постачальниками та іншими кредиторами. У науковій літературі представлено кілька варіантів його визначення:

у чисельнику може використовуватись чистий дохід, дохід від реалізації без врахування податків та зборів або ж собівартість реалізованої продукції;

у знаменник за одними підходами включають усі поточні зобов'язання [12], тоді як за іншими – наприклад, у підході Л.О. Лігоненко – з цього переліку виключаються короткострокові банківські кредити та поточна частина довгострокових зобов'язань; ще складніша структура передбачена в деяких методиках оцінки інвестиційної привабливості, де додатково не враховуються інші поточні зобов'язання.

Окремі концепції трактують ділову активність як інтенсивність використання підприємством своїх ресурсів для забезпечення економічного зростання та досягнення конкурентних переваг на зовнішніх ринках. У цьому випадку до складу показників ділової активності включають як абсолютні величини, що характеризують виробничий потенціал підприємства, так і коефіцієнти, які оцінюють результативність його господарської діяльності [40, с. 289].

Ще одним з ефективних підходів до оцінювання рівня ділової активності підприємства є аналіз змін динаміки основних фінансових показників, зокрема коефіцієнтів, що характеризують оборотність активів і капіталу. Ці індикатори дозволяють оцінити, наскільки раціонально підприємство використовує свої ресурси у процесі господарської діяльності.

Основні коефіцієнти, що відображають рівень ділової активності, мають різне аналітичне значення. Так, коефіцієнт оборотності активів демонструє, скільки одиниць виручки припадає на кожну гривню активів, тобто який обсяг продукції у грошовому вираженні реалізовано за рахунок наявного майна підприємства. Він розраховується як співвідношення чистого доходу від реалізації продукції до сукупної вартості активів (валюти балансу).

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості обчислюється шляхом ділення виручки на середньорічний обсяг дебіторської заборгованості і демонструє, скільки разів за певний період кошти, вкладені у розрахунки з покупцями, повертаються у вигляді надходжень. Зростання цього показника вказує на ефективну політику управління дебіторською заборгованістю та своєчасне отримання коштів від контрагентів.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості характеризує швидкість погашення підприємством власних зобов'язань перед постачальниками та іншими кредиторами. Він слугує своєрідним показником фінансової дисципліни та платоспроможності підприємства. Чим вищий цей коефіцієнт, тим швидше підприємство розраховується за своїми боргами, що позитивно впливає на його ділову репутацію.

Важливими додатковими індикаторами є строки погашення дебіторської та кредиторської заборгованості, які показують середній період обороту відповідних коштів. Чим менше ці строки, тим вища ефективність обігу грошових ресурсів на підприємстві, що, у свою чергу, сприяє стабільності фінансових потоків і підвищує загальну ділову активність.

Для забезпечення ефективної діяльності підприємства та зростання його ділової активності необхідно вживати заходів щодо пришвидшення обороту коштів у процесі розрахунків, що є особливо актуальним у ситуації дефіциту обігових ресурсів. Одним із ключових показників у цьому контексті виступає коефіцієнт оборотності матеріальних запасів, який показує, скільки разів упродовж аналізованого періоду обертаються кошти, вкладені у запаси. Він визначається як відношення собівартості реалізованої продукції до вартості матеріальних запасів.

Показник оборотності оборотних активів розраховується як співвідношення виручки від реалізації продукції до середньої за період суми оборотних активів. Цей індикатор демонструє, наскільки швидко обертаються кошти, які підприємство інвестує у свої оборотні ресурси, тим самим дозволяючи оцінити рівень їхньої ефективної мобілізації. Важливим елементом оцінювання ділової активності є також фондвіддача, яка характеризує ефективність використання основних засобів підприємства у виробничій та збутовій діяльності. Вона є визначальним критерієм результативності використання основного капіталу.

Коефіцієнт оборотності власного капіталу показує, з якою інтенсивністю підприємство використовує власні фінансові ресурси для формування виручки. Він розраховується як відношення чистого доходу від реалізації до величини власного капіталу. Зростання цього показника свідчить про підвищення ефективності використання власних коштів та активізацію обсягів продажу, тоді як його різке зниження може сигналізувати про неефективне використання капіталу, частина якого не задіяна у створенні доданої вартості.

У межах комплексного аналізу ділової активності також розглядаються

показники тривалості операційного і фінансового циклів. Операційний цикл визначає, скільки днів у середньому необхідно підприємству для перетворення сировини на готову продукцію, її реалізації та отримання коштів від покупців. Його тривалість охоплює строки погашення дебіторської заборгованості та період обігу матеріальних запасів. На відміну від нього, тривалість фінансового циклу характеризує фактичну кількість днів, протягом яких підприємство фінансує свою діяльність власними коштами, і розраховується як різниця між операційним циклом та періодом погашення кредиторської заборгованості.[32]

Аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості є важливою складовою оцінки рівня ділової активності підприємства. Обсяг дебіторської заборгованості формується залежно від обраної політики підприємства у сфері розрахунків із контрагентами. Ліберальніші умови можуть сприяти зростанню обсягів продажу та прибутковості, однак водночас несуть певні ризики, зокрема дефіцит обігових коштів, зниження швидкості обороту капіталу, а також збільшення ймовірності виникнення безнадійної заборгованості.

Для більш повної оцінки стану розрахунків підприємства доцільно окремо аналізувати показники дебіторської і кредиторської заборгованості, а також проводити їх порівняння між собою. Це дає можливість зрозуміти, на яких умовах підприємство надає або отримує комерційний кредит, та чи є ці умови збалансованими. Оцінка строків погашення як дебіторської, так і кредиторської заборгованості дозволяє здійснювати прогнози щодо грошових надходжень і майбутніх платежів, а також оцінювати обсяг заборгованості, що може виникнути або бути погашеною в межах заданого періоду.

Такий підхід до аналізу фінансових зобов'язань дозволяє ухвалювати обґрунтовані управлінські рішення щодо оптимального використання фінансових ресурсів підприємства. Раціональне управління дебіторською та кредиторською заборгованістю сприяє підвищенню фінансової стабільності підприємства, покращенню платоспроможності та забезпечує належну швидкість руху грошових коштів у господарській діяльності.

1.3. Управління діловою активністю підприємства ГМК в умовах цифрової трансформації та сталого розвитку

Основним чинником підвищення ефективного використання ресурсів підприємства виступає управління діловою активністю. Комплексний підхід до цього процесу передбачає тісну взаємодію всіх структурних одиниць підприємства та залучених учасників, які об'єднані спільною метою – виробництвом конкурентоспроможної продукції, що максимально відповідає потребам споживача.

Ведення господарської діяльності в умовах сьогодення супроводжується значними ризиками, невизначеністю та складною політико-економічною ситуацією, що постійно змінюється під впливом зовнішніх і внутрішніх чинників. Стрімкий розвиток технологій трансформує бізнес-середовище, водночас цифровізація дає змогу не лише вдосконалити операційні процеси, а й створити нові продукти, послуги, підвищити конкурентоздатність підприємств і реалізувати підходи до сталого розвитку.

Широке впровадження цифрових рішень вимагає глибокої цифрової трансформації бізнесу, яка стає основним чинником економічного зростання та активізації ділової діяльності з урахуванням принципів екологічної збалансованості та соціальної відповідальності згідно з глобальними орієнтирами сталого розвитку. Умови затяжної кризи, економічна нестабільність, екологічні проблеми та війна загострюють потребу в науковому дослідженні та впровадженні ефективних заходів для активізації ділової активності в межах цифрової трансформації та реалізації стратегій сталого розвитку.

Забезпечення стабільного функціонування бізнесу в умовах зростання глобальних ризиків і загроз, а також підвищення його активності потребують переосмислення традиційних бізнес-моделей та формування нових методів стимулювання ділової активності. У цьому контексті цифровізація виступає ключовим фактором адаптації, розвитку підприємств та інструментом

збереження бізнесу в умовах викликів сучасності [34].

Сучасні цифрові технології, серед яких хмарні сервіси, мобільні платформи, блокчейн, засоби віртуалізації, ідентифікаційні системи, штучний інтелект, біометричні рішення, технології доповненої реальності та 3D-друку, створюють умови для виведення бізнес-процесів на якісно новий рівень [5]. Вони сприяють пришвидшенню економічного зростання підприємств і формуванню власних джерел фінансування. У цьому контексті також зростає значення розвитку онлайн-бренду: соціальні мережі, які активно набирають популярності, виступають ефективними каналами для розміщення реклами. Залучення інфлюєнсерів та мікроблогерів дозволяє не лише знизити витрати на просування, а й підвищити рівень довіри до товарів чи послуг компанії.

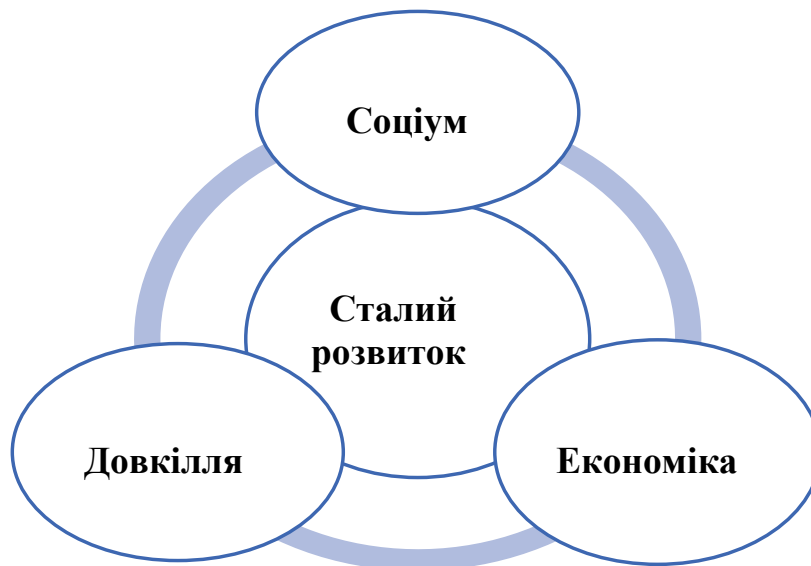

Рис. 1.2. Складові концепції сталого розвитку бізнесу

Джерело: [34]

Однак, на думку провідних міжнародних корпорацій, у сучасних умовах ефективного ведення бізнесу не обмежується виключно максимізацією прибутку при мінімальних витратах із використанням цифрових інструментів. Не менш важливо враховувати соціальні та екологічні наслідки своєї діяльності, інтегруючи ці чинники до системи оцінювання вартості компанії на засадах сталого розвитку [34]. Концепція сталого розвитку стрімко набирає ваги в

глобальному масштабі, визнається розвинутими країнами світу, зокрема державами-членами ЄС та ООН, і поступово вбудовується в стратегії ведення бізнесу міжнародних корпорацій.

Дослідження наукових підходів до розуміння сутності сталого розвитку свідчить, що найбільш поширеним є його трактування як гармонійного поєднання трьох ключових компонентів: економічного, соціального й екологічного (рис. 1.2).

Підприємства, які впроваджують принципи сталого розвитку, орієнтуються на довгострокову перспективу та відповідальне управління, прагнучи знизити споживання ресурсів, оптимізувати витрати та підвищити прибутковість. Досягнення балансу між цими складовими та фінансовими й нефінансовими цілями забезпечує ефективну взаємодію між акціонерами компаній і ключовими стейкхолдерами [34].

Стратегія сталого розвитку означає постійну орієнтацію бізнесу на економічні, екологічні та соціальні пріоритети в процесі прийняття операційних рішень. Існує чотири базові напрями для підтримки

- кореляція економічних цілей сталого розвитку з соціальними та екологічними цілями;
- регулярна комунікація на тему сталого розвитку;
- впровадження основних цінностей сталого розвитку у загальну бізнес-модель;
- розподіл відповідальності за сталий розвиток між усіма відділами, співробітникам та основних учасників ланцюга поставок [34].

Запровадження принципів сталого розвитку у поєднанні з цифровізацією господарської діяльності створює потужний синергетичний ефект, що сприяє активізації бізнес-процесів. Важливо підкреслити, що цифрова трансформація, на відміну від процесів автоматизації та інформатизації, передбачає глибокі зміни не лише у внутрішніх процесах, а й у бізнес-моделях та економічних відносинах як всередині підприємства, так і з його зовнішніми партнерами. Цифрова трансформація — це комплексне впровадження новітніх технологій,

які поєднують фізичні та цифрові системи, забезпечуючи створення інноваційних продуктів і послуг, зростання продуктивності праці та підвищення конкурентоспроможності [29].

У сучасних умовах головною метою аналізу ділової активності підприємств є розроблення ефективних управлінських рішень, орієнтованих на забезпечення сталого розвитку, раціональне використання ресурсів і посилення ринкових позицій.

Повномасштабна війна, що почалася в Україні у лютому 2022 року, суттєво вплинула на всі сфери життя, зокрема бізнес-середовище, зумовивши зниження ділової активності та складнощі у веденні господарської діяльності. Водночас рівень стійкості промислових підприємств варіюється залежно від галузі: насамперед змогли зберегти або оперативно відновити свою роботу ті сфери, які задовольняють основні потреби населення, зокрема харчова та легка промисловість.

З економічної точки зору, сталий розвиток передбачає ефективне використання обмежених ресурсів у тісному зв'язку з цифровими технологіями. У цьому контексті доцільним є вивчення рівня ділової активності українських підприємств гірничо-металургійного комплексу, який виявився одним із найбільш вразливих до фінансових втрат у період повномасштабної війни.

На сьогодні гірничо-металургійний комплекс (ГМК) України зазнав масштабних втрат унаслідок повномасштабної війни. Один із найпомітніших ударів — різке скорочення обсягів виробництва сталі: у 2023 році воно становило лише 6,3 млн тонн, що втричі менше, ніж у 2021 році.

Україна за 2024 рік має 22 місце серед світових виробників сталі, з показником 7,6 млн.т, що на 21,6% відсотків більше, ніж у 2023 році, дод. А. За 2023 рік Україна займала 24 місце серед світових виробників сталі, з показником 6,2 млн.т, що на 0,6% відсотків менше, ніж у 2022 році. За 2022 рік Україна перемістилась з 14 місця на 25 у світовому рейтингу виробників сталі [46] . Додаток А.

Таблиця 1.2.

Місце України серед світових виробників сталі

Рік	Ранг	Обсяг виробництва сталі, млн.тон	Зміна, % до попереднього року
2021	14 місце	21,4	-70,7%
2022	25 місце	6,4	-0,6 %
2023	24 місце	6,2	-0,6 %
2024	22 місце	7,6	+ 21,6%

Джерело: складено автором за даними Worldsteel [46]

Для порівняння, до початку вторгнення Україна входила до п'ятнадцятки найбільших виробників сталі у світі. Значна частина втрат обумовлена вимушеною зупинкою роботи підприємств у Маріуполі, Запоріжжі, Кривому Розі та Дніпропетровській області — ключових індустріальних центрах, що зазнали прямих бойових дій або опинилися в зоні ризику.

Найбільші компанії, зокрема група «Метінвест», були змушені повністю зупинити виробництво на низці підприємств, зокрема в Маріуполі. Консервація роботи заводів імені Ілліча та «Азовсталі» призвела до втрати контролю над потужностями, які забезпечували до 40% національного виробництва сталі. Ці об'єкти не лише мали вагоме економічне значення, але й були одними з головних роботодавців у регіоні.

За даними Worldsteel, Китай виробив 86,0 млн тонн у квітні 2025 року, що відповідає показнику квітня 2024 року. Індія виробила 12,9 млн тонн, що на 5,6% більше. Японія виробила 6,6 млн тонн, що на 6,4% менше. Сполучені Штати виробили 6,6 млн тонн, що на 0,3% менше. За оцінками, Росія виробила 5,8 млн тонн, що на 5,1% менше. Південна Корея виробила 5,0 млн тонн, що на 2,5% менше. Туреччина виробила 3,0 млн тонн, що на 7,0% більше. Німеччина виробила 3,0 млн тонн, що на 10,1% менше. Бразилія виробила 2,6 млн тонн, що на 3,1% менше. Іран виробив 3,3 млн тонн, що на 4,6% більше.

Таблиця 1.3.

Топ-10 країн-виробників сталі у квітні 2025 року

	Квітень 2025 (млн.тон)	% зміни 25/24 квітня	Січень-квітень 2025 (млн.тон)	% зміни 25/24 січень-квітень
Китай	86,0	0.0	345.4	0,4
Індія	12.9	5.6	53.2	6.9
Японія	6.6	-6,4	27.0	-5.3
Сполучені Штати	6.6	-0,3	26.4	0.0
Росія	5.8	-5.1	23.4	-4,5
Південна Корея	5.0	-2,5	20,5	-3.4
Туреччина	3.0	7.0	12.3	-1.0
Німеччина	3.0	-10.1	11.4	-11.9
Бразилія	2.6	-3.1	11.0	-0,3
Іран	3.3	4.6	10.6	-8.0

Джерело: дані World Steel Association [46]

Додатковим ударом стала втрата доступу до морських портів, через які здійснювався експорт металопродукції. В умовах заблокованої логістики експорт суттєво скоротився, а з ним — і надходження валюти в економіку. Це унеможливило повноцінне функціонування навіть тих підприємств, які фізично залишилися неушкодженими.

Наслідки цих процесів відчутні як на національному, так і на міжнародному рівні. Україна опустилася з 14-го на 25-те місце у світовому рейтингу виробників сталі, втративши стратегічні позиції на глобальному ринку. Це має серйозні наслідки для економіки: ГМК історично забезпечував значну частку ВВП, валютної виручки та податкових надходжень. Крім того, зупинка підприємств спричинила економічну дестабілізацію у цілих регіонах, де металургія була базовою галуззю. Для відновлення стабільності та перспектив розвитку постає нагальна потреба в реорганізації логістичних маршрутів, відкритті альтернативних експортних коридорів, модернізації виробництва з урахуванням нових реалій і поступовому поверненні ГМК на глобальну арену.

Висновки до розділу 1

Ділова активність є ключовим показником ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства, яка характеризується інтенсивністю використання ресурсів, здатністю до зростання і конкурентоспроможності. Вона проявляється як у стратегічному, так і в операційному вимірі, впливаючи на ринкову позицію підприємства. Основними чинниками підвищення ділової активності є оптимізація використання капіталу, впровадження інновацій, ефективне управління активами та посилення мотивації персоналу.

Різні науковці по-різному трактують суть ділової активності, проте всі підходи зводяться до її ролі як комплексної економічної категорії, що охоплює виробничу, фінансову, маркетингову та інші сфери діяльності. Її аналіз базується на ряді показників: оборотність активів, рентабельність, ліквідність, ефективність використання ресурсів. Важливим етапом є порівняння цих показників у динаміці та відносно до конкурентів.

Ділову активність доцільно оцінювати як через внутрішні параметри функціонування підприємства (прибуток, витрати, продуктивність), так і через зовнішні – частка ринку, експортна діяльність, репутація. Високий рівень ділової активності забезпечує стабільний розвиток підприємства, адаптацію до змін ринкового середовища та зростання його ринкової вартості. У сучасних умовах важливо постійно вдосконалювати підходи до оцінювання ділової активності для прийняття ефективних управлінських рішень. Більш зважені управлінські рішення щодо політики розрахунків, забезпечуючи підтримання оптимального рівня ліквідності та фінансової стійкості підприємства. Збалансоване співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості дозволяє ефективніше керувати грошовими потоками, уникати касових розривів і знижувати ризики втрати фінансової стабільності внаслідок невчасного надходження або вимушених платежів.

Узагальнюючи, можна зазначити, що методика аналізу ділової активності охоплює комплексну систему кількісних і якісних показників, яка відображає

не лише фінансову, а й стратегічну складову діяльності підприємства. Її реалізація потребує системного підходу, який включає аналіз оборотності активів, ефективності використання ресурсів, платоспроможності, рентабельності та рівня залучення підприємства до зовнішніх економічних процесів. Водночас, важливо враховувати вплив зовнішнього середовища, зміну ринкових умов і внутрішню готовність підприємства до адаптації.

Таким чином, ефективне застосування методик аналізу ділової активності дозволяє не лише оцінити поточну ситуацію на підприємстві, але й виявити точки зростання, оптимізувати управлінські процеси, покращити фінансові результати та забезпечити стратегічну стійкість у довгостроковій перспективі. Це особливо актуально в умовах динамічного бізнес-середовища та високого рівня конкуренції, коли здатність до швидкої реакції й ефективного управління ресурсами визначає конкурентні переваги компанії.

Управління діловою активністю підприємств гірничо-металургійного комплексу в умовах цифрової трансформації та сталого розвитку набуває стратегічного значення для забезпечення їх конкурентоспроможності та стійкості до зовнішніх викликів. Визначальним чинником ефективного функціонування бізнесу виступає гармонізація економічних, соціальних і екологічних цілей у поєднанні з активним впровадженням цифрових технологій. Сучасні цифрові інструменти — хмарні сервіси, мобільні платформи, штучний інтелект, технології віртуалізації тощо — дозволяють підприємствам оптимізувати процеси, підвищувати продуктивність і формувати нові бізнес-моделі, адаптовані до динамічного середовища.

Комплексне впровадження цифровізації на підприємствах ГМК потребує переосмислення традиційних методів управління діловою активністю, орієнтуючи їх на принципи сталого розвитку. Це означає необхідність інтеграції цифрових рішень не лише в операційні процеси, а й у стратегічне планування та систему цінностей компаній. В умовах воєнного стану та глибокої економічної нестабільності особливого значення набуває здатність підприємств до швидкої адаптації, оптимізації ресурсів та ефективної

взаємодії зі стейкхолдерами. Підприємства, які враховують екологічні та соціальні наслідки своєї діяльності, мають вищі шанси зберегти свою ринкову позицію та забезпечити довгострокову прибутковість.

Потенціал удосконалення управління діловою активністю ГМК полягає у розширенні застосування цифрових технологій для прийняття управлінських рішень, розробленні інноваційних стратегій сталого розвитку та поглибленні аналітичної оцінки ефективності підприємств у кризових умовах. Особливої уваги потребує формування нових логістичних шляхів, модернізація виробничих потужностей, розвиток онлайн-присутності брендів і залучення інвестицій у технологічні рішення. Орієнтація на цифрову трансформацію в поєднанні з екологічною і соціальною відповідальністю дозволить ГМК України не лише відновити втрачені позиції, а й забезпечити сталий розвиток у довгостроковій перспективі.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ГМК УКРАЇНИ

2.1. Оцінка основних фінансово-економічних показників ПрАТ «Північний ГЗК»

Приватне акціонерне товариство «Північний гірничо-збагачувальний комбінат» було створено у 1963 році як державне підприємство. У 1996 році, в період приватизації в Україні, комбінат набув статусу акціонерного товариства. Основний напрямок діяльності компанії полягає у видобутку залізної руди, а також у виробництві залізородного концентрату й обкотишів для продажу на внутрішньому ринку та експорту.

Північний ГЗК є одним із найбільших гірничодобувних підприємств Європи, яке забезпечує повний цикл виготовлення сировини для доменних печей: залізородний концентрат (з вмістом заліза 66%) та обкотиші (з вмістом заліза 60,3% і 63,5%).

ПРАТ «ПВНГЗК» входить до складу групи Метінвест, найбільшої приватної компанії України, яка об'єднує гірничо-металургійні підприємства у єдиний виробничо-збутовий ланцюг.

На сьогодні комбінат має виробничі потужності, що дозволяють випускати 14,2 млн тонн концентрату та 11,1 млн тонн обкотишів. Сировинну базу складають великі родовища залізистих кварцитів, розробка яких ведеться в Першотравневому та Ганнівському кар'єрах із загальними промисловими запасами 3 108 млн тонн мінеральних ресурсів.

До структури комбінату входять два кар'єри, дві збагачувальні фабрики, два цехи з виробництва обкотишів, а також допоміжні підрозділи для обслуговування основного виробництва. Крім цього, комбінат має власну медичну службу та розвинену соціальну інфраструктуру.

На підприємстві впроваджуються сучасні технології автоматизації управління виробничими процесами. Для обліку готової продукції, сировини та

матеріалів використовується інтегрована система обліку, планування та управління виробництвом SAP ERP. У 2009 році в рамках оптимізації бізнес-процесів було запроваджено систему електронних тендерів SRM та модуль HR у межах системи my SAP ERP.

У кар'єрах комбінату успішно працює система GPS для контролю навантаження та супутникового позиціонування технологічного транспорту.

Інвестиційна програма підприємства спрямована на модернізацію гірничої техніки та виробничого обладнання. Парк автомобільної техніки поповнився 11 новими 130-тонними самоскидами БілАЗ, а залізничний парк — потужними тяговими агрегатами.

Транспортний парк ГТЦ-1 отримав сучасний високопродуктивний гусеничний бульдозер KOMATSU D375, що стало можливим завдяки реалізації інвестиційної програми. [23]

Українська економіка демонструвала стійке зростання протягом кількох років до 2020 року. Цьому сприяли макроекономічна стабільність, структурні реформи, збільшення внутрішніх інвестицій, поживлення споживання домогосподарств, зростання промислового виробництва, активізація будівельної діяльності та сприятливі умови на зовнішніх ринках. Проте у першому-третьому кварталах 2020 року економіка зазнала скорочення через зниження промислового виробництва та карантинні обмеження, введені для стримування пандемії COVID-19. У другому півріччі 2020 року пом'якшення протипандемічних заходів сприяло економічному відновленню, що, разом із іншими факторами, дозволило досягти зростання реального ВВП на 3,4% у 2021 році.

24 лютого 2022 року розпочалося повномасштабне військове вторгнення росії в Україну. У відповідь в Україні було запроваджено воєнний стан, який залишається чинним на дату написання роботи. Активні бойові дії продовжуються в східних та південних регіонах уздовж лінії фронту, деякі території залишаються тимчасово окупованими, а росія періодично завдає ракетних ударів по території України. Результат війни та терміни її завершення

передбачити важко. Війна суттєво ускладнює економічну стабільність та розвиток фінансового сектору України, що створює складне операційне середовище для бізнесу.

Збитки, завдані активам та інфраструктурі України, є значними. Через військові дії чорноморські порти України припинили функціонування до середини 2023 року, оскільки були заблоковані або окуповані. Залізничні перевезення через західний кордон не змогли повністю компенсувати відсутність морського експорту через обмежену пропускну спроможність.

Війна спричинила масову міграцію як всередині країни, так і за її межами. Після початку вторгнення державний бюджет України зазнав суттєвого дефіциту через падіння надходжень і значне збільшення військових витрат. Для покриття потреб платіжного балансу та фінансування бюджету Україна потребує значної зовнішньої фінансової допомоги.

ПрАТ «Північний ГЗК» входить до групи «Метінвест» - міжнародної вертикально інтегрованої гірничо-металургійної групи компаній, до структури якої входять видобувні і металургійні підприємства в Україні, Європі та США, а також торговельні представництва та сервісні центри у всіх основних регіонах світу. Група контролює виробничий ланцюг – від видобутку руди та вугілля до виробництва напівфабрикатів і готової продукції.

Інформація про кількість персоналу підприємства наведена на рис. 2.1.

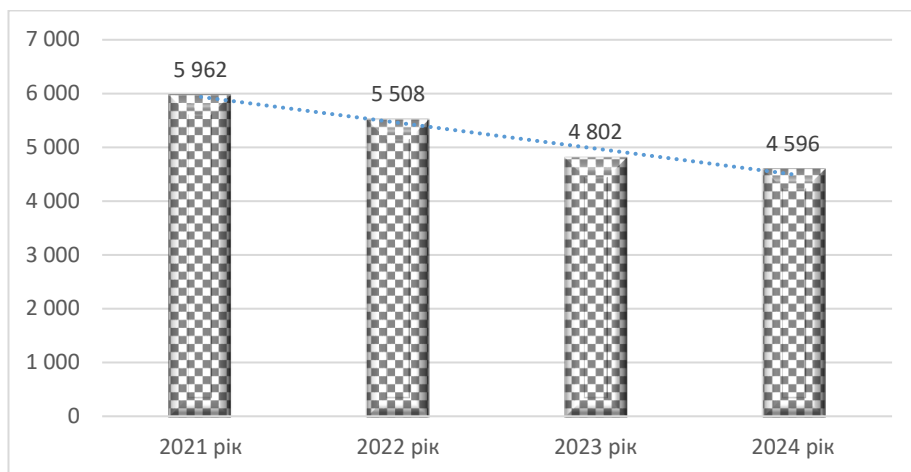

Рис. 2.1. Кількість персоналу ПрАТ Північний ГЗК

Джерело: фінансова аналітика [45]

На основі представлених даних, рис. 1.1. видно, що чисельність персоналу ПрАТ «Північний ГЗК» значно скоротилася у період з 2021 по 2024 рік. У 2021 році кількість працівників становила 5 962 особи, тоді як у 2024 році прогнозується лише 4 596 осіб. Загальне скорочення за цей період складає 1 366 працівників, що відповідає зменшенню на 22,9%.

Основною причиною скорочення персоналу стало падіння обсягів виробництва, викликане початком війни. Цей фактор суттєво вплинув на діяльність підприємства, змусивши оптимізувати витрати, в тому числі за рахунок скорочення чисельності працівників. У 2022 році чисельність персоналу зменшилася до 5 508 осіб, що означає втрату 454 працівників порівняно з попереднім роком. У 2023 році скорочення було ще значнішим – на 706 працівників, а загальна чисельність знизилася до 4 802 осіб. У 2024 році прогнозується уповільнення темпів скорочення, і очікується, що чисельність персоналу зменшиться лише на 206 працівників.

Скорочення персоналу через падіння виробництва є зрозумілим наслідком складних економічних і соціальних умов, що склалися внаслідок воєнних дій. Для глибшого аналізу ситуації варто звернути увагу на взаємозв'язок між обсягами виробництва, економічною стійкістю підприємства та ефективністю управлінських рішень у цих умовах. Це допоможе оцінити довгострокові наслідки скорочення персоналу та визначити шляхи стабілізації діяльності підприємства в майбутньому.

Господарська діяльність ПрАТ «Північний ГЗК».

Діяльність ПрАТ «Північний ГЗК» здійснюється згідно з ухваленою виробничою програмою, а також затвердженими річним бюджетом та фінансовим планом підприємства. Основні напрями роботи комбінату залишаються незмінними з моменту його створення.

Північний ГЗК є одним із найбільших гірничо-збагачувальних підприємств Європи, що має повний цикл підготовки сировини. Основна продукція комбінату включає залізорудний концентрат із вмістом заліза 66% і окатиші з вмістом заліза 62%, 63% та 65%. Видобуток сировини здійснюється кар'єрним способом

на великих родовищах залізистих кварцитів.

Наприкінці червня 2022 року компанія «Метінвест» повідомила про тимчасове припинення видобутку на своїх гірничо-збагачувальних комбінатах: Південному, Інгулецькому та Північному. Зокрема, видобуток на Південному та Інгулецькому ГЗК було зупинено з 1 липня 2022 року, а на Північному ГЗК — із середини липня. Це рішення компанія пояснила змінами у логістиці гірничо-металургійного комплексу, високою собівартістю металопродукції та впливом зовнішніх факторів, таких як значне зниження цін на чавун і сталь, а також скорочення попиту та обсягів споживання сировини.

У 2022 році підприємства «Метінвесту» працювали лише на 30-50% від довоєнних виробничих потужностей, що було спричинено логістичними труднощами.

Інформація про обсяги продукції підприємства за 2021-2022 роки представлена далі.

Таблиця 2.1.

Реалізація готової продукції ПрАТ «Північний ГЗК за 2021-2022 роки

Реалізація, тис.грн	2022, тис.тн	2022, тис.грн	2021, тис.тн	2021, тис.грн
Концентрат	1 638,2	7 173 423	6 518,1	32 213 772
Окати	2 319,1	6 661 582	6 094,1	19 603 223
Всього, у т.ч.	3 957,3	13 835 005	12 612,2	51 816 995
Внутрішній ринок	1 865,7	5 658 889	9 618,2	35 701 255
Експорт	2 091,6	8 176 116	2 994,0	16 115 740

Джерело: звіт про управління ПрАТ «Північний ГЗК» [20]

Сировинна база Північного гірничо-збагачувального комбінату представлена двома основними кар'єрами — Першотравневим та Ганнівським. До складу переробного комплексу комбінату входять три дробільні фабрики, дві рудозбагачувальні фабрики та два цехи з виробництва обкотишів.

Північний ГЗК реалізує свою продукцію як на внутрішньому, так і на

зовнішньому ринках. Основним споживчим сегментом є металургійний комплекс. Завдяки можливості транспортування обкотишів і концентрату на далекі відстані, клієнтська база компанії охоплює великі географічні території.

Серед основних зовнішніх ринків Північного ГЗК — металургійні підприємства в Словаччині, Польщі, Румунії та Сербії. Виробничий процес комбінату не залежить від сезонних змін і є безперервним протягом усього року.

Після втрати металургійних активів у Маріуполі внаслідок війни Північний ГЗК змінив напрямок діяльності, зосередившись на виробництві неофлюсованих окатків, які користуються попитом у європейських країнах. Завдяки модернізації обладнання комбінат забезпечує випуск якісної продукції для європейських споживачів, а також для внутрішніх партнерів, таких як «Запоріжсталь» та «Каметсталь».

Група «Метінвест» у 2023 році поставила за мету збільшити продуктивність гірничо-збагачувальних комбінатів щонайменше до 30% від довоєнного рівня, приділяючи основну увагу виробництву залізородних окатишів. У грудні 2022 року компанія відновила роботу Північного та Інгулецького ГЗК, які були зупинені в липні 2022 року. Таким чином, на початку 2023 року всі чотири комбінати Групи, включаючи Центральний і Південний ГЗК, функціонували та виробляли продукцію.

На початку 2023 року уряд України ухвалив рішення звільнити імпорту електроенергії з Європейського Союзу від обмежень, пов'язаних із нормуванням, щоб зменшити дефіцит енергоресурсів у країні. Група «Метінвест» скористалася цією можливістю, організувавши закупівлю імпортової електроенергії для власних потреб, що дозволило збільшити квоти на постачання енергоресурсів. Це сприяло стабільнішій роботі металургійних комбінатів «Каметсталь» та «Запоріжсталь», які працюють із двома доменними печами кожен.

Обсяги виробництва ГЗК «Метінвесту» суттєво знизилися через війну в Україні. Припинення роботи маріупольських металургійних комбінатів з кінця лютого 2022 року значно скоротило внутрішньогрупове споживання

залізорудної сировини та локальний попит. До того ж, експортні логістичні обмеження через блокування чорноморських портів також негативно вплинули на обсяги виробництва.

У січні 2023 року українські гірничодобувні підприємства збільшили експорт залізної руди на 21,2% порівняно з груднем 2022 року, досягнувши 927,4 тис. тонн. Зростання експорту пояснюється поступовим відновленням роботи європейських металургійних заводів, які раніше зупинили виробництво через несприятливі ринкові умови та підвищення вартості енергоресурсів. Наприклад, словацька US Steel Kosice на початку 2023 року знову запустила всі три доменні печі, що простоювали з осені 2022 року. Виробництво також було відновлено на заводах Liberty Steel у Румунії, Бельгії та Польщі, а також на підприємствах ArcelorMittal, яка раніше призупинила близько 7 млн тонн річних потужностей у Європі. У січні 2023 року українські гірничо-металургійні компанії експортували залізну руду переважно до Словаччини (28,6%), Чехії (28,5%) та Австрії (20,1%).

У лютому 2024 року експорт залізної руди з України скоротився на 18,2% порівняно з січнем, досягнувши 2,55 млн тонн. Однак цей показник у 2,1 раза перевищив результати лютого 2023 року. Виручка українських гірничо-металургійних підприємств від експорту залізної руди в лютому 2024 року становила \$256,83 млн, що на 13,2% менше, ніж у січні 2024 року, але у 2 рази більше, ніж у лютому 2023 року.

За перші два місяці 2024 року Україна експортувала 5,66 млн тонн залізної руди, що у 2,6 раза перевищує показники аналогічного періоду 2023 року. Доходи від експорту за цей період зросли у 2,3 рази і становили \$552,82 млн. Найбільша частка сировини була відправлена до Китаю (40,3% від загального обсягу експорту в грошовому еквіваленті), Словаччини (17,2%) та Польщі (11,5%). Вперше за час повномасштабної війни Китай став головним напрямком експорту української залізної руди. Це стало можливим завдяки відкриттю морського коридору в серпні 2023 року. З того часу через цей коридор було експортовано понад 30 млн тонн вантажів. Попри те, що пріоритет віддається

зерновим культурам, продукція гірничо-металургійного комплексу займає друге місце за обсягом у структурі експорту через морський коридор. [3]

У 2023 році Північний гірничо-збагачувальний комбінат (Північний ГЗК) зосередив зусилля на виробництві однорідних нефлюсованих окатишів із вмістом заліза понад 65%, що відповідають стандартам європейських металургійних підприємств. Ця стратегічна переорієнтація стала необхідною після тимчасової втрати контролю над маріупольськими металургійними підприємствами Групи «Метінвест» та блокування морських портів, які раніше були ключовими для експорту залізорудної сировини.

Для адаптації до нових умов технологи Північного ГЗК внесли покращення у технологічний процес виготовлення залізорудного концентрату та окатишів. Основним кроком стало впровадження модернізаційного проекту в цеху виробництва окатишів №2. Зокрема, на випалювальній машині ЛУРГІ 552В проведено значний ремонт із модернізацією грохоту сирих окатишів. Над існуючим роликівим грохотом встановили додаткову верхню деку, що дозволило відсіювати як дрібні, так і занадто великі частки. Це сприяло підвищенню однорідності та якості окатишів, що надзвичайно важливо для європейських металургійних стандартів.

Покращення технологічного процесу не лише вплинуло на якість продукції, але й дозволило значно оптимізувати витрати на енергоносії та сировину. Завдяки модернізації вдалося зменшити споживання природного газу та електроенергії, а також знизити витрати концентрату шляхом скорочення кількості відсіву під час виробництва.

Реалізація цих заходів допомогла Північному ГЗК укріпити свої позиції на європейському ринку та забезпечити стабільний попит на продукцію навіть у складних умовах воєнного часу. [8]

У 2024 році гірничо-збагачувальні комбінати Групи «Метінвест» зберігали різний рівень виробничого завантаження, адаптуючись до ринкових умов та забезпечуючи максимально ефективне використання ресурсів. Основними факторами, що впливали на обсяги виробництва, були доступність та вартість

електроенергії, коливання ринкових цін на залізорудну продукцію, а також потреба в оптимізації виробничих процесів.

Протягом 4-го кварталу 2024 року Північний ГЗК продемонстрував позитивну динаміку у збільшенні обсягів виробництва завдяки поетапному зростанню навантаження на виробничі лінії та покращенню організації збагачувальних секцій. Порівняно з попереднім кварталом:

Виробництво загального залізорудного концентрату зросло на 4%, досягнувши 3 493 тис. тонн.

Обсяг товарної залізорудної продукції збільшився на 5%, склавши 3 379 тис. тонн, зокрема виробництво товарного залізорудного концентрату піднялося на 4%, до 1 928 тис. тонн, а виготовлення товарних окатишів – на 5%, до 1 451 тис. тонн.

Розблокування чорноморських портів з серпня 2023 року, а також зростання портфеля замовлень на окатиші, сприяли значному збільшенню річних показників у 2024 році в порівнянні з 2023 роком:

Виробництво загального залізорудного концентрату зросло на 42%, досягнувши 15 733 тис. тонн.

Виробництво товарної залізорудної продукції підвищилося на 58%, до 14 826 тис. тонн, включно зі збільшенням виробництва товарного залізорудного концентрату в 2,2 рази, до 8 804 тис. тонн, та зростанням виготовлення товарних окатишів на 14%, до 6 022 тис. тонн. Ці досягнення стали можливими завдяки поступовому стабілізуванню логістичних процесів, впровадженню модернізаційних заходів на підприємствах та активізації європейського ринку металургії. [30

Північний гірничо-збагачувальний комбінат демонструє поступове відновлення виробничих потужностей, незважаючи на складні обставини війни. Відкриття одеських портів у 2024 році стало переломним моментом для підприємства, дозволивши відновити експорт залізорудної сировини морськими шляхами. Це позитивно вплинуло на стабільність технологічних процесів і підвищення завантаженості виробництва. Літо 2024 року ознаменувалося

відновленням роботи Ганнівського кар'єра, який до кінця року наблизився до максимальної продуктивності.

Комбінат активно працює над зниженням собівартості продукції, що посилює його конкурентоспроможність і сприяє підвищенню мотивації працівників. Досягнення цієї мети забезпечується завдяки модернізації виробничих процесів, зокрема заміні вакуум-насосів на рудозбагачувальній фабриці №2, оновленню обладнання в кар'єрах та реконструкції хвостосховища. Незважаючи на виклики, підприємство залишається одним із провідних роботодавців і найбільших платників податків у регіоні, перерахувавши з початку року 2,3 млн грн до бюджетів різних рівнів.

Особливу увагу комбінат приділяє безпеці своїх співробітників у період війни. На підприємстві діють команди з домедичної допомоги, проводяться систематичні протипожежні навчання, а також закуплено сучасний апарат для перевірки респіраторів для захисту органів дихання. Ветерани війни, які повертаються до роботи, отримують всебічну підтримку, зокрема юридичну та психологічну допомогу, а також можливість участі в освітніх програмах технічного університету підприємства.

Комбінат продовжує виконувати свої зобов'язання перед місцевими громадами. У партнерстві з Глеюватською територіальною громадою проводяться роботи з покращення інфраструктури, ремонт доріг і забезпечення жителів питною водою. Крім того, здійснюється капітальне оновлення побутових приміщень на підприємстві, а також впроваджуються ініціативи для залучення молодих спеціалістів, зокрема виплата матеріальної допомоги новим працівникам.

Фінансовий стан підприємства є важливою складовою ділової активності підприємства, визначається наявним майном підприємства та джерелами його фінансування, фінансовими результатами діяльності, залежить від обсягів реалізації продукції, рівня попиту та коливання цін на продукцію, що виробляється, а також від цін на матеріальні та енергетичні ресурси, що використовуються підприємством.

Аналіз фінансового стану ПрАТ „Північний гірничо-збагачувальний комбінат” зроблений на основі розрахунку показників ліквідності та фінансової стійкості і представлений у таблицях. Баланси підприємства у додатку Б.

Таблиця 2.2.

Показники фінансового стану ПрАТ Північний ГЗК

	2022 рік	2023 рік	2024 рік
Коефіцієнт поточної ліквідності	0,93	1,04	1,12
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0	0,01	0,02
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,9	1,02	1,09
Коефіцієнт автономії	0,33	0,33	0,45
Рентабельність активів (ROA)	-5,00%	1,77%	2,27%
Рентабельність власного капіталу (ROE)	-10,84%	5,59%	6,32%
Чиста маржа	-16,43%	4,35%	4,62%
Коефіцієнт покриття необоротних активів власним капіталом	0,79	0,97	0,97

Джерело: розрахунки автора

Аналіз фінансових показників ПрАТ «Північний ГЗК» за 2022–2024 роки свідчить про поступове покращення фінансового стану підприємства. Показники ліквідності демонструють позитивну динаміку: коефіцієнт поточної ліквідності зріс з 0,93 у 2022 році до 1,12 у 2024 році, а коефіцієнт швидкої ліквідності — з 0,90 до 1,09. Це свідчить про підвищення здатності підприємства розраховуватися за короткостроковими зобов’язаннями за рахунок ліквідних активів. Водночас абсолютна ліквідність залишається на низькому рівні (0,02 у 2024 році), що вказує на обмежену кількість грошових коштів і їхніх еквівалентів, придатних для негайного покриття боргів.

Показники фінансової стійкості також демонструють покращення. Коефіцієнт автономії виріс з 0,33 у 2022–2023 роках до 0,45 у 2024 році, що свідчить про зменшення залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування. Коефіцієнт покриття необоротних активів власним капіталом зріс

з 0,79 у 2022 році до 0,97 у 2023–2024 роках, що наближає компанію до оптимального значення. Ці зміни вказують на зміцнення капітальної бази та більш збалансовану структуру джерел фінансування.

Рентабельність діяльності підприємства також суттєво покращилась. Якщо у 2022 році спостерігалось від'ємне значення рентабельності активів (-5,00%) та власного капіталу (-10,84%), то вже у 2023–2024 роках ці показники стали позитивними й демонстрували зростання (ROA: 1,77% → 2,27%; ROE: 5,59% → 6,32%). Чиста маржа зросла з -16,43% у 2022 році до 4,62% у 2024 році, що свідчить про відновлення прибутковості та покращення ефективності управління витратами. Загалом фінансовий стан підприємства має позитивну динаміку, однак залишається потреба у зміцненні ліквідної позиції.

З огляду на проведений аналіз, доцільно рекомендувати підприємству продовжити роботу над зміцненням ліквідності, зокрема шляхом нарощування грошових резервів та зменшення короткострокових зобов'язань. Важливо посилити контроль над дебіторською заборгованістю та підвищити ефективність обороту активів для забезпечення стабільного грошового потоку. Також варто зберігати позитивну тенденцію у зростанні рентабельності за рахунок оптимізації витрат і підвищення продуктивності. Доцільним буде продовження політики фінансової незалежності, зокрема шляхом реінвестування прибутку у власний капітал для підтримки фінансової стійкості на належному рівні.

2.2. Оцінювання ділової активності ПрАТ «Північний ГЗК» за допомогою абсолютних показників

Особливістю гірничодобувної промисловості є те, що на відміну від інших галузей, де виробничі цикли повторюються, їй притаманні випереджувальні гірничопідготовчі роботи. Це означає систематичне створення нових виробничих потужностей на заміну тим, які вибувають з експлуатації. З огляду на сучасні умови українського залізрудного виробництва, яке характеризується погіршенням гірничо-геологічних умов, відробкою покладів на окремих ділянках родовищ і щорічним зниженням рівня гірничих робіт, підприємства цієї підгалузі змушені постійно здійснювати додаткові витрати. Ці витрати спрямовуються на збільшення обсягів розкривних робіт, водовідлив, провітрювання та транспортування гірничої маси. Така ситуація є типовою для всіх гірничо-збагачувальних комбінатів України.

ПрАТ "Північний ГЗК" спеціалізується на виробництві сировини для металургійної промисловості, а саме залізрудного концентрату та обкотишів. Основною сировиною для виготовлення цієї продукції є залізна руда, зокрема магнетитові кварцити, які видобуваються у власних кар'єрах та шахті комбінату. До допоміжних матеріалів належать вапняк, який постачається ПрАТ "Полтавський ГЗК" із міста Горішні Плавні, бентоніт і металеві кулі.

Сучасна гірничодобувна галузь стикається зі значними викликами, пов'язаними з розвитком кар'єрів та ускладненням гірничотехнічних умов видобутку через вибуття потужностей. Для зменшення впливу цих ризиків ПрАТ "Північний ГЗК" реалізує комплексну програму розвитку, спрямовану на забезпечення стійкого функціонування підприємства в умовах таких викликів.

Аналіз структури витрат, рис. 2.2 показує, що найбільшу частку у загальній собівартості реалізованої продукції займає амортизація, яка становить 33%. Це свідчить про високу залежність підприємства від

капітальних активів. Такий показник може бути ознакою значних інвестицій у виробничі потужності, що вимагає ефективного використання цих ресурсів для досягнення максимальної продуктивності.

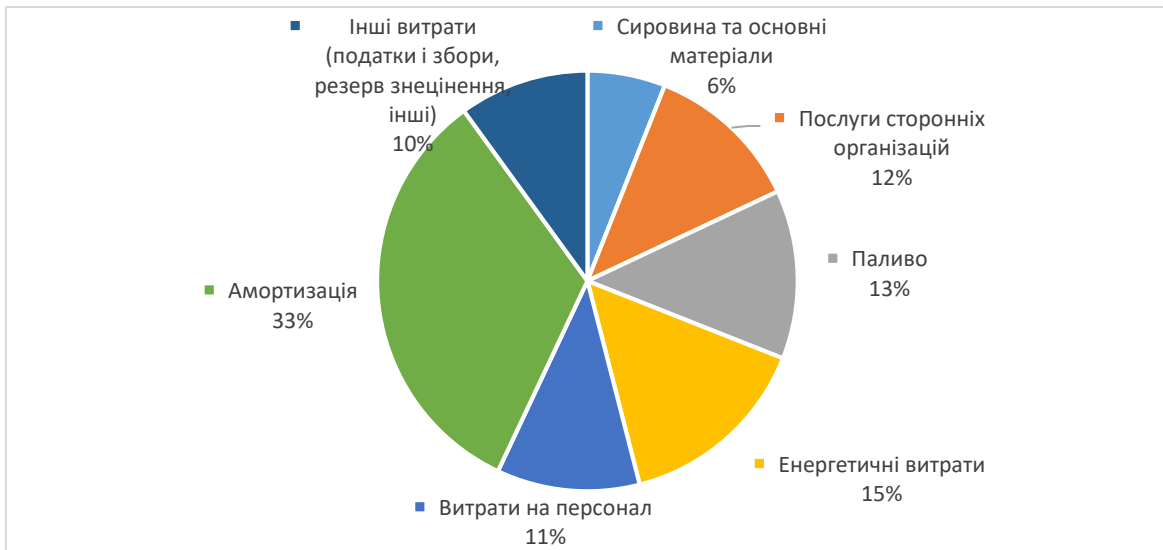

Рис 2.2. Інформація про собівартість реалізованої продукції

Джерело: річний звіт підприємства [20]

Енергетичні витрати посідають другу позицію за обсягом, становлячи 15% собівартості. Це підкреслює енергоємність виробничих процесів і вказує на важливість заходів з підвищення енергоефективності, які можуть позитивно вплинути на скорочення витрат.

Значною часткою витрат є також паливо (13%) і послуги сторонніх організацій (12%). Такий розподіл говорить про залежність від зовнішніх постачальників, зокрема в питаннях транспорту та логістики. Оптимізація цих витрат може суттєво вплинути на загальну собівартість продукції.

Витрати на персонал становлять 11%, що свідчить про збалансованість цієї статті витрат порівняно з іншими. Підвищення продуктивності праці та вдосконалення системи мотивації персоналу могли б сприяти покращенню ефективності використання цього ресурсу.

Сировина та основні матеріали становлять лише 6% від загальної собівартості. Такий показник може вказувати на ефективне використання матеріальних ресурсів або низьку собівартість вихідної сировини. Це створює

потенціал для подальшого підвищення конкурентоспроможності продукції.

Інші витрати, включно з податками, зборами та резервами, становлять 10%. Ця стаття витрат є досить значною, і її оптимізація через податкове планування та раціональне управління фінансовими резервами може позитивно вплинути на фінансову стійкість підприємства. Таким чином, найбільший вплив на загальну собівартість продукції мають амортизація та енергетичні витрати. Їх оптимізація може стати ключовим напрямком для покращення ефективності діяльності підприємства.

Північний гірничо-збагачувальний комбінат (Північний ГЗК) досяг зниження собівартості видобутку руди в Ганнівському кар'єрі на \$1,5/т завдяки систематичним операційним покращенням та енергоефективним заходам. Гірники досліджують обладнання, оптимізують виробничі процеси та застосовують передовий досвід, напрацьований на інших кар'єрах комбінату. Видобута руда, що має високі якісні показники, транспортується для виготовлення концентрату марки А1 із вмістом заліза до 67%. [7]

Паралельно в Першотравневому кар'єрі впроваджено нову виробничу схему, яка оптимізувала вантажопотоки та скоротила відстань транспортування руди, що зменшило витрати на дизпаливо та шини. Завдяки покращенню логістики кар'єр забезпечує виготовлення високоякісного концентрату із вмістом заліза понад 68% за нижчою собівартістю. Розробка нижніх горизонтів та заходи з операційної ефективності, заплановані на 2024 рік, сприятимуть подальшій оптимізації витрат та підвищенню конкурентоспроможності продукції. [5]

Фінансові результати ПрАТ „Північний гірничо-збагачувальний комбінат” представлені у таблицях 2.3, 2.4 та на рис. 2.3, які складено на основі даних фінансової звітності підприємства – (дод. Б). Як видно з таблиці 2.3, зменшення виручки від продажу у 2022 році на 73% було зумовлено зниженням обсягів реалізації залізородної сировини (ЗРС) та падінням цін на залізородні обкотиші і концентрат як на внутрішньому ринку, так і на експорті.

Таблиця 2.3

Аналіз динаміки фінансових результатів від операційної діяльності ПрАТ "Північний ГЗК" за 2022-2024 роки

Показник	Сума, тис.грн			Відхилення, тис.грн.			Темп росту,%		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Чистий дохід (виручка) від реалізації (товарів, робіт, послуг)	13835005	19925083	28960206	-37 981 990	+6 090 078	+9 035 123	27	144	145
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	10469598	13943773	19263308	-5 366 076	+3 474 175	+5 319 535	66	133	138
Валовий:									
прибуток	3365407	5981310	9696898	-32 615 914	+2 615 903	+3 715 588	9	178	162
збиток									
Інші операційні доходи	5941369	2629584	2629584	+1 668 272	-3 311 785	+0	139	44	100
Адміністративні витрати	203472	204877	168072	-35 910	+1 405	-36 805	85	101	82
Витрати на збут	1759238	2874371	5231598	-1 073 411	+1 115 133	+2 357 227	62	163	182
Інші операційні витрати	1888204	442997	226037	-13 741 540	-1 445 207	-216 960	12	23	51
Фінансові результати від операційної діяльності:									
прибуток	2488667	2805358	4844229	-28 494 540	+316 691	+2 038 871	8	113	173
збиток									

Джерело: розраховано автором

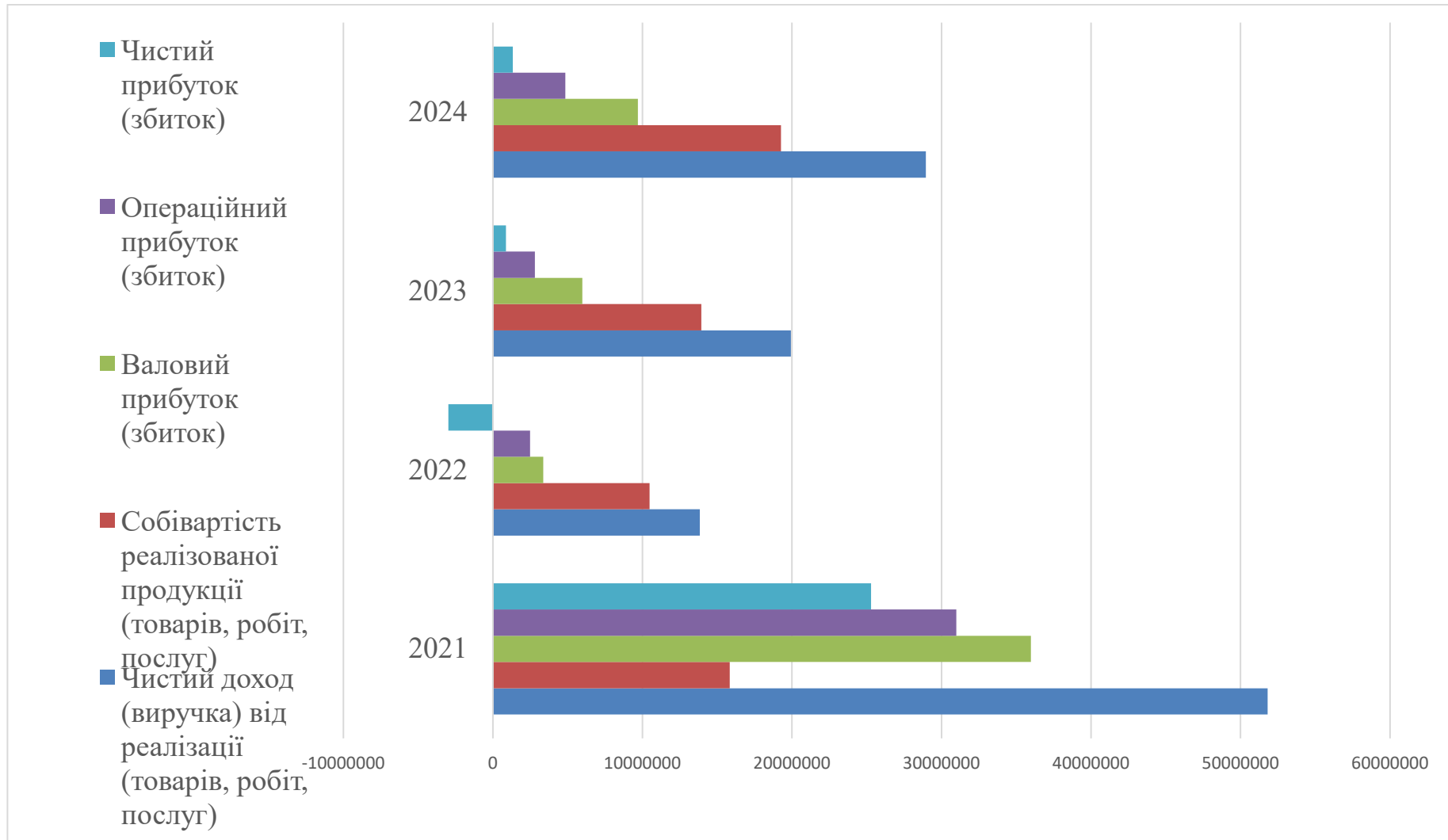

Рис. 2.3. Динаміка фінансових результатів ПрАТ Північний ГЗК за 2021-2024 роки

Джерело: розрахунки автора

Таблиця 2.4

Аналіз динаміки чистого прибутку ПрАТ "Північний ГЗК" за 2021-2024 роки

Показник	Сума, тис. грн				Відхилення, тис. грн			Темпи росту, %		
	2021	2022	2023	2024	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Фінансові результати від операційної діяльності:										
прибуток	30983207	2488667	2805358	4844229	-28 494 540	+316 691	+2 038 871	8	113	173
збиток										
Фінансові доходи	225453	17035	38177	34244	-208 418	+21 142	-3 933	8	224	90
Фінансові витрати	346049	6133995	1837925	3193005	+5 787 946	-4 296 070	+1 355 080	1773	30	174
Фінансові результати до оподаткування:										
прибуток	30862611		1005610	1685468	-34 490 904	+4 633 903	+679 858	-12	-28	168
збиток		3628293			+3 628 293			x	0	x
Податок на прибуток	-5569569	655960	-139520	-347283	+6 225 529	-795 480	-207 763	-12	-21	249
Чистий фінансовий результат										
прибуток	25293042	0	866090	1338185	-25 293 042	+866 090	+472 095	0	x	155
збиток		2972333			+2 972 333	-2 972 333	+0	x	0	x

Джерело: розраховано автором

При цьому собівартість реалізованої продукції зменшилася на 34%, що дорівнює 5 366 076 тис. грн. Це було спричинено переважно зниженням обсягів виробництва готової продукції.

Витрати на паливно-енергетичні ресурси скоротилися на 2 679 205 тис. грн, а витрати на основну сировину та допоміжні матеріали зменшилися на 1 183 710 тис. грн. Також витрати на промислово-виробничі послуги, до яких належать буріння, вибухові роботи, технічне обслуговування і ремонт обладнання, знизилися на 769 640 тис. грн. Розрахунки з персоналом зменшилися на 527 356 тис. грн через виведення працівників у відпустки без збереження зарплати, скорочення премій та призупинення виплат за ключовими показниками ефективності (КПЕ).

Зниження витрат на екологічний податок і податок на надра склало 325 736 тис. грн, що стало наслідком зменшення обсягів виробництва. У відсотках до виручки собівартість продукції у 2022 році склала 76%, що суттєво вище порівняно з 31% у 2021 році.

Витрати на збут зменшилися на 38% через скорочення витрат на транспортні послуги. Це стало можливим завдяки зміні структури реалізації продукції і зниженню обсягів її продажу. У 2022 році витрати на збут у відсотках до виручки склали 13%, що на 7% більше, ніж у 2021 році (5%).

Адміністративні витрати зменшилися на 35 910 тис. грн, що пояснюється:

скороченням витрат на персонал на 25 287 тис. грн через простій виробництва, зменшення преміювання та переведення працівників у неоплачувані відпустки;

зменшенням амортизаційних відрахувань на 17 450 тис. грн внаслідок вибуття основних засобів;

збільшенням витрат на юридичні, інформаційно-консультаційні, HR- та бухгалтерські послуги на 6 980 тис. грн.

У відсотках до виручки адміністративні витрати у 2022 році склали 1,5%, порівняно з 0,5% у 2021 році.

Інші доходи і витрати зросли через операційні курсові різниці та реалізацію

додаткових товарів і послуг. У відсотках до виручки інші операційні доходи і витрати у 2022 році становили 8%, що на 4% більше, ніж у 2021 році (4%).

У 2023 році спостерігається зростання виручки від реалізації продукції на 44% у порівнянні з 2022 роком, що становить +6 090 078 тис. грн. Таке зростання обумовлене частковим відновленням попиту на продукцію підприємства та збільшенням обсягів реалізації. Собівартість реалізованої продукції також зросла — на 33% (або +3 474 175 тис. грн), що свідчить про поступове нарощення виробництва. У результаті валовий прибуток збільшився на 2 615 903 тис. грн, або у 2,8 рази, досягнувши 5 981 310 тис. грн, що позитивно вплинуло на загальний фінансовий результат.

У 2024 році позитивна динаміка продовжилася: чистий дохід зріс ще на 45% (+9 035 123 тис. грн), а собівартість — на 38% (+5 319 535 тис. грн). Валовий прибуток підвищився до 9 696 898 тис. грн, що на 62% більше, ніж у 2023 році. При цьому, витрати на збут у 2024 році зросли суттєво — на 2 357 227 тис. грн, або 82%, що може бути пов'язано з розширенням логістичних маршрутів, збільшенням витрат на транспортування продукції та маркетингову активність. Натомість адміністративні витрати знизилися на 36 805 тис. грн, що свідчить про посилення внутрішнього контролю витрат.

У результаті фінансовий результат від операційної діяльності у 2024 році покращився на 2 038 871 тис. грн, або на 73%, досягнувши 4 844 229 тис. грн. Це є наслідком як зростання обсягів реалізації, так і оптимізації частини операційних витрат. Отже, підприємство демонструє впевнене відновлення операційної ефективності, що створює потенціал для подальшого зміцнення фінансової стабільності та конкурентоспроможності.

Згідно з табл. 2.3, у 2021 році ПрАТ «Північний ГЗК» демонструвало високі фінансові результати: прибуток від операційної діяльності становив понад 30,9 млрд грн, а чистий фінансовий результат — 25,3 млрд грн. Проте у 2022 році компанія зазнала різкого падіння основних показників: фінансовий результат до оподаткування змінився з прибутку на збиток у 3,6 млрд грн, що було обумовлено значним зростанням фінансових витрат (у 17,7 раза порівняно з 2021

роком), а також різким скороченням фінансових доходів на 92%. Така негативна динаміка пов'язана зі складною економічною ситуацією в країні, порушенням логістичних ланцюгів та зниженням попиту на продукцію.

У 2023 році ситуація почала покращуватись. Підприємству вдалося відновити операційний прибуток на 316,7 млн грн, а чистий фінансовий результат досяг 866,1 млн грн прибутку. Зменшення фінансових витрат на 4,3 млрд грн та збільшення фінансових доходів удвічі порівняно з попереднім роком позитивно вплинуло на загальну прибутковість компанії. Окрім того, податок на прибуток у 2023 році був негативним (-139,5 тис. грн), що, ймовірно, відображає повернення надмірно сплачених сум у попередніх періодах або податкові пільги.

У 2024 році позитивна тенденція збереглася: прибуток від операційної діяльності зріс на 2,04 млрд грн (темп росту — 173%), що спричинило збільшення прибутку до оподаткування до 1,69 млрд грн (+679,9 млн грн). При цьому чистий фінансовий результат склав 1,34 млрд грн, тобто зріс ще на 55% порівняно з 2023 роком. Такий результат досягнуто завдяки ефективному контролю фінансових витрат, зростанню доходів від основної діяльності, а також поступовому стабілізаційному впливу зовнішнього середовища. Усе це свідчить про відновлення фінансової стійкості підприємства, його здатність адаптуватися до викликів та забезпечувати стабільне зростання прибутковості в посткризовий період.

Намічена керівництвом програма подальшого зростання виробництва продукції та покращення її якісних показників передбачає заходи щодо комплексної технічної реконструкції та переозброєння підприємства, реалізація яких потребує значних капіталовкладень, які комбінат планує вирішувати насамперед за рахунок збільшення власних коштів, а при недостатності останніх - за рахунок залучення позикових коштів банків.

Важливою, основною, складовою оцінки рівня ділової активності на основі золотого правила фінансування $\Pi \geq B \geq A \geq 100\% \geq C$.

Розглянемо це співвідношення для базового підприємства, використовуючи інформацію з таблиці 2.5.

Таблиця 2.5.

**Темпи росту абсолютних показників ділової активності ПрАТ
"Північний ГЗК" за 2022-2024 роки**

Назва показника	Значення, тис. грн				Темп росту, %		
	2021	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Чистий прибуток	25293042	-2972333	866090	1338185	-11,75	-29,14	154,5
Виручка від реалізації	51 816 995	13 835 005	19 925 083	28 960 206	26,7	144,02	145,3
Активи	70 866 874	45 515 973	48 922 001	58 872 236	64,227	107,48	120,3
Собівартість реалізованої продукції	15 835 674	10 469 598	13 943 773	19 263 308	66,114	133,18	138,1

Джерело: розрахунки автора

За 2022 рік: $\Pi < B < A < 100\% < C$ - «золоте правило» не виконувалось

За 2023 рік: $\Pi < B > A > 100\% > C$ – не виконувалось

За 2024 рік: $\Pi > B > A > 100\% > C$ – не виконувалось

Темпи зростання абсолютних показників ділової активності ПрАТ "Північний ГЗК" за 2022–2024 роки демонструють поступове відновлення після кризового 2022 року. У 2022 році показник чистого прибутку був негативним (-2 972 333 тис. грн), що свідчить про значні труднощі підприємства. Однак у 2023 та 2024 роках спостерігалось покращення фінансового стану, зокрема чистий прибуток досяг 866 090 тис. грн у 2023 році та 1 338 185 тис. грн у 2024 році, що відповідає темпам росту 154,5% порівняно з попереднім періодом. Виручка від реалізації також демонструє відновлювальну динаміку. У 2022 році вона становила 13 835 005 тис. грн, що відповідає зниженню до 26,7% від рівня 2021 року. Проте в 2023 та 2024 роках виручка зросла до 19 925 083 тис. грн і 28 960 206 тис. грн відповідно, із темпами зростання 144,02% та 145,3%. Подібна тенденція характерна і для активів підприємства, які відновлювалися після скорочення у 2022 році, зростаючи на 7,48% у 2023 році та 20,3% у 2024 році.

Аналіз співвідношення ключових фінансових показників за «золотим правилом» ($\Pi \geq B \geq A \geq 100\% \geq C$) виявив, що це правило не виконувалось

протягом аналізованих років. У 2022 та 2023 роках спостерігались невідповідності між показниками прибутку, виручки та активів, що свідчить про нестабільність фінансового стану. У 2024 році ситуація дещо покращилася, однак підприємство все ще не досягло ідеального балансу між прибутковістю, виручкою, активами та собівартістю. Це свідчить про необхідність подальшого вдосконалення фінансового управління та оптимізації виробничих витрат.

2.3. Аналіз рівня ділової активності підприємства на основі відносних показників

Ділова активність підприємства у фінансовому вимірі проявляється переважно в швидкості обороту його коштів, а рентабельність відображає ступінь прибутковості його діяльності. Аналіз ділової активності і рентабельності включає в себе дослідження рівнів і динаміки різних фінансових коефіцієнтів оборотності і рентабельності, які є відносними показниками фінансових результатів діяльності підприємства.

Таблиця 2.6.

Аналіз оборотності активів ПрАТ "Північний ГЗК" за 2022-2024 роки

Показник	Значення		
	2022	2023	2024
Чиста виручка від реалізації продукції, робіт, послуг, тис. грн	13 835 005	19 925 083	28 960 206
Середньорічна сума активів, тис. грн	58191424	47218987	53897119
Коефіцієнт оборотності активів, разів	0,2	0,4	0,5
Період оборотності активів, днів	1514,2	853,1	670,0
Зміна періоду оборотності, днів		-661,1	-183,2

Джерело: розрахунки автора

Розрахуємо показники ділової активності для базового підприємства - ПрАТ „Північний ГЗК”. Для цього скористаємося даними бухгалтерської звітності – балансом підприємства (дод. Б) та звітом про фінансові результати (дод. Б). У таблиці 2.6. представлено розрахунок показників оборотності.

Аналіз оборотності активів ПрАТ "Північний ГЗК" за 2022–2024 роки демонструє поступове підвищення ефективності використання активів підприємства. Зокрема, коефіцієнт оборотності активів зріс з 0,2 разів у 2022 році до 0,4 у 2023 році і 0,5 у 2024 році. Це свідчить про те, що підприємство все краще використовує свої активи для генерування виручки.

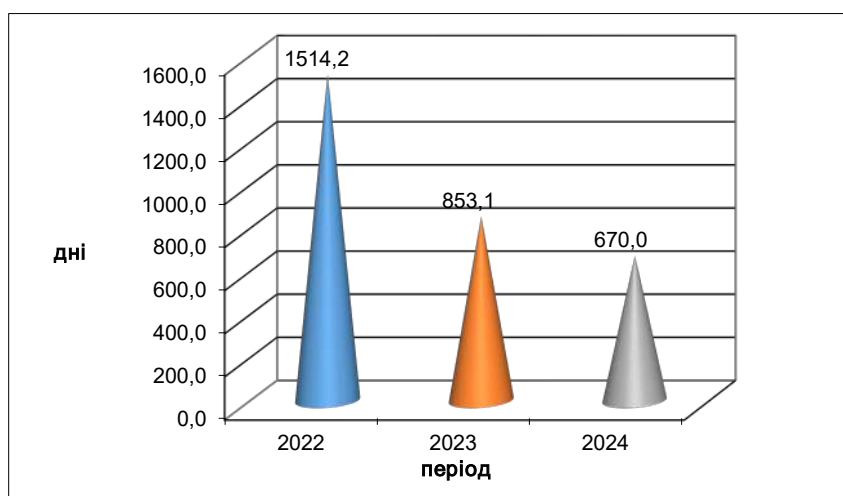

Рис. 2.4. Період оборотності активів ПрАТ "Північний" за 2022-2024 роки, днів

Джерело: розрахунки автора

Період оборотності активів також скорочується, що є позитивним показником. У 2022 році оборотність активів становила 1514,2 днів, а вже у 2024 році — 670,0 днів. Це означає, що активи стали обертатися швидше, що сприяє прискоренню фінансових циклів і поліпшенню ліквідності підприємства. Скорочення періоду оборотності активів за 2023 рік склало 661,1 дня, а за 2024 рік — ще 183,2 дня.

Таким чином, позитивна динаміка показників оборотності активів свідчить про ефективніші процеси управління активами, покращення операційної діяльності та підвищення загальної конкурентоспроможності підприємства. Це є

важливим фактором у зміцненні його фінансової стабільності та подальшому розвитку.

Оцінка показників прибутковості базового підприємства є важливим для поглибленого аналізу. Показники рентабельності активів є одним з ключових показників, що оцінюють ділову активність підприємства. Вони розраховані шляхом ділення чистого прибутку на розмір активів. Цей показник вказує на те, який дохід генерується з вкладених в підприємство активів. Чим вищий рівень рентабельності активів, тим ефективніше використані ресурси підприємства для генерації прибутку.

Таблиця 2.7.

Аналіз рентабельності активів ПрАТ "Північний ГЗК" за 2022-2024 роки

Показник	Значення		
	2022	2023	2024
Чистий прибуток, тис. грн.	-2972333	866090	1338185
Середньорічна сума активів, тис. грн.	58191424	47218987	53897119
Коефіцієнт рентабельності активів, %	-5,1	1,8	2,5
Зміна рентабельності, %		+6,9	+0,6

Джерело: розрахунки автора

Аналіз рентабельності активів ПрАТ "Північний ГЗК" за 2022–2024 роки показує позитивну динаміку відновлення фінансових показників підприємства після значних втрат у 2022 році. У 2022 році коефіцієнт рентабельності активів становив -5,1%, що свідчить про збитковість діяльності внаслідок економічних складнощів і зниження прибутковості.

У 2023 році ситуація суттєво покращилася, і коефіцієнт рентабельності активів зріс до 1,8%, що є результатом відновлення чистого прибутку до позитивного значення у 866 090 тис. грн. Протягом 2024 року рентабельність активів продовжила зростати, досягнувши рівня 2,5%, що свідчить про зростання

ефективності використання активів підприємства.

Загальне зростання рентабельності активів за аналізований період склало 7,6%, включаючи стрибок на 6,9% у 2023 році та додаткове зростання на 0,6% у 2024 році. Це вказує на поступове зміцнення позицій підприємства в умовах покращення економічного середовища та успішної адаптації до нових ринкових викликів.

Рентабельність власного капіталу є ключовим індикатором для інвесторів, оскільки вона відображає ефективність використання їхніх вкладень у підприємство. Цей показник дає змогу оцінити, наскільки вигідно вкладати кошти в дане підприємство порівняно з альтернативними інвестиціями, наприклад, у цінні папери інших компаній. Для розрахунку використовується чистий прибуток підприємства, адже саме з нього виплачуються дивіденди акціонерам.

Таким чином, рентабельність власного капіталу демонструє дохід, який генерується завдяки інвестиціям власників у компанію. Вищий рівень цього показника свідчить про більшу потенційну вигоду, яку інвестори можуть отримати від своїх вкладень.

Таблиця 2.8.

Показники прибутковості ПрАТ "Північний ГЗК" за 2022-2024 роки

Показник	2022 рік	2023 рік	2024 рік
Рентабельність власного капіталу (ROE)	-10,84%	5,59%	6,32%
Чиста маржа	-16,43%	4,35%	4,62%

Джерело: розрахунки автора на основі звітності

Аналіз показників прибутковості ПрАТ "Північний ГЗК" за 2022-2024 роки свідчить про позитивну динаміку фінансових результатів підприємства. У 2022 році показники рентабельності власного капіталу (ROE) та чистої маржі були негативними (-10,84% і -16,43% відповідно), що вказує на збиткову діяльність компанії у цей період.

У 2023 році ситуація значно покращилася: рентабельність власного капіталу досягла 5,59%, а чиста маржа склала 4,35%. Це свідчить про здатність підприємства забезпечувати прибутковість власного капіталу та підвищувати ефективність реалізації продукції. У 2024 році позитивна тенденція збереглася, хоча темпи зростання дещо уповільнилися: ROE збільшився до 6,32%, а чиста маржа досягла 4,62%.

Загалом аналіз рентабельності показує, що підприємство поступово відновлює фінансову стабільність і покращує свою ефективність, проте для досягнення більш високого рівня рентабельності необхідно продовжувати роботу над зниженням витрат та підвищенням конкурентоспроможності продукції.

Аналіз оборотності оборотних активів ПрАТ "Північний ГЗК" за 2022-2024 роки, табл. 2.9. демонструє суттєві зміни в ефективності використання оборотних активів. У 2022 році коефіцієнт оборотності становив лише 0,36 разів, а період оборотності складав 988,3 днів, що свідчить про низьку ефективність перетворення оборотних активів у виручку.

Таблиця 2.9.

**Аналіз оборотності оборотних активів ПрАТ "Північний ГЗК" за
2022-2024 роки**

Показник	Значення		
	2022	2023	2024
Чиста виручка від реалізації продукції, робіт, послуг, тис. грн	13835005	19925083	19925083
Середньорічна сума оборотних активів, тис. грн	37979208	29434672	32029110
Коефіцієнт оборотності оборотних активів, разів	0,36	0,68	0,62
Період оборотності оборотних активів, днів	988,3	531,8	578,7
Зміна періоду оборотності, днів	+676,5	-456,4	+46,9

Джерело: розрахунки автора

У 2023 році спостерігалось значне покращення: коефіцієнт оборотності зріс до 0,68 разів, а період оборотності скоротився до 531,8 днів. Це свідчить про прискорення обіговості активів та ефективніше управління оборотними засобами. У 2024 році коефіцієнт оборотності дещо знизився до 0,62 разів, а період оборотності збільшився до 578,7 днів, що вказує на незначне уповільнення темпів обігу активів.

Загалом, тенденція до покращення ефективності використання оборотних активів залишається позитивною, проте підприємству варто звернути увагу на стабілізацію темпів оборотності, щоб забезпечити тривале покращення фінансових показників.

Аналіз оборотності окремих компонентів оборотного капіталу ПрАТ "Північний ГЗК" за 2022-2024 роки свідчить про динамічні зміни в ефективності їх використання.

Коефіцієнт оборотності НЗВ за аналізований період суттєво зріс: з 46 разів у 2022 році до 378 разів у 2024 році. Період оборотності скоротився з 7,8 днів до 1,0 дня, що свідчить про значне покращення ефективності управління незавершеним виробництвом.

У 2022 та 2023 роках спостерігався високий рівень оборотності товарів із відповідними коефіцієнтами 152 та 595 разів. Період оборотності становив 2,37 та 0,61 дня відповідно. У 2024 році товари в обігу були відсутні, що вказує на реорганізацію логістичних процесів або зміну стратегії управління запасами.

Оборотність виробничих запасів була стабільною, коливаючись у межах 27,6–32,8 разів. Період оборотності скоротився з 13 днів у 2022 році до 12,2 дня у 2024 році, що свідчить про поступове покращення процесів забезпечення виробництва сировиною.

Показник оборотності готової продукції демонструє суттєве зростання з 61,32 разів у 2022 році до 166,09 разів у 2024 році. Період оборотності скоротився з 5,9 днів до 2,2 днів, що вказує на значне прискорення реалізації готової продукції. Коефіцієнт оборотності грошових коштів зменшився з 152,75 разів у 2022 році до 60,97 разів у 2024 році. Відповідно, період оборотності збільшився

з 2,4 днів до 5,9 днів, що може бути пов'язано зі зміною платіжної дисципліни чи тривалості фінансового циклу підприємства. Загалом підприємство демонструє покращення в управлінні активами, проте певні аспекти (зокрема оборотність грошових коштів) потребують подальшого вдосконалення для забезпечення стабільності фінансових показників.

Дослідження умов кредитування дозволяє оцінити стан взаєморозрахунків підприємства з його дебіторами та кредиторами. Співставлення показників оборотності дебіторської та кредиторської заборгованості дає змогу визначити, наскільки ефективно організація управляє своїм оборотним капіталом.

Вища оборотність дебіторської заборгованості порівняно з кредиторською може свідчити про можливі труднощі з ліквідністю, адже підприємство оплачує зобов'язання швидше, ніж отримує платежі від клієнтів. У протилежному випадку, коли оборотність кредиторської заборгованості перевищує дебіторську, це може бути ознакою використання вигідних кредитних умов постачальників для підтримання платоспроможності. Таким чином, аналіз умов кредитування допомагає виявити слабкі місця у розрахунках з контрагентами та знайти способи їхнього вдосконалення. Ці висновки зроблені на основі інформації, наведеної у таблиці 2.9.

Середньорічна сума дебіторської заборгованості у 2023 році значно знизилася на 8 627 325 тис. грн, що може бути результатом посилення контролю за дебіторськими рахунками. Однак у 2024 році цей показник зріс на 2 335 516 тис. грн, що може свідчити про тимчасові труднощі з поверненням коштів клієнтами. Незважаючи на це, коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості покращився за аналізований період – з 0,38 у 2022 році до 0,96 у 2024 році. Це свідчить про ефективніше управління дебіторською заборгованістю, що сприяє прискоренню повернення коштів.

Середньорічна сума кредиторської заборгованості демонструє постійне зниження протягом аналізованого періоду. У 2023 році цей показник зменшився на 1 408 096 тис. грн, а у 2024 році – ще на 2 671 655 тис. грн.

Таблиця 2.10

Аналіз умов кредитування ПрАТ "Північний ГЗК" за 2022-2024 роки

Показник	Значення			Відхилення		
	2022	2023	2024	2022	2023	2024
Чиста виручка від реалізації продукції, робіт, послуг, тис. грн	13835005	19925083	28960206	-37 981 990	+6 090 078	+9 035 123
Середньорічна сума дебіторської заборгованості, тис. грн	36601593	27974268	30309784	-6 429 138	-8 627 325	+2 335 516
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, разів	0,38	0,71	0,96	-0,83	0,33	+0
Період оборотності дебіторської заборгованості, днів	952	505	377	+653	-447	-129
Середньорічна сума кредиторської заборгованості, тис. грн	15216822	13808726	11137071	-2 045 250	-1 408 096	-2 671 655
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості, разів	0,91	1,44	2,60	-2,09	+0,53	+1
Період оборотності кредиторської заборгованості, днів	396	249	138	+276	-146	-111
Різниця між періодами оборотності кредиторської та дебіторської заборгованості, днів	-556	-256	-238	-377	+301	+18
Перевищення дебіторської заборгованості над кредиторською тис. грн	21 384 772	14 165 542	19 172 713	-4 383 888	-7 219 230	+5 007 171
Коефіцієнт перевищення суми дебіторської заборгованості над сумою кредиторської	2,41	2,03	2,72	-0,09	-0,38	+1

Джерело: розрахунки автора

Це може свідчити про прагнення підприємства зменшити свою залежність від кредиторів. Водночас коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості зріс із 0,91 у 2022 році до 2,60 у 2024 році, що свідчить про прискорення розрахунків із постачальниками.

Різниця між періодами оборотності кредиторської та дебіторської заборгованості у 2024 році склала -238 днів, що свідчить про те, що підприємство швидше отримує кошти від клієнтів, ніж виплачує їх постачальникам. Це сприяє покращенню ліквідності підприємства. Коефіцієнт перевищення суми дебіторської заборгованості над кредиторською в 2024 році зріс до 2,72, що свідчить про наявність надлишкової дебіторської заборгованості, яка потенційно може використовуватися для фінансування господарської діяльності підприємства.

Рис. 2.5. Аналіз умов кредитування ПрАТ "Північний ГЗК" за 2022-2024 роки

Умови кредитування ПрАТ "Північний ГЗК" у 2022-2024 роках демонструють певні зміни, які впливають на фінансовий стан підприємства. Аналізуючи співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості, можна зробити висновок, що підприємство поступово покращує ефективність управління своїми фінансовими ресурсами.

Період оборотності дебіторської заборгованості скоротився з 952 днів у 2022 році до 377 днів у 2024 році, що свідчить про прискорення отримання платежів від клієнтів. Водночас період оборотності кредиторської заборгованості зменшився з 396 днів у 2022 році до 138 днів у 2024 році, що відображає більш швидкі розрахунки з постачальниками. Незважаючи на те, що у 2024 році підприємство сплачує постачальникам раніше, ніж отримує кошти від клієнтів, така ситуація не є критичною через зростання коефіцієнта оборотності кредиторської заборгованості.

Коефіцієнт перевищення дебіторської заборгованості над кредиторською вказує на те, що підприємство має більше коштів, "заморожених" у дебіторській заборгованості, ніж заборгованості перед постачальниками. У 2024 році цей показник зріс до 2,72, що вказує на збільшення різниці між цими сумами. Це може створювати певні ризики ліквідності, проте одночасно свідчить про потенціал покращення управління оборотним капіталом.

Загалом умови кредитування демонструють позитивну динаміку щодо швидкості розрахунків із постачальниками та скорочення дебіторської заборгованості. Проте підприємству необхідно посилити роботу з клієнтами для зниження рівня дебіторської заборгованості та забезпечення стабільності фінансових потоків.

Аналіз поточних фінансових потреб ПрАТ "Північний ГЗК" за період 2022-2024 років демонструє динаміку змін у структурі та обсягах фінансових ресурсів, необхідних для забезпечення стабільної операційної діяльності підприємства. За досліджуваний період спостерігається зниження абсолютного рівня поточних фінансових потреб із 21 868 921 тис. грн станом на початок 2022 року до 8 401 363 тис. грн на початок 2025 року. Зменшення потреб у фінансуванні супроводжується зниженням оптимального запасу матеріальних цінностей, що може свідчити про оптимізацію запасів і покращення управління матеріальними ресурсами. У 2025 році цей показник знизився до 658 241 тис. грн, що є позитивною тенденцією.

**Розрахунок поточних фінансових потреб ПрАТ "Північний ГЗК" за
2022-2024 роки**

Показник	Значення			
	01.01.2022	01.01.2023	01.01.2024	01.01.2025
Чиста виручка від реалізації продукції, тис. грн.	51816995	13835005	19925083	28960206
Оптимальний запас матеріальних цінностей, тис.грн.	1 024 121	967 354	788 327	658 241
Дебіторська заборгованість за продукцію, тис.грн.	37 110 876	7 206 553	15 968 152	13 836 332
Кредиторська заборгованість товарна, тис.грн.	16 266 076	3 198 605	4 044 307	6 093 210
Поточні фінансові потреби, тис.грн.	21 868 921	4 975 302	12 712 172	8 401 363
Поточні фінансові потреби, % до виручки	42,20	35,96	63,80	29,01

Джерело: розрахунки автора

Проте, частка поточних фінансових потреб у чистій виручці підприємства змінюється нерівномірно. Якщо у 2022 році вона становила 42,20%, то у 2024 році досягла 63,80%, що свідчить про збільшення залежності підприємства від оборотного капіталу. Однак, до 2025 року частка знизилась до 29,01%, що є позитивним сигналом і може бути результатом ефективніших фінансових рішень і скорочення дебіторської заборгованості.

Значне скорочення дебіторської заборгованості за продукцію (з 37 110 876 тис. грн у 2022 році до 13 836 332 тис. грн у 2025 році) дозволяє зменшити потребу в залученні додаткових фінансових ресурсів. Також спостерігається збільшення товарної кредиторської заборгованості у 2025 році до 6 093 210 тис. грн, що може вказувати на активніше використання підприємством кредитування постачальників для фінансування своєї діяльності.

Таким чином, підприємство поступово знижує обсяг своїх поточних фінансових потреб, оптимізуючи запаси та покращуючи роботу з дебіторами. Проте, високий відсоток потреб у фінансуванні відносно виручки у 2024 році

вказує на необхідність подальшої роботи з удосконалення фінансового управління, зокрема, щодо управління дебіторською та кредиторською заборгованістю.

Аналіз динаміки чистих оборотних активів ПрАТ "Північний ГЗК" за 2022-2025 роки вказує на значні зміни у фінансовому становищі підприємства.

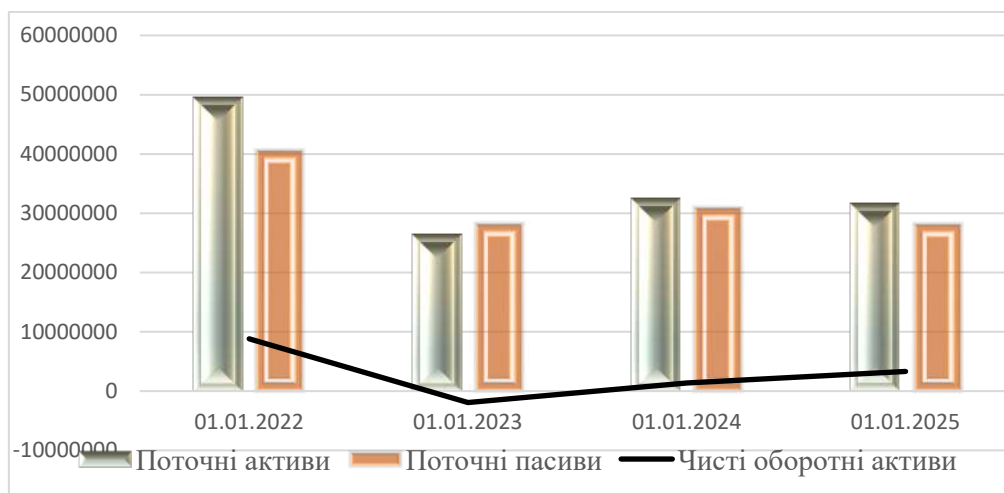

Рис. 2.6. Наявність чистих оборотних активів підприємства

Джерело: розрахунки автора

Станом на 01.01.2022 чисті оборотні активи становили 8 821 259 тис. грн, що свідчить про позитивне співвідношення між поточними активами та пасивами. Це означає, що підприємство мало достатньо ресурсів для покриття своїх короткострокових зобов'язань, і його фінансова позиція була стабільною.

На початок 2023 року показник чистих оборотних активів став негативним і склав -1 928 793 тис. грн. Це свідчить про те, що обсяг поточних зобов'язань перевищив поточні активи, що могло спричинити проблеми з ліквідністю. Погіршення фінансового стану могло бути обумовлене значним скороченням поточних активів із 49 530 232 тис. грн до 26 428 183 тис. грн (-46,6%), що супроводжувалось незначним зменшенням поточних пасивів (-30,3%). У 2024 році ситуація покращилася: чисті оборотні активи знову стали позитивними й склали 1 365 819 тис. грн. Це свідчить про часткове відновлення платоспроможності підприємства. Такий результат досягнуто

завдяки збільшенню поточних активів до 32 441 161 тис. грн (+22,8%) при помірному зростанні поточних зобов'язань (+9,6%).

На початок 2025 року показник чистих оборотних активів значно покращився, досягнувши 3 306 792 тис. грн. Це є свідченням зміцнення фінансової стійкості підприємства. Зростання було забезпечено зниженням поточних пасивів до 28 310 266 тис. грн (-8,9%) та стабільним рівнем поточних активів. Загалом динаміка чистих оборотних активів свідчить про нестабільність фінансового становища підприємства протягом аналізованого періоду, але останні роки демонструють позитивні зрушення, що вказує на поліпшення управління ліквідністю.

Показники ефективності використання основних засобів базового підприємства наведено далі (табл. 2.12).

Таблиця 2.12

**Показники ефективності використання основних засобів ПрАТ
"Північний ГЗК" за 2022-2024 роки**

Показник	Значення		
	2022	2023	2024
Чиста виручка від реалізації продукції, робіт, послуг, тис. грн.	13 835 005	19 925 083	28 960 206
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн	15090453,5	13932862,5	18297301,5
Фондовіддача	0,92	1,43	1,58
Фондомісткість	1,09	0,70	0,63
Чистий прибуток, тис. грн.	-2972333	866090	1338185
Коефіцієнт рентабельності основних засобів, %	-19,7	6,2	7,3
Зміна рентабельності, %	-180,1	+25,9	+1,1

Джерело: розрахунки автора

Аналіз показників ефективності використання основних засобів ПрАТ "Північний ГЗК" за 2022-2024 роки свідчить про значне покращення

ефективності їх застосування протягом аналізованого періоду.

Чиста виручка від реалізації продукції демонструє зростання: у 2022 році вона склала 13 835 005 тис. грн, у 2023 році зросла до 19 925 083 тис. грн (+44%), а в 2024 році досягла 28 960 206 тис. грн (+45%). Це свідчить про позитивну динаміку господарської діяльності підприємства.

Середньорічна вартість основних засобів у 2023 році зменшилася порівняно з 2022 роком на 7,7%, але у 2024 році значно зросла (+31,3%) і склала 18 297 301,5 тис. грн. Це може бути пов'язано із оновленням основних засобів чи іншими інвестиціями.

Фондовіддача (показник ефективності використання основних засобів) демонструє зростання: з 0,92 у 2022 році до 1,43 у 2023 році (+55,4%) і 1,58 у 2024 році (+10,5%). Це означає, що кожна гривня, вкладена в основні засоби, приносить більше доходу, що вказує на підвищення продуктивності основних фондів. Фондомісткість (зворотній показник до фондовіддачі) знижується з 1,09 у 2022 році до 0,70 у 2023 році (-35,8%) і 0,63 у 2024 році (-10%). Це підтверджує зростання ефективності використання основних засобів.

Чистий прибуток у 2022 році був від'ємним (-2 972 333 тис. грн), що вказує на збитковість діяльності. У 2023 році ситуація покращилась: підприємство отримало прибуток у розмірі 866 090 тис. грн, а в 2024 році – 1 338 185 тис. грн (+54,6%). Коефіцієнт рентабельності основних засобів демонструє позитивну динаміку. У 2022 році він був від'ємним (-19,7%), але в 2023 році став позитивним (6,2%) і зріс до 7,3% у 2024 році. Зміна рентабельності між 2022 і 2023 роками склала +25,9%, а між 2023 і 2024 роками – +1,1%.

Отже, ефективність використання основних засобів ПрАТ "Північний ГЗК" значно покращилась впродовж аналізованого періоду. Це відображається у зростанні фондовіддачі, зниженні фондомісткості, зростанні чистого прибутку та позитивній динаміці рентабельності основних засобів.

Висновки до розділу 2

Приватне акціонерне товариство «Північний ГЗК» є одним із найбільших гірничо-збагачувальних підприємств Європи, що забезпечує повний цикл виготовлення сировини для металургійної промисловості. Основна продукція комбінату — залізорудний концентрат і окатиші, які реалізуються як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. Входячи до складу групи «Метінвест», підприємство інтегроване в єдиний виробничо-збутовий ланцюг, що дозволяє ефективно адаптуватися до змін у кон'юктурі ринку. Однак складні економічні та соціальні умови, зокрема наслідки пандемії COVID-19 і повномасштабна війна в Україні, суттєво вплинули на виробничі процеси та економічні показники комбінату.

Економічне середовище, в якому функціонує ПрАТ «Північний ГЗК», зазнало значних потрясінь унаслідок воєнних дій. Війна спричинила пошкодження інфраструктури, блокування чорноморських портів, зниження внутрішнього попиту та логістичні обмеження для експорту продукції. Це призвело до зменшення обсягів виробництва, тимчасового призупинення діяльності комбінату та скорочення чисельності персоналу на 22,9% протягом 2021-2024 років. Основними причинами цього стали падіння обсягів реалізації та необхідність оптимізації витрат для підтримання фінансової стабільності.

Незважаючи на складні умови, підприємство продовжує модернізувати своє виробництво. Інвестиції в оновлення обладнання, використання сучасних технологій, таких як SAP ERP і GPS-системи, а також покращення транспортної інфраструктури сприяють підвищенню ефективності операцій. Завдяки реалізації інвестиційних програм комбінат збільшив виробництво неофлюсованих окатишів, які користуються попитом на європейських ринках, і розширив співпрацю з внутрішніми партнерами.

Значні зміни у виробничій діяльності відбулися внаслідок втрати металургійних активів у Маріуполі. Це змусило комбінат переорієнтуватися на виробництво продукції, адаптованої до потреб європейських клієнтів.

Поступове відновлення роботи металургійних заводів у Європі, а також активізація експорту залізної руди на початку 2023 року свідчать про позитивні зрушення у відновленні ринків збуту. Однак обсяги експорту залізної руди залишаються залежними від зовнішніх факторів, таких як ціни на металопродукцію та енергоресурси.

У поточних умовах основними викликами для ПрАТ «Північний ГЗК» залишаються економічна нестабільність, обмеження логістики та енергетичні труднощі. Попри це, підприємство демонструє здатність адаптуватися до змін, зберігаючи конкурентоспроможність на міжнародних ринках. Подальший розвиток залежатиме від ефективності управлінських рішень, інтеграції інновацій та стабілізації макроекономічного середовища в Україні.

Гірничодобувна галузь, до якої належить ПрАТ «Північний ГЗК», стикається з унікальними виробничими викликами, такими як необхідність створення нових потужностей, погіршення гірничо-геологічних умов, а також високі витрати на допоміжні роботи. Це обумовлює значний рівень капітальних витрат, особливо на амортизацію (33% у структурі собівартості продукції), енергетику (15%) та паливо (13%). Така структура витрат є характерною для підприємств гірничозбагачувальної промисловості України, зокрема через складність умов видобутку та транспортування руди.

Ефективність управління витратами демонструється через оптимізацію різних операційних процесів. Наприклад, зниження собівартості видобутку руди в кар'єрах комбінату стало можливим завдяки використанню сучасних технологій, логістичних оптимізацій і впровадженню нових схем виробництва. Особливо варто відзначити зниження витрат у Ганнівському та Першотравневому кар'єрах, де застосування енергоефективних заходів та реорганізація транспортних потоків забезпечили помітне зменшення витрат.

Аналіз фінансових результатів показує, що у 2022 році ПрАТ «Північний ГЗК» зазнав серйозних втрат через зниження обсягів реалізації залізородної продукції та падіння цін на неї. Це супроводжувалося суттєвим зменшенням доходів, хоча й скорочення витрат частково компенсувало це падіння. Проте

вже у 2023–2024 роках спостерігалось поступове відновлення операційної ефективності, зокрема через зростання обсягів реалізації та оптимізацію витрат. Особливо помітно зросли чистий дохід (на 44% у 2023 році і ще на 45% у 2024 році) та валовий прибуток (у 2,8 рази в 2023 році та ще на 62% у 2024 році). Окремо слід відзначити роль адміністративного управління у досягненні таких результатів. У 2024 році адміністративні витрати знизилися на 18%, що свідчить про ефективність контролю за внутрішніми витратами. Одночасно з цим, витрати на збут зросли на 82%, що пояснюється розширенням маркетингових зусиль і транспортної логістики. Така стратегія забезпечила підприємству можливість залишатися конкурентоспроможним на ринку.

На підставі аналізу структури витрат і динаміки фінансових показників можна зробити висновок, що ключовими напрямками подальшого розвитку підприємства є: оптимізація амортизаційних та енергетичних витрат, продовження інвестицій у модернізацію виробництва, підвищення ефективності збуту, а також оптимізація логістичних процесів. Це дозволить ПрАТ «Північний ГЗК» не лише підтримувати стійкість у мінливих умовах ринку, але й забезпечувати зростання свого фінансового потенціалу.

Аналіз ділової активності підприємства на основі відносних показників дозволяє визначити ефективність використання його ресурсів та здатність генерувати прибуток. Ділова активність оцінюється через фінансові коефіцієнти оборотності та рентабельності, які демонструють швидкість обігу активів та їх здатність приносити дохід.

Дані ПрАТ „Північний ГЗК” за 2022–2024 роки свідчать про позитивну динаміку. Коефіцієнт оборотності активів зріс з 0,2 разів у 2022 році до 0,5 у 2024 році. Одночасно період оборотності активів скоротився з 1514,2 днів у 2022 році до 670,0 днів у 2024 році. Така динаміка вказує на пришвидшення обігу активів, що є позитивним фактором для операційної діяльності та ліквідності. Аналіз рентабельності активів підприємства показав відновлення фінансових результатів після збитків у 2022 році, коли коефіцієнт рентабельності становив -5,1%. У 2023 році рентабельність зросла до 1,8%, а

у 2024 році – до 2,5%. Це свідчить про ефективніше використання активів та стабілізацію фінансового стану підприємства. Проте, для досягнення ще кращих результатів важливо зосередитися на оптимізації витрат та підвищенні прибутковості. Рентабельність власного капіталу (ROE) та чиста маржа також демонструють позитивну динаміку. У 2022 році ROE становив -10,84%, а у 2024 році зріс до 6,32%. Чиста маржа зросла з -16,43% у 2022 році до 4,62% у 2024 році. Ці показники свідчать про поліпшення фінансової стабільності підприємства та підвищення його привабливості для інвесторів.

Ефективність управління оборотними активами за аналізований період значно покращилася. Коефіцієнт оборотності оборотних активів зріс з 0,36 разів у 2022 році до 0,62 разів у 2024 році, а період оборотності скоротився з 988,3 днів до 578,7 днів. Це свідчить про пришвидшення обігу оборотних активів, що сприяє зниженню фінансових витрат і покращенню ліквідності. Проте у 2024 році спостерігалось певне уповільнення обіговості, що вимагає уваги до процесів управління активами.

Аналіз оборотності окремих компонентів оборотного капіталу підтвердив динамічні зміни в ефективності їх використання. Наприклад, період оборотності незавершеного виробництва скоротився з 7,8 днів у 2022 році до 1,0 дня у 2024 році, а готової продукції – з 5,9 днів до 2,2 днів за той самий період. Це свідчить про покращення операційної діяльності та прискорення реалізації продукції. Водночас зменшення оборотності грошових коштів вимагає додаткових заходів для оптимізації фінансового циклу.

Аналіз умов кредитування показав, що середньорічна сума дебіторської заборгованості знизилася з 36 601 593 тис. грн у 2022 році до 30 309 784 тис. грн у 2024 році, а коефіцієнт її оборотності зріс з 0,38 разів до 0,96 разів. Це свідчить про посилення контролю за дебіторськими рахунками. У той же час середньорічна сума кредиторської заборгованості зменшилася з 15 216 822 тис. грн у 2022 році до 11 137 071 тис. грн у 2024 році, а коефіцієнт її оборотності зріс з 0,91 разів до 2,60 разів. Це вказує на зменшення залежності підприємства від зовнішнього фінансування.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ДІЛОВОЇ АКТИВНОСТІ ПРАТ «ПІВНІЧНИЙ ГЗК»

3.1. Формування системи управління діловою активністю базового підприємства

Система управління діловою активністю підприємства являє собою всебічний підхід до керування всіма аспектами його діяльності, спрямованими на досягнення стратегічних цілей та забезпечення сталого розвитку. Ця система включає такі основні елементи:

- Розробка довгострокових стратегій, які визначають ключові напрями розвитку та основні цілі підприємства.
- Постановка чітких, конкретних та реалістичних цілей для кожного напрямку діяльності та структурного підрозділу.
- Регулярний контроль і аналіз досягнутих результатів для виявлення сильних і слабких сторін, а також пошук шляхів для вдосконалення.
- Раціональне розподілення та використання наявних ресурсів – людських, фінансових, матеріальних – для забезпечення ефективної діяльності.
- Налагодження ефективної комунікації між різними підрозділами та рівнями управління для спільної реалізації цілей.
- Постійний розвиток та вдосконалення процесів, спрямованих на підвищення ефективності підприємства.

Ця система є одним із важливих інструментів, який сприяє підвищенню конкурентоспроможності та стабільному розвитку підприємства в сучасному динамічному бізнес-середовищі.

Ефективне управління діловою активністю дозволяє зменшити потребу підприємства у зовнішньому фінансуванні. Завдяки грамотному управлінню грошовими потоками можна раціонально використовувати власні фінансові

ресурси, що формуються з внутрішніх джерел, і знижувати залежність від кредитів. Управління грошовими потоками є важливим засобом прискорення обігу капіталу. Це досягається шляхом скорочення тривалості операційного циклу, зниження потреби в капіталі, який забезпечує операційну діяльність.

Окрім цього, ефективне управління діловою активністю допомагає зменшити ризик неплатоспроможності. Навіть підприємства, які отримують достатній прибуток, можуть зіткнутися з проблемами ліквідності через незбалансованість грошових потоків у часі. Узгодження надходжень і витрат грошових коштів дозволяє уникнути подібних ризиків. Крім того, ефективне використання тимчасово вільних грошових активів, наприклад, через їх вкладення у фінансові інструменти, може забезпечити додатковий прибуток. Такий підхід сприяє фінансовій стабільності підприємства та підтримує його ділову активність на високому рівні.[2]

Основні етапи впровадження стратегії підвищення ділової активності підприємства можна окреслити наступним чином:

Перший етап передбачає впровадження системи оперативного управління активами для підвищення платоспроможності через оптимізацію управління дебіторською заборгованістю, що сприятиме мінімізації ризиків і підвищенню ліквідності зобов'язань.

Серед ключових заходів:

- Аналіз поточного стану дебіторської заборгованості та встановлення її граничного рівня для уникнення ризику виникнення сумнівних боргів.
- Використання страхування як механізму для зниження ймовірності невиконання зобов'язань з боку споживачів.
- Запровадження системи стимулюючих знижок при оплаті продукції безпосередньо під час її відвантаження.
- Другий етап спрямований на збільшення грошових потоків через створення та реалізацію ефективної системи взаємодії з контрагентами, яка враховує різноманітні форми та умови оплати:
- Введення механізму передоплати, що передбачає встановлення мінімальної

ціни продажу.

- Використання часткової передоплати, яка комбінує авансовий платіж та продаж на умовах кредиту.
- Застосування банківської гарантії для страхування виконання боргових зобов'язань контрагентів.
- Розробка гнучкої цінової політики з урахуванням змін інфляційних процесів чи валютного курсу.

Третій етап має на меті підвищення миттєвої платоспроможності підприємства через вдосконалення політики залучення позикових коштів, акцентуючи увагу на довгостроковому кредитуванні. Це дозволить:

- Зменшити обсяги короткострокових зобов'язань.
- Подовжити терміни погашення кредитів та збільшити час їх використання.
- Розширити можливості управління обіговими коштами підприємства.
- Для досягнення ефективного управління діловою активністю підприємства важливо дотримуватися наступних принципів:
 - Регулярно контролювати стан розрахунків із замовниками.
 - Забезпечувати баланс між дебіторською та кредиторською заборгованістю, уникаючи надмірного зростання останньої, яке може призвести до проблем з платоспроможністю.
 - Скорочувати витрати, особливо адміністративні та інші оперативні.
 - Розвивати інвестиційну діяльність, що сприятиме збільшенню власних обігових коштів.
 - Нагромаджувати абсолютно ліквідні активи через аналіз факторів, що впливають на їх рівень, та контроль за їх динамікою, з метою уникнення як надлишку, так і дефіциту ліквідних ресурсів. [25]

Плани роботи ПрАТ "Північний ГЗК" на 2025 рік охоплюють кілька

основних напрямів господарської діяльності, які спрямовані на забезпечення сталого розвитку підприємства, підвищення його конкурентоспроможності та збереження соціальної й екологічної відповідальності.

Першочерговою метою є досягнення запланованих обсягів виробництва та реалізації концентрату відповідно до затвердженої річної виробничої програми. Для цього підприємство забезпечить стабільну роботу обладнання, приділяючи особливу увагу його технічному обслуговуванню та модернізації. Також буде продовжено роботу над розширенням партнерської бази покупців, із фокусом на довгострокові контракти. Важливу роль відіграватиме вдосконалення логістичних процесів для скорочення термінів доставки продукції, а також моніторинг ринку, щоб оперативно реагувати на зміни попиту та цін.

Одним із ключових завдань стане впровадження новітніх технологій. Підприємство планує використовувати передові методи глибокого збагачення руди для підвищення концентрації корисних компонентів у готовій продукції. Автоматизація технологічних процесів дозволить досягти високої точності виробництва та зменшити залежність від людського фактора. Крім того, передбачається впровадження енергоощадних рішень, які допоможуть знизити споживання електроенергії та природного газу. Особливу увагу буде приділено дослідженням у сфері утилізації відходів, що дозволить повторно використовувати ресурси та зменшити екологічний слід.

Для забезпечення стабільної роботи виробничих потужностей компанія продовжить проводити капітальні ремонти обладнання, яке перебуває в критичному стані, а також інвестуватиме в закупівлю нових одиниць техніки. Виробничі лінії будуть модернізовані, що дозволить зменшити простой і підвищити продуктивність. Підприємство також удосконалюватиме систему планово-попереджувального технічного обслуговування, щоб забезпечити довговічність виробничих фондів.

Соціальна відповідальність залишається важливою частиною діяльності комбінату. У 2025 році буде продовжено реалізацію програм, спрямованих на

покращення умов праці, медичного забезпечення та підвищення кваліфікації працівників. Водночас компанія активізує свої зусилля у сфері природоохоронної діяльності: здійснюватиме екологічний моніторинг прилеглих територій, модернізуватиме системи очищення промислових викидів і впроваджуватиме проєкти з відновлення екосистем.

Фінансовий план передбачає виконання всіх фінансових зобов'язань перед партнерами, постачальниками й державою, а також забезпечення стабільного рівня ліквідності підприємства. Інвестиційні проєкти, включаючи оновлення обладнання та екологічні ініціативи, будуть реалізовуватися переважно за рахунок власних коштів. Для підвищення ефективності управління ресурсами підприємство проводитиме регулярний фінансовий аудит і виявлятиме резерви економії.

Таким чином, стратегічні плани ПрАТ "Північний ГЗК" на 2025 рік спрямовані на комплексний розвиток, що забезпечить економічну стабільність підприємства, підтримку працівників і покращення екологічної ситуації в регіоні.

На основі проведеного аналізу фінансового стану та ділової активності ПрАТ Північний ГЗК можна сформулювати ряд рекомендацій, спрямованих на покращення фінансових результатів, оптимізацію структури активів і зобов'язань, а також підвищення загальної ефективності діяльності компанії.

1. Оптимізація необоротних активів

Зменшення залишкової вартості нематеріальних активів свідчить про значну амортизацію.

Рекомендується переглянути політику амортизації, а також оцінити необхідність інвестування в нові нематеріальні активи для підтримки конкурентоспроможності.

Значне зростання первісної вартості основних засобів у 2024 році потребує аналізу. Можливо, це пов'язано із значними інвестиціями. Необхідно оцінити ефективність цих вкладень і їх вплив на продуктивність.

Різке зростання цього показника у 2024 році може свідчити про значний

обсяг незавершених проектів. Рекомендується пришвидшити введення в експлуатацію об'єктів для уникнення заморожування капіталу.

2. Підвищення ефективності використання оборотних активів

Значний обсяг дебіторської заборгованості створює ризик неплатоспроможності контрагентів. Варто переглянути умови надання комерційного кредиту, впровадити більш жорсткі процедури контролю заборгованості та працювати над скороченням термінів її погашення.

Зменшення обсягів запасів свідчить про ефективне управління ними. Проте, важливо зберігати баланс між мінімізацією запасів і ризиком дефіциту сировини або продукції.

3. Управління власним капіталом

Значне зростання цього показника у 2024 році вказує на переоцінку активів. Варто зберігати баланс між вартістю активів і можливістю їх швидкого монетизації.

Постійне збільшення нерозподіленого прибутку свідчить про зростання фінансової стійкості компанії. Проте, варто розглянути можливість спрямування частини цього прибутку на дивіденди або стратегічні інвестиції.

4. Реструктуризація зобов'язань

Зниження обсягів довгострокових кредитів і забезпечень вказує на поступове погашення боргів. Проте, варто зберігати баланс між позиковими і власними коштами для забезпечення ліквідності.

Значний обсяг короткострокової кредиторської заборгованості вимагає перегляду умов платежів, а також контролю за платіжною дисципліною.

5. Управління доходами та витратами

Аналіз динаміки операційних доходів дозволяє оцінити основні джерела прибутковості компанії. Рекомендується приділити увагу диверсифікації доходів, що може забезпечити стабільність фінансових показників у довгостроковій перспективі.

Підвищення витрат може вказувати на неефективність у використанні ресурсів. Варто впровадити системи контролю витрат, оптимізувати процеси

закупівель і виробництва, а також оцінити доцільність перегляду цінової політики.

Зростання адміністративних витрат може бути обґрунтованим лише за умов, якщо воно супроводжується відповідним збільшенням ефективності управління. Рекомендується провести аудит адміністративних витрат для виявлення потенційних резервів економії.

6. Фінансова стабільність та ліквідність. Аналіз поточних коефіцієнтів ліквідності свідчить про здатність компанії оперативно покривати свої короткострокові зобов'язання. За потреби, варто вжити заходів для підвищення ліквідності, наприклад, оптимізувати обсяг оборотних активів.

Позитивна динаміка власного капіталу вказує на зміцнення фінансової бази компанії. Водночас, для забезпечення стабільності важливо підтримувати баланс між власними та позиковими коштами.

7. Інвестиційна діяльність. Інвестиції мають забезпечувати відповідний рівень доходності. Рекомендується використовувати сучасні інструменти оцінки, такі як NPV або IRR, для визначення доцільності вкладень.

Важливо оцінити структуру фінансування інвестицій, зокрема частку власних і залучених коштів. Для зниження фінансових ризиків бажано збільшувати частку власного капіталу у фінансуванні довгострокових проектів.

8. Підвищення конкурентоспроможності. Інвестування в нові технології та дослідження сприятиме розвитку компанії, підвищенню продуктивності і зміцненню позицій на ринку. Оптимізація витрат на маркетинг і фокусування на стратегічно важливих сегментах ринку дозволять збільшити частку ринку і підвищити впізнаваність бренду.

Дотримання цих рекомендацій сприятиме покращенню фінансового стану підприємства, підвищенню ефективності її діяльності та забезпеченню сталого розвитку в умовах конкурентного середовища.

3.2. Шляхи підвищення ділової активності через управління кредитними ризиками підприємства

Для покращення ділової активності підприємства на основі наданих даних рекомендується розглянути наступні напрями з відповідними розрахунками:

1. Оптимізація управління запасами

Зменшення запасів у 2024 році до 658 241 тис. грн свідчить про можливість покращення логістики та управління матеріальними запасами. Необхідно оцінити потребу в оптимальному рівні запасів, щоб уникнути надмірного або недостатнього накопичення. Підприємство може прагнути до зниження витрат на зберігання, використовуючи методи JT (Just-in-Time) чи модернізуючи складські процеси.

2. Покращення управління дебіторською заборгованістю

Дебіторська заборгованість за продукцію у 2024 році складає 13 836 332 тис. грн, що суттєво впливає на ліквідність. Це свідчить про довгий цикл погашення. Запровадження політики знижок для ранніх платежів та автоматизація обліку може допомогти зменшити цей показник до 120 днів, що зменшить фінансові ризики.

3. Підвищення ефективності використання необоротних активів

Спостерігається зростання зносу основних засобів (до 929 650 тис. грн у 2024 році). Для покращення віддачі необхідно: розробити графік оновлення обладнання, розглянути варіанти оренди сучасного обладнання.

4. Оптимізація фінансової структури

Частка власного капіталу у структурі пасивів збільшилася до 44.9% у 2024 році. Це позитивна динаміка, але необхідно забезпечити стабільність фінансування. Необхідно уникати надмірного залучення позикових коштів, підтримуючи рівень КФН вище 0.4.

5. Збільшення чистого прибутку

Фінансовий результат від операційної діяльності у 2024 році склав 4 844

229 тис. грн. Для підвищення ефективності можна скоротити витрати на збут (у 2024 році вони значно збільшилися до 5 231 598 тис. грн). Зосередитися на підвищенні рентабельності реалізації. Метою може бути підвищення до 20% через автоматизацію бізнес-процесів.

Реалізація запропонованих заходів дозволить оптимізувати витрати, підвищити оборотність активів і забезпечити стабільний приріст доходів.

Головним фактором, що впливає на розмір чистого прибутку, є дохід від реалізації продукції. Він відображає ринковий попит на продукцію підприємства, повернення вкладених у виробництво коштів та можливість розпочати новий виробничий цикл. У розрахунки закладемо темп зростання чистої виручки від реалізації на рівні 44%, що відповідає планам керівництва підприємства щодо збільшення обсягів виробництва та досягнення 80% потужності від показників 2021 року.

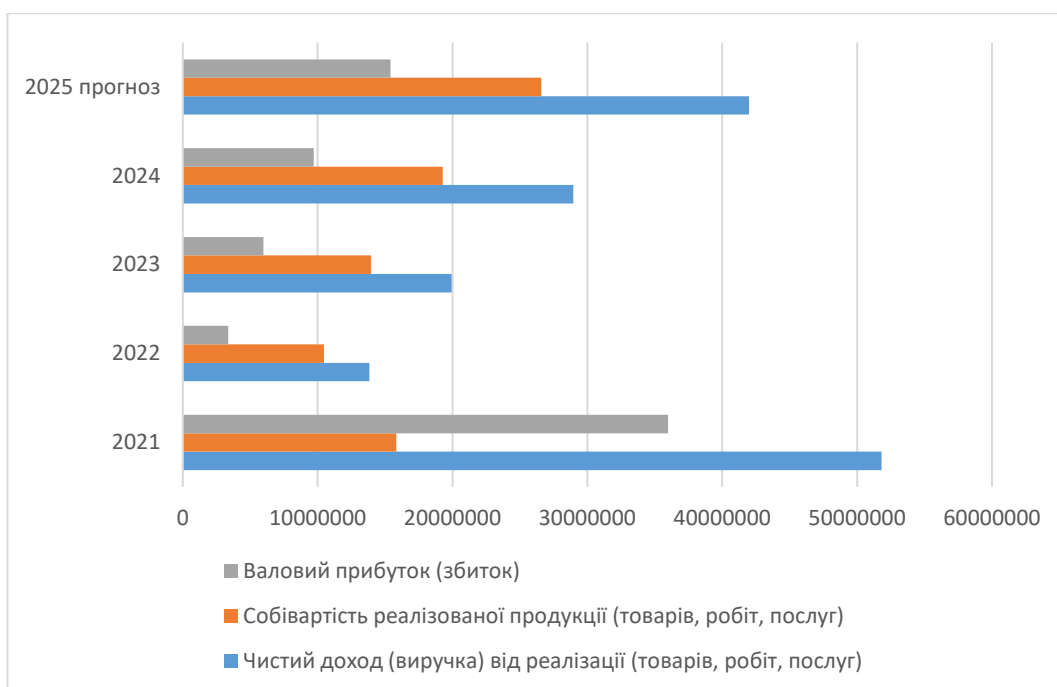

Рис. 3.1. Прогнозування чистої виручки та витрат на виробництво реалізованої продукції ПрАТ "Північний ГЗК" на 2025 рік

Джерело: розрахунки автора

Собівартість основних видів продукції також зростатиме, що буде пов'язано з підвищенням обсягів виробництва, зростанням цін на сировину та

реалізацією заходів Інвестиційної програми розвитку підприємства. Темпи зростання собівартості передбачаються на рівні 38%.

Таблиця 3.1

Фактичний і прогнозований звіти про прибутки ПрАТ «Північний ГЗК»

Стаття	Фактично на 01.01.2024, тис. грн.	Базис прогнозу	Прогноз на 2025 рік, тис. грн.	Відхилення
Виручка від реалізації без ПДВ	28960206	1,4500	41992299	+13 032 093
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	19263308	1,3800	26583365	+7 320 057
Валовий: прибуток	9696898	розрахунок	15408934	+5 712 036
Інші операційні доходи	773038	→	773038	+0
Адміністративні витрати	168072	→	168072	+0
Витрати на збут	5231598	1,3	6801077	+1 569 479
Інші операційні витрати	226037	→	226037	+0
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	4844229	розрахунок	8986785	+4 142 556
Інші фінансові доходи	34244	→	34244	+0
Фінансові витрати	3193005	→	3193005	+0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	1685468	розрахунок	5828024	+4 142 556
Витрати (дохід) з податку на прибуток	-347283		1049044	+1 396 327
Чистий фінансовий результат: прибуток	1338185		4778980	+3 440 795

Джерело: розрахунки автора

Таблиця 3.1 відображає аналіз динаміки фінансових показників ПрАТ «Північний ГЗК» на основі фактичних даних станом на 01.01.2024 року та

прогнозних розрахунків на 2025 рік із зазначенням базових коефіцієнтів зростання для окремих статей.

Порівняльний аналіз фактичних і прогнозованих показників фінансової діяльності ПрАТ «Північний ГЗК» свідчить про позитивну динаміку основних статей звіту про прибутки. У 2025 році очікується зростання виручки від реалізації продукції на 45%, що зумовлює відповідне збільшення валового прибутку та фінансового результату від операційної діяльності. Показник валового прибутку зросте на понад 5,7 млрд грн, що свідчить про ефективне управління витратами, попри зростання собівартості реалізованої продукції на 38%.

Прогноз демонструє стабільність у частині адміністративних, інших операційних та фінансових витрат, що дозволяє підприємству зберігати операційну ефективність. Помітне зростання витрат на збут (на 30%) є обґрунтованим у контексті розширення ринків збуту або посилення маркетингової активності. У результаті операційний прибуток зростає майже на 86%, що значно підвищує фінансову стійкість підприємства.

Загалом прогнозована динаміка прибутковості свідчить про покращення фінансової стратегії підприємства та підвищення ефективності бізнес-процесів. Очікуване зростання чистого прибутку на понад 3,4 млрд грн (майже у 3,6 разів) є вагомим свідченням прибутковості та конкурентоспроможності ПрАТ «Північний ГЗК» у 2025 році. Це створює підґрунтя для інвестиційної привабливості підприємства та формування внутрішніх ресурсів для подальшого розвитку.

Операційна діяльність підприємства супроводжується великою кількістю ризиків, які посилюються зі зростанням обсягів і складності бізнес-процесів. Ці ризики мають суттєвий вплив на фінансові результати підприємства, адже вони виникають як унаслідок внутрішніх, так і зовнішніх змін, що можуть бути непередбачуваними. При оцінці операційної діяльності особливо важливо враховувати валютні коливання, інфляційні процеси, податкові зміни та ризики, пов'язані з наданням кредиту.

Фінансова діяльність компанії також пов'язана з низкою ризиків, серед яких основними є кредитний, валютний, ринковий, ризик ліквідності та ризик концентрації. Одним із ключових є кредитний ризик, що виникає при роботі з клієнтами, які мають заборгованість, або в процесі розміщення коштів на рахунках. Для контролю таких ризиків компанія запроваджує індивідуальні ліміти для кожного контрагента на основі їхньої платоспроможності та постійно стежить за дотриманням цих обмежень.

Фінансові інструменти, що несуть загрозу кредитного ризику, включають грошові кошти та дебіторську заборгованість. Валютний ризик виникає через коливання валютних курсів, зокрема при укладанні контрактів з прив'язкою до іноземної валюти, що є актуальним для компанії, яка працює в умовах економіки України. Ліквідність, у свою чергу, є критичною характеристикою фінансової стійкості підприємства, адже вона визначає його здатність вчасно виконувати фінансові зобов'язання. Компанія забезпечує платоспроможність через ретельне бюджетування та прогнозування грошових потоків.

Кредитний ризик являє собою загрозу фінансових втрат у випадках, коли контрагенти не виконують свої зобов'язання. Це може бути наслідком як внутрішніх проблем — слабкого менеджменту чи поганої фінансової дисципліни, так і зовнішніх чинників, таких як економічна нестабільність або політичні зміни. Управління цим ризиком передбачає не лише виявлення потенційно проблемних контрагентів, але й застосування методів для зменшення ймовірності втрат.

Серед інструментів управління кредитним ризиком використовуються аналіз фінансового стану клієнтів, встановлення індивідуальних кредитних лімітів, диверсифікація портфеля за галузями та контрагентами, регулярне спостереження за платоспроможністю клієнтів, а також моделювання негативних сценаріїв (стрес-тестування). Додатково компанія створює резерви для покриття можливих збитків у разі несплати заборгованості.

Загалом кредитний ризик — це ймовірність того, що покупець або партнер не розрахується вчасно або повністю, що може призвести до

серйозних фінансових втрат. Особливо вразливою є дебіторська заборгованість, сконцентрована на кількох ключових покупцях, які постійно співпрацюють із підприємством протягом багатьох років. ПрАТ «Північний ГЗК» не використовує заставу як інструмент захисту від цього ризику, але натомість дотримується внутрішньої кредитної політики.

Компанія розробила та впровадила власні підходи до управління кредитними ризиками, зокрема чіткі правила щодо надання відстрочок платежів і проведення оцінки кредитоспроможності контрагентів. Оцінювання здійснюється для всіх клієнтів, які звертаються за кредитом на значні суми. Це дозволяє ефективно контролювати рівень ризику та своєчасно вживати заходів для запобігання втратам.

Аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості має важливе значення для забезпечення фінансової стабільності підприємства, адже саме ці показники суттєво впливають на його ліквідність, прибутковість і загальну ефективність. Дебіторська заборгованість являє собою суми, які мають надійти від клієнтів, і затримки в її погашенні можуть ускладнювати поточне фінансування операційної діяльності. З іншого боку, кредиторська заборгованість — це обов'язки підприємства перед постачальниками та іншими контрагентами, і їхній рівень також повинен бути контрольованим, щоб уникнути фінансових труднощів.

Важливо забезпечити збалансоване співвідношення між дебіторською та кредиторською заборгованістю. Занадто високий рівень дебіторської заборгованості може свідчити про надмірну відстрочку платежів, що у свою чергу впливає на грошові потоки. Крім того, в умовах інфляції отримані з запізненням кошти можуть втрачати свою реальну вартість. Для покриття потреб, пов'язаних із дебіторською заборгованістю, підприємство змушене використовувати власні або залучені ресурси, що супроводжується додатковими витратами. До того ж, велика заборгованість може зменшити гнучкість у використанні знижок і цінових стимулів для покупців.

Одним зі способів скорочення дебіторської заборгованості є

впровадження системи знижок за швидку оплату. Це може мотивувати клієнтів розраховуватись раніше і сприяти стабільному надходженню коштів. Завдяки цьому підприємство зменшує ризик неплатежів, а також звільняє кошти для інвестування в інші напрямки. Подібна практика може також привабити нових клієнтів, зацікавлених у вигідних умовах співпраці, та активізувати вже існуючих.

Таким чином, перед прийняттям рішень про застосування знижок за дострокову оплату слід ретельно розрахувати, чи виправдані такі витрати з погляду загальної стратегії управління фінансами. Можливо, доцільніше буде застосовувати інші інструменти управління дебіторською заборгованістю, які забезпечать і своєчасні надходження, і збереження фінансової ефективності.

Втрати підприємства від надання знижок розраховується за допомогою наступної формули [26].

$$L = S / (100 - S) * 365 / (T - P), \quad (3.1)$$

де L - втрати підприємства від надання знижок;

S - розмір знижки, %;

T - дата остаточного розрахунку;

P - період дії знижки.

Надання знижок за термінову оплату може стати корисним інструментом у короткостроковій перспективі, особливо коли підприємству необхідно швидко поповнити обігові кошти або подолати тимчасовий дефіцит фінансування. Така практика дозволяє скоротити період надходження коштів від покупців, знизити ризик простроченої заборгованості та покращити загальну ліквідність підприємства.

Однак, варто враховувати, що надмірне використання таких знижок або встановлення занадто вигідних умов для клієнтів може обернутися суттєвими фінансовими втратами. У результаті підприємство може недоотримати значні суми прибутку, особливо якщо знижки застосовуються до великого обсягу продажів. Така стратегія потребує виваженого підходу та ретельного

розрахунку, щоб запобігти зниженню рентабельності.

Для ефективного управління цим механізмом доцільно провести аналіз як прямих, так і непрямих фінансових наслідків — зокрема, впливу на обсяг продажів, швидкість обороту коштів, зниження адміністративних витрат на контроль заборгованості тощо. Оцінка всіх цих чинників дозволить підприємству встановити оптимальний рівень знижки, який буде стимулювати клієнтів до швидкої оплати, водночас не завдаючи шкоди фінансовим результатам компанії.

Для цього скористаємося методикою оцінки втрат підприємства від використання знижок.

Основними показниками, використовуваними для розрахунків, є індекс цін (Іц), що розраховується по формулі (3.2), і коефіцієнт падіння купівельної спроможності грошової одиниці (Ккс), пов'язаний із індексом цін формулою (3.3):

$$I_{ц} = \sum p_1 * q_1 / \sum p_0 * q_1, \quad (3.2)$$

де p_1 – фактична ціна в звітному періоді (або прогнозна ціна);

p_0 - фактична ціна в базисному періоді;

q_1 - обсяг реалізованих товарів у звітному періоді.

$$Ккс = 1 / Іц \quad (3.3)$$

У 2024 році, за інформацією Державної служби статистики України, рівень інфляції склав 112 %. Виходячи з цього, коефіцієнт купівельної спроможності (Ккс) становить 0,89928 (розрахований як $1 / 1,112$), тобто кожна 1000 гривень, отримана на момент оплати, еквівалентна лише 899,28 гривні за своєю купівельною спроможністю на момент відвантаження продукції. Таким чином, непряма втрата від інфляції становить 100,72 гривні на кожен тисячу гривень дебіторської заборгованості.[21, 22]

Скорочення строку погашення дебіторської заборгованості дозволяє зменшити ці непрямі втрати, оскільки тривалість затримки у надходженні

коштів безпосередньо впливає на знецінення їх вартості. Основними чинниками, які визначають рівень таких втрат, є темп інфляції та кількість днів, на які зменшено період очікування оплати.

Для практичного застосування таких розрахунків доцільно використовувати попередньо визначені значення коефіцієнтів знецінення гривні залежно від рівня інфляції та тривалості відстроченого платежу. Це дає змогу більш точно оцінити фінансові втрати та обґрунтовано вирішити, наскільки доцільним є скорочення терміну погашення дебіторської заборгованості у конкретних умовах (додаток Д).

Кожний член матриці (a_{ij}) розрахований по алгоритму:

$$a_{ij} = 1/(1 + p_i)^j, \quad (3.4)$$

де p_i – щоденний темп інфляції в частках одиниці;

j - тривалість періоду погашення дебіторської заборгованості в днях.

Таблиця 3.2.

Аналіз умов кредитування ПрАТ "Північний ГЗК" за 2021-2024 роки та прогноз на 2025 рік

Показник	Значення				Прогноз
	2021	2022	2023	2024	2025
Період оборотності дебіторської заборгованості, днів	299	952	505	377	299
Період оборотності кредиторської заборгованості, днів	120	396	249	138	138

Джерело: розрахунки автора на основі звітності

Протягом 2021–2024 років умови кредитування ПрАТ "Північний ГЗК" демонстрували значну зміну як у дебіторській, так і у кредиторській частині. Аналіз періоду оборотності дебіторської заборгованості свідчить про нестабільність у розрахунках з покупцями. Якщо у 2021 році цей показник становив 299 днів, то вже у 2022 році він стрімко зріс до 952 днів, що вказує на серйозне уповільнення надходження коштів від дебіторів. У 2023 році

ситуація дещо покращилася — дебіторська заборгованість оберталася за 505 днів, а в 2024 році — за 377 днів. Хоча спостерігається позитивна динаміка, показник все ще залишається надмірно високим, що негативно впливає на ліквідність підприємства.

Період оборотності кредиторської заборгованості також характеризується коливаннями. У 2021 році підприємство погашало зобов'язання перед постачальниками в середньому за 120 днів. У 2022 році цей термін збільшився до 396 днів, що свідчить про суттєве відтермінування виплат і, ймовірно, свідчить про труднощі з грошовими потоками. У наступні роки спостерігається поступове скорочення періоду: у 2023 році він становив 249 днів, а в 2024 році — 138 днів, що вказує на певну стабілізацію зобов'язань перед кредиторами.

Загалом аналіз показників свідчить про те, що підприємство поступово намагається скоротити як дебіторську, так і кредиторську заборгованість, однак оборотність дебіторської заборгованості залишається суттєво вищою за кредиторську, що створює ризики для фінансової рівноваги й вимагає додаткових заходів для прискорення надходжень від покупців.

Припустимо, що у 2025 році підприємству вдасться скоротити період обігу дебіторської заборгованості до рівня, який спостерігався у 2021 році. Очікуваний термін погашення дебіторської заборгованості становить 299 днів при прогнозованому середньомісячному темпі інфляції 1,0% (див. дод. Д). Скорочення фактичного строку розрахунків з 377 до 299 днів дозволить зменшити втрати, пов'язані виключно з інфляційним знеціненням, на 23 гривні 13 копійок з кожної тисячі. Зменшення втрат = $(0,90559 - 0,88246) * 1000 = 0,023128 * 1000 = 23,13$ грн.

Запровадження знижок для клієнтів у розмірі 2,3% може стати ефективним інструментом стимулювання швидшого розрахунку, що в результаті забезпечить економічну вигоду. Такий підхід частково нейтралізує негативний вплив інфляції.

Водночас слід враховувати й інші чинники, що впливають на економічну

доцільність. Наприклад, швидке надходження грошових коштів на поточний рахунок дає змогу отримати додатковий дохід завдяки їх повторному використанню. Це особливо вигідно у випадках, коли підприємство не має труднощів із покриттям поточних витрат. Якщо ж фінансові ресурси обмежені, утримання високого рівня дебіторської заборгованості може змусити звертатися до зовнішніх джерел фінансування, таких як банківські кредити, що в свою чергу призведе до додаткових фінансових витрат.

Запропонована методика є універсальною і може бути використана для виконання різноманітних аналітичних досліджень як у рамках ретроспективного, так і перспективного аналізу. Зокрема, її доцільно застосовувати для моделювання різних сценаріїв, де змінюються прогнозовані показники інфляції, відсоткові ставки банків та строки скорочення дебіторської заборгованості.

Таблиця 3.3

Сценарії економічного розвитку

Показник	Сценарій розвитку		
	Песимістичний	Найбільш ймовірний	Оптимістичний
Темп інфляції в місяць	2,00	1,00	0,50
Планове скорочення періоду погашення дебіторської заборгованості, днів	18	50	78
Рівень банківської процентної ставки, %	21,5	18,5	15,5
Ймовірність сценарію	0,33	0,33	0,33
Непрямі доходи, грн. на кожному тисячу: від скорочення періоду погашення	9,32	14,76	12,26
Непрямі доходи, грн. на кожному тисячу: від невикористання позики	10,60	25,34	33,12
Разом	19,92	40,10	45,38

Джерело: розрахунки автора

Аналіз може охоплювати різні сценарії розвитку подій з урахуванням варіацій ключових параметрів. Наприклад, можна проаналізувати, як різні

темпи інфляції впливають на доцільність надання клієнтам знижки у розмірі 0,3%, а також визначити найбільш вигідні умови для підприємства. Крім того, доцільно вивчити вплив змін банківських процентних ставок на фінансові результати діяльності компанії за умови використання різних розмірів знижок.

Ці імітаційні розрахунки допоможуть визначити оптимальні стратегії управління дебіторською заборгованістю та знижками, а також виявити можливі ризики і переваги для підприємства в різних сценаріях розвитку. (табл.3.3).

Середньозважений розмір непрямих прибутків дорівнює:

$$19,92 * 0,33 + 40,10 * 0,33 + 45,38 * 0,33 = 34,78 \text{ грн. із тисячі.}$$

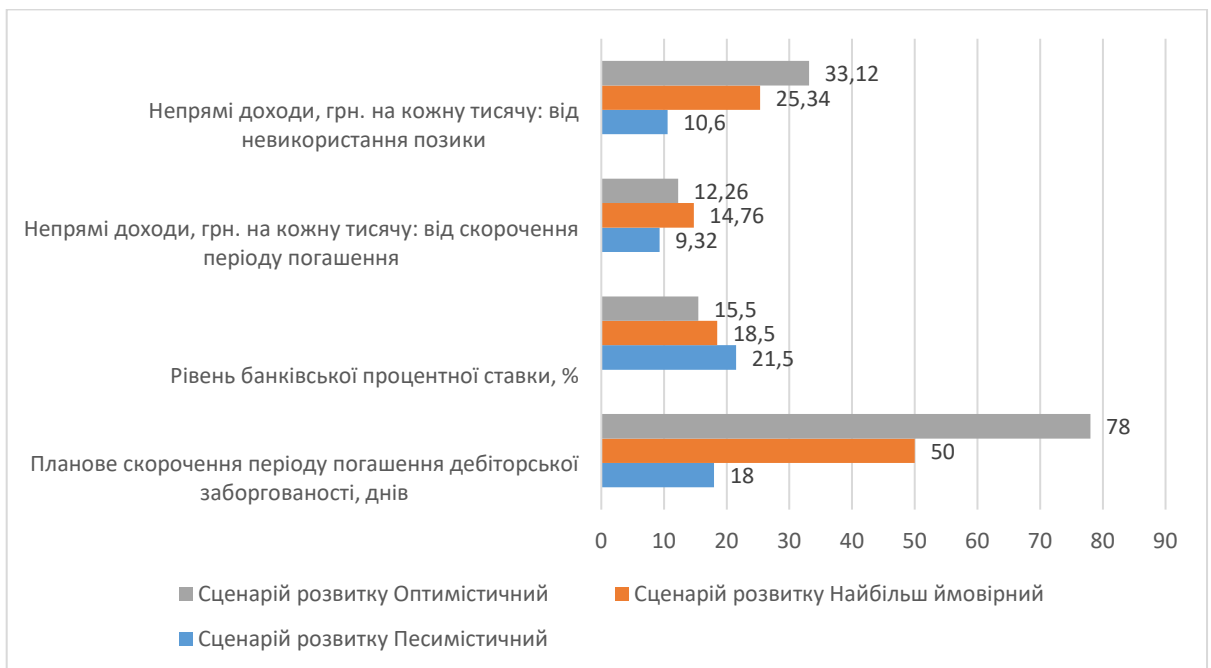

Рис. 3.2. Результати імітаційних розрахунків непрямих прибутків

Джерело: розрахунки автора

Таким чином, ПрАТ „Північний ГЗК” може встановити знижку для своїх постійних клієнтів у розмірі до 3,47 % від загальної суми наданого їм кредиту (34,78 / 1000*100%).

Обрана методика є легкою для впровадження та може ефективно використовуватися під час здійснення прогностичних розрахунків. Серед її

ключових переваг – можливість систематичного застосування з визначеною періодичністю, що залежить від змін у загальноекономічній ситуації. Наприклад, такі розрахунки можуть виконуватися раз на квартал або після завершення кожного фінансового року. Це дозволяє оцінювати досягнуті результати, коригувати підходи до управління дебіторською заборгованістю та переглядати політику надання знижок. Завдяки систематичному підходу підприємство стає більш гнучким і здатним оперативно адаптуватися до зовнішніх змін, виявляти можливості для оптимізації чи швидко реагувати на негативні тенденції. У разі, якщо завдяки наданню знижки вдасться скоротити оборотність товарної дебіторської заборгованості з 377 до 299 днів, обсяг вивільнених коштів становитиме 6274711 грн.

Ці фінансові ресурси можуть бути спрямовані на інвестиції або використані для забезпечення поточних платежів підприємства. Оскільки розмір кредиторської заборгованості ПрАТ „Північний ГЗК” є незначним, не рекомендується спрямовувати вивільнені кошти, отримані завдяки прискоренню оборотності дебіторської заборгованості, на її погашення. Проте це можливо лише за умови, що всі клієнти скористаються знижкою, що малоімовірно через різні фінансові можливості та платіжний стан дебіторів. Тому доцільно проводити ретельний аналіз фінансової стійкості постійних клієнтів і пропонувати знижки лише найбільш платоспроможним із них.

Висновки до розділу 3

Система управління діловою активністю підприємства є комплексним механізмом, що спрямований на досягнення стратегічних цілей та забезпечення сталого розвитку. Вона включає розробку стратегій, встановлення конкретних цілей, раціональне використання ресурсів, вдосконалення процесів та налагодження комунікації між підрозділами. Ця система допомагає підвищити конкурентоспроможність та фінансову

стабільність підприємства, зокрема через ефективне управління грошовими потоками, оптимізацію операційного циклу та зменшення ризиків неплатоспроможності.

Ключові етапи підвищення ділової активності включають:

Управління активами – контроль дебіторської заборгованості, страхування ризиків, стимулювання своєчасної оплати.

Збільшення грошових потоків – впровадження гнучких умов оплати, банківських гарантій, адаптація цінової політики до ринкових змін.

Підвищення платоспроможності – використання довгострокового кредитування, зниження короткострокових зобов'язань та ефективне управління обіговими коштами.

Ефективне управління активами сприяє підтримці ліквідності, скороченню адміністративних витрат, розвитку інвестиційної діяльності та оптимізації ресурсів. Пріоритетними завданнями є контроль розрахунків із замовниками, баланс між дебіторською і кредиторською заборгованістю, скорочення витрат і збільшення власних обігових коштів.

Плани ПрАТ "Північний ГЗК" на 2025 рік включають досягнення виробничих обсягів, модернізацію обладнання, впровадження новітніх технологій, удосконалення логістики, екологічні ініціативи, підвищення кваліфікації працівників та розвиток партнерських відносин. Фінансова стратегія передбачає раціональне використання коштів, реалізацію інвестиційних проєктів, зокрема в технології та екологію, а також стабільне виконання фінансових зобов'язань.

Загалом, запропоновані заходи забезпечують комплексний розвиток підприємства, підвищують його ефективність і сприяють стабільному функціонуванню в умовах динамічного ринку.

Результати проведеного аналізу свідчать про позитивну динаміку фінансово-господарської діяльності ПрАТ «Північний ГЗК» у 2024 році та потенціал для подальшого зростання у 2025 році. Зокрема, за прогнозами очікується зростання виручки від реалізації на 45% (до 41 992 299 тис. грн),

що на 13 032 093 тис. грн більше за показник 2024 року. Водночас собівартість зросте на 38% (до 26 583 365 тис. грн), що свідчить про стримане зростання витрат порівняно з доходами. У результаті очікуване зростання валового прибутку становить понад 5,7 млрд грн, а фінансовий результат від операційної діяльності зросте майже удвічі — з 4 844 229 тис. грн до 8 986 785 тис. грн. Прогнозований чистий прибуток збільшиться майже в 3,6 рази — з 1 338 185 тис. грн до 4 778 980 тис. грн. Така динаміка вказує на суттєве підвищення ділової активності підприємства та зміцнення його фінансової стійкості.

Ключовими чинниками покращення ділової активності стали: зменшення залишків запасів до 658 241 тис. грн у 2024 році (що є результатом раціоналізації логістики), зростання частки власного капіталу до 44,9% у пасивах балансу (що знижує залежність від зовнішніх джерел фінансування), а також активне управління необоротними активами попри зростання зносу до 929 650 тис. грн. Одним із найбільш ризикогенних напрямів діяльності залишається управління дебіторською заборгованістю, обсяг якої становить 13 836 332 тис. грн. Запропоноване скорочення періоду погашення заборгованості до 299 днів дозволить суттєво знизити навантаження на оборотні кошти підприємства.

Підвищення ділової активності ПрАТ «Північний ГЗК» можливе завдяки впровадженню комплексу управлінських рішень, спрямованих на покращення фінансової структури, ефективності оборотного капіталу та контролю над витратами. У результаті дослідження встановлено, що одним із головних стримуючих факторів зростання ділової активності є повільна оборотність дебіторської заборгованості, надлишкові виробничі запаси та недостатній рівень ліквідності. Для вирішення цих проблем запропоновано здійснити фінансову реструктуризацію, яка передбачає зниження обсягу запасів до оптимального рівня, активізацію претензійно-позовної роботи із боржниками, запровадження системи рейтингової оцінки клієнтів та кредитних лімітів, а також модернізацію основних засобів, що дозволить

скоротити витрати на обслуговування застарілого обладнання.

Розрахунки прогнозних показників свідчать про позитивні фінансово-економічні зміни у разі реалізації запропонованих заходів. Зокрема, очікується зростання виручки на 10,9 % — з 29 266,1 млн грн у 2024 році до 32 480,7 млн грн у 2025 році. Валовий прибуток зросте на 12,5 %, до 8 878,9 млн грн, а чистий прибуток — на 14,8 %, до 6 180,1 млн грн. Рентабельність продукції також демонструє позитивну динаміку, підвищуючись з 20,7 % до 22,2 %, що є наслідком кращої структури витрат і підвищення ефективності виробництва. Коефіцієнт покриття збільшується з 1,14 до 1,23, що вказує на поліпшення здатності підприємства покривати свої поточні зобов'язання. Абсолютна ліквідність зростає з 0,17 до 0,26, що є ознакою зміцнення платоспроможності.

У контексті управління кредитними ризиками важливою рекомендацією є застосування індивідуальних кредитних лімітів для контрагентів, впровадження системи знижок за швидку оплату, а також створення резервів під можливі втрати. Застосування інструментів аналізу фінансового стану партнерів, диверсифікація портфеля замовлень і регулярний моніторинг платоспроможності дають змогу зменшити вплив негативних наслідків простроченої дебіторської заборгованості. Запропоновані механізми дозволяють скоротити середній цикл надходження грошових коштів і зменшити фінансові втрати внаслідок інфляції або неплатежів.

Таким чином, шляхом підвищення ефективності управління кредитними ризиками та впровадженням заходів з оптимізації витрат, підприємство має можливість досягти зростання прибутковості, поліпшення ліквідності й підвищення фінансової гнучкості. Це сприятиме зміцненню позицій ПрАТ «Північний ГЗК» на ринку, покращенню інвестиційної привабливості та створенню внутрішнього ресурсу для довгострокового розвитку.

ВИСНОВКИ

Ділова активність є важливим індикатором ефективності підприємства, що відображає його здатність використовувати ресурси, адаптуватися до змін і забезпечувати зростання. Її оцінка ґрунтується на системі кількісних та якісних показників, зокрема оборотності, рентабельності, платоспроможності та ефективності управління. У сучасних умовах особливо важливо впроваджувати інноваційні підходи до аналізу ділової активності для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

В умовах цифрової трансформації підприємства, зокрема гірничо-металургійного комплексу, повинні адаптувати традиційні методи управління, орієнтуючись на сталий розвиток. Інтеграція цифрових технологій, таких як ERP-системи, хмарні сервіси та мобільні платформи, дозволяє оптимізувати операції, підвищити продуктивність та покращити взаємодію зі стейкхолдерами. Стратегічне значення набуває також врахування екологічних і соціальних аспектів, що сприяє довгостроковій прибутковості й стійкості.

ПрАТ «Північний ГЗК», як одне з провідних підприємств ГМК України, демонструє здатність адаптуватися до викликів, спричинених пандемією та повномасштабною війною. Попри втрати інфраструктури, зниження попиту та логістичні труднощі, комбінат впроваджує інноваційні рішення, модернізує виробництво й орієнтується на потреби нових ринків, зокрема Європи. Завдяки інтеграції в групу «Метінвест» підприємство зберігає конкурентні переваги.

У 2022–2024 роках ГЗК зіткнувся зі значним скороченням виробничих обсягів і персоналу. Проте інвестиції у цифровізацію, транспортну інфраструктуру й оновлення виробничих потужностей дозволили відновити операційну ефективність. Зокрема, підприємство активізувало випуск неофлюсованих окатишів та оптимізувало логістику. Водночас, економічне середовище залишається нестабільним, що зумовлює необхідність посилення гнучкості управління.

Незважаючи на складні умови, підприємство продовжує модернізувати своє виробництво. Інвестиції в оновлення обладнання, використання сучасних технологій, таких як SAP ERP і GPS-системи, а також покращення транспортної інфраструктури сприяють підвищенню ефективності операцій. Завдяки реалізації інвестиційних програм комбінат збільшив виробництво неофлюсованих окатишів, які користуються попитом на європейських ринках, і розширив співпрацю з внутрішніми партнерами.

Значні зміни у виробничій діяльності відбулися внаслідок втрати металургійних активів у Маріуполі. Це змусило комбінат переорієнтуватися на виробництво продукції, адаптованої до потреб європейських клієнтів. Поступове відновлення роботи металургійних заводів у Європі, а також активізація експорту залізної руди на початку 2023 року свідчать про позитивні зрушення у відновленні ринків збуту. Однак обсяги експорту залізної руди залишаються залежними від зовнішніх факторів, таких як ціни на металопродукцію та енергоресурси.

У поточних умовах основними викликами для ПрАТ «Північний ГЗК» залишаються економічна нестабільність, обмеження логістики та енергетичні труднощі. Попри це, підприємство демонструє здатність адаптуватися до змін, зберігаючи конкурентоспроможність на міжнародних ринках. Подальший розвиток залежатиме від ефективності управлінських рішень, інтеграції інновацій та стабілізації макроекономічного середовища в Україні.

Гірничодобувна галузь, до якої належить ПрАТ «Північний ГЗК», стикається з унікальними виробничими викликами, такими як необхідність створення нових потужностей, погіршення гірничо-геологічних умов, а також високі витрати на допоміжні роботи. Це обумовлює значний рівень капітальних витрат, особливо на амортизацію (33% у структурі собівартості продукції), енергетику (15%) та паливо (13%). Така структура витрат є характерною для підприємств гірничозбагачувальної промисловості України, зокрема через складність умов видобутку та транспортування руди.

Аналіз ділової активності підприємства на основі відносних показників

дозволяє визначити ефективність використання його ресурсів та здатність генерувати прибуток. Ділова активність оцінюється через фінансові коефіцієнти оборотності та рентабельності, які демонструють швидкість обігу активів та їх здатність приносити дохід.

Дані ПрАТ „Північний ГЗК” за 2022–2024 роки свідчать про позитивну динаміку. Коефіцієнт оборотності активів зріс з 0,2 разів у 2022 році до 0,5 у 2024 році. Це вказує на підвищення ефективності використання активів підприємства. Одночасно період оборотності активів скоротився з 1514,2 днів у 2022 році до 670,0 днів у 2024 році. Така динаміка вказує на пришвидшення обігу активів, що є позитивним фактором для операційної діяльності та ліквідності.

Аналіз рентабельності активів підприємства показав відновлення фінансових результатів після збитків у 2022 році, коли коефіцієнт рентабельності становив -5,1%. У 2023 році рентабельність зросла до 1,8%, а у 2024 році – до 2,5%. Це свідчить про ефективніше використання активів та стабілізацію фінансового стану підприємства. Проте, для досягнення ще кращих результатів важливо зосередитися на оптимізації витрат та підвищенні прибутковості.

Рентабельність власного капіталу (ROE) та чиста маржа також демонструють позитивну динаміку. У 2022 році ROE становив -10,84%, а у 2024 році зріс до 6,32%. Чиста маржа зросла з -16,43% у 2022 році до 4,62% у 2024 році. Ці показники свідчать про поліпшення фінансової стабільності підприємства та підвищення його привабливості для інвесторів.

Ефективність управління оборотними активами за аналізований період значно покращилася. Коефіцієнт оборотності оборотних активів зріс з 0,36 разів у 2022 році до 0,62 разів у 2024 році, а період оборотності скоротився з 988,3 днів до 578,7 днів. Це свідчить про пришвидшення обігу оборотних активів, що сприяє зниженню фінансових витрат і покращенню ліквідності. Проте у 2024 році спостерігалось певне уповільнення обіговості, що вимагає уваги до процесів управління активами.

Аналіз оборотності окремих компонентів оборотного капіталу підтвердив динамічні зміни в ефективності їх використання. Наприклад, період оборотності незавершеного виробництва скоротився з 7,8 днів у 2022 році до 1,0 дня у 2024 році, а готової продукції – з 5,9 днів до 2,2 днів за той самий період. Це свідчить про покращення операційної діяльності та прискорення реалізації продукції. Водночас зменшення оборотності грошових коштів вимагає додаткових заходів для оптимізації фінансового циклу.

Аналіз умов кредитування показав, що середньорічна сума дебіторської заборгованості знизилася з 36 601 593 тис. грн у 2022 році до 30 309 784 тис. грн у 2024 році, а коефіцієнт її оборотності зріс з 0,38 разів до 0,96 разів. Це свідчить про посилення контролю за дебіторськими рахунками. У той же час середньорічна сума кредиторської заборгованості зменшилася з 15 216 822 тис. грн у 2022 році до 11 137 071 тис. грн у 2024 році, а коефіцієнт її оборотності зріс з 0,91 разів до 2,60 разів. Це вказує на зменшення залежності підприємства від зовнішнього фінансування.

Загалом аналіз показників ділової активності та рентабельності свідчить про поступове покращення фінансових показників підприємства. Однак для забезпечення сталого розвитку необхідно продовжувати оптимізувати витрати, вдосконалювати процеси управління активами та підвищувати ефективність операційної діяльності.

Система управління діловою активністю підприємства є комплексним механізмом, що спрямований на досягнення стратегічних цілей та забезпечення сталого розвитку. Вона включає розробку стратегій, встановлення конкретних цілей, раціональне використання ресурсів, вдосконалення процесів та налагодження комунікації між підрозділами. Ця система допомагає підвищити конкурентоспроможність та фінансову стабільність підприємства, зокрема через ефективне управління грошовими потоками, оптимізацію операційного циклу та зменшення ризиків неплатоспроможності.

Ключові етапи підвищення ділової активності включають:

Управління активами – контроль дебіторської заборгованості, страхування ризиків, стимулювання своєчасної оплати.

Збільшення грошових потоків – впровадження гнучких умов оплати, банківських гарантій, адаптація цінової політики до ринкових змін.

Підвищення платоспроможності – використання довгострокового кредитування, зниження короткострокових зобов'язань та ефективне управління обіговими коштами.

Ефективне управління активами сприяє підтримці ліквідності, скороченню адміністративних витрат, розвитку інвестиційної діяльності та оптимізації ресурсів. Пріоритетними завданнями є контроль розрахунків із замовниками, баланс між дебіторською і кредиторською заборгованістю, скорочення витрат і збільшення власних обігових коштів.

Плани ПрАТ "Північний ГЗК" на 2025 рік включають досягнення виробничих обсягів, модернізацію обладнання, впровадження новітніх технологій, удосконалення логістики, екологічні ініціативи, підвищення кваліфікації працівників та розвиток партнерських відносин. Фінансова стратегія передбачає раціональне використання коштів, реалізацію інвестиційних проєктів, зокрема в технології та екологію, а також стабільне виконання фінансових зобов'язань.

Загалом, запропоновані заходи забезпечують комплексний розвиток підприємства, підвищують його ефективність і сприяють стабільному функціонуванню в умовах динамічного ринку.

Результати проведеного аналізу свідчать про позитивну динаміку фінансово-господарської діяльності ПрАТ «Північний ГЗК» у 2024 році та потенціал для подальшого зростання у 2025 році. Зокрема, за прогнозами очікується зростання виручки від реалізації на 45% (до 41 992 299 тис. грн), що на 13 032 093 тис. грн більше за показник 2024 року. Водночас собівартість зросте на 38% (до 26 583 365 тис. грн), що свідчить про стримане зростання витрат порівняно з доходами. У результаті очікуване зростання валового прибутку становить понад 5,7 млрд грн, а фінансовий результат від

операційної діяльності зросте майже удвічі — з 4 844 229 тис. грн до 8 986 785 тис. грн. Прогнозований чистий прибуток збільшиться майже в 3,6 рази — з 1 338 185 тис. грн до 4 778 980 тис. грн. Така динаміка вказує на суттєве підвищення ділової активності підприємства та зміцнення його фінансової стійкості.

Ключовими чинниками покращення ділової активності стали: зменшення залишків запасів до 658 241 тис. грн у 2024 році (що є результатом раціоналізації логістики), зростання частки власного капіталу до 44,9% у пасивах балансу (що знижує залежність від зовнішніх джерел фінансування), а також активне управління необоротними активами попри зростання зносу до 929 650 тис. грн. Одним із найбільш ризикогенних напрямів діяльності залишається управління дебіторською заборгованістю, обсяг якої становить 13 836 332 тис. грн. Запропоноване скорочення періоду погашення заборгованості до 299 днів дозволить суттєво знизити навантаження на оборотні кошти підприємства.

Підвищення ділової активності ПрАТ «Північний ГЗК» можливе завдяки впровадженню комплексу управлінських рішень, спрямованих на покращення фінансової структури, ефективності оборотного капіталу та контролю над витратами. У результаті дослідження встановлено, що одним із головних стримуючих факторів зростання ділової активності є повільна оборотність дебіторської заборгованості, надлишкові виробничі запаси та недостатній рівень ліквідності. Для вирішення цих проблем запропоновано здійснити фінансову реструктуризацію, яка передбачає зниження обсягу запасів до оптимального рівня, активізацію претензійно-позовної роботи із боржниками, запровадження системи рейтингової оцінки клієнтів та кредитних лімітів, а також модернізацію основних засобів, що дозволить скоротити витрати на обслуговування застарілого обладнання.

Розрахунки прогнозних показників свідчать про позитивні фінансово-економічні зміни у разі реалізації запропонованих заходів. Зокрема, очікується зростання виручки на 10,9 % — з 29 266,1 млн грн у 2024 році до

32 480,7 млн грн у 2025 році. Валовий прибуток зросте на 12,5 %, до 8 878,9 млн грн, а чистий прибуток — на 14,8 %, до 6 180,1 млн грн. Рентабельність продукції також демонструє позитивну динаміку, підвищуючись з 20,7 % до 22,2 %, що є наслідком кращої структури витрат і підвищення ефективності виробництва. Коефіцієнт покриття збільшується з 1,14 до 1,23, що вказує на поліпшення здатності підприємства покривати свої поточні зобов'язання. Абсолютна ліквідність зростає з 0,17 до 0,26, що є ознакою зміцнення платоспроможності.

У контексті управління кредитними ризиками важливою рекомендацією є застосування індивідуальних кредитних лімітів для контрагентів, впровадження системи знижок за швидку оплату, а також створення резервів під можливі втрати. Застосування інструментів аналізу фінансового стану партнерів, диверсифікація портфеля замовлень і регулярний моніторинг платоспроможності дають змогу зменшити вплив негативних наслідків простроченої дебіторської заборгованості. Запропоновані механізми дозволяють скоротити середній цикл надходження грошових коштів і зменшити фінансові втрати внаслідок інфляції або неплатежів.

Таким чином, шляхом підвищення ефективності управління кредитними ризиками та впровадженням заходів з оптимізації витрат, підприємство має можливість досягти зростання прибутковості, поліпшення ліквідності й підвищення фінансової гнучкості. Це сприятиме зміцненню позицій ПрАТ «Північний ГЗК» на ринку, покращенню інвестиційної привабливості та створенню внутрішнього ресурсу для довгострокового розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адонін С.В. Управління діловою активністю підприємства в сучасних умовах. *Ефективна економіка*. 2021. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua>. (дата звернення: 18.04.2025).
2. Бугас Н.В., Костюк Г.В., Аналіз та оцінка ділової активності підприємств. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. № 2. 2017. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1035>. (дата звернення: 10.04.2025)
3. Вадим Колісніченко. Північний ГЗК налагодив виробництво окатишів із вмістом заліза понад 65%. URL: <https://gmk.center/ua/news/pivnichnij-gzk-nalagodiv-virobnictvo-okatishiv-iz-vmistom-zaliza-ponad-65/>
4. Вадим Колісніченко. «Метінвест» інвестує понад 62,5 млн грн у модернізацію техніки ПівнГЗК. URL: <https://gmk.center/ua/news/metinvest-investuie-ponad-62-5-mln-grn-u-modernizaciju-tehniki-pivngzk/>. (дата звернення: 20.04.2025)
5. Вадим Колісніченко. «Метінвест» планує збільшити потужність гірничо-видобувних комбінатів до мінімум 30%. URL: <https://gmk.center/ua/news/metinvest-planuie-zbilshiti-potuzhnist-girnichovidobuvnih-kombinativ-do-minimum-30/>. (дата звернення: 20.04.2025)
6. Вадим Колісніченко. Північний ГЗК відзначає чітку динаміку збільшення рівня завантаженості. URL: <https://gmk.center/ua/news/pivnichnij-gzk-vidznachaie-chitku-dinamiku-zbilshennya-rivnya-zavantazhenosti/> (дата звернення: 20.04.2025)
7. Вадим Колісніченко. Північний ГЗК знизив собівартість видобутку руди в Ганнівському кар'єрі на \$1,5/т. URL: <https://gmk.center/ua/news/pivnichnij-gzk-zniziv-sobivartist-vidobutku-rudi-v-gannivskomu-kar-ieri-na-1-5-t/> (дата звернення: 20.04.2025)
8. Вадим Колісніченко. Північний ГЗК модернізував випалювальну машину та підвищив її продуктивність. URL: [https://gmk.center/ua/news/pivnichnij-gzk-modernizuvav-vipaljuvalnu-mashinu-ta-](https://gmk.center/ua/news/pivnichnij-gzk-modernizuvav-vipaljuvalnu-mashinu-ta)

pidvishhiv-ii-produktivnist/ (дата звернення: 20.04.2025)

9. Вадим Колісніченко. Україна в лютому експортувала 2,55 млн т залізної руди. URL: <https://gmk.center/ua/news/ukraina-v-ljutomu-eksportovala-2-55-mln-t-zaliznoi-rudi/> (дата звернення: 20.04.2025)

10. Вадим Колісніченко. Україна за підсумками 2023 року скоротила експорт залізної руди на 26% р./р. URL: <https://gmk.center/ua/news/ukraina-zapidsumkami-2023-roku-skorotila-eksport-zaliznoi-rudi-na-26-r-r/> (дата звернення: 20.04.2025)

11. Васильчук І. П., Ізмайлова Н. В., Зайцева А. С. Тенденції та чинники фінансової діяльності суб'єктів підприємництва в Україні. *Ефективна економіка*. 2022. № 4. – URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=10171>. DOI: [10.32702/2307-2105-2022.4.5](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2022.4.5) (дата звернення: 15.04.2025)

12. Вітлінський В.В. Кількісна оцінка ділової активності підприємства. *Фінанси України*. — 2003. — № 11. — С. 16—24.

13. Галина Єрмоленко. Північний ГЗК знижує собівартість залізородного концентрату. URL: <https://gmk.center/ua/news/pivnichnij-gzk-znizhuie-sobivartist-zalizadorudnogo-koncentratu/> (дата звернення: 20.04.2025)

14. Гончарук О. В., Ігнашкіна Т. Б., Броннікова В. Ю. Сучасний стан гірничо-металургійного комплексу України: чинники, тенденції й результати. *Ефективна економіка*. 2020. № 9. – URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=8189>. DOI: 10.32702/2307-2105-2020.9.60 (дата звернення: 20.04.2025)

15. Господарський кодекс України. Від 16 січня 2003 р. № 436- IV. З подальшими змінами // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2003. – № 18, № 19-20, № 21-22. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 20.04.2025)

16. Господарський кодекс України. Від 16 січня 2003 р. № 436- IV. З подальшими змінами // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2003. – № 18, № 19-20, № 21-22. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата

звернення: 20.04.2025)

17. Дончак Л.Г., Ціхановська О.М. Ділова активність підприємства та шляхи її зміцнення. Економіка та управління підприємствами. *Збірник наукових праць Мукачівського державного університету*. Випуск 10. 2017 с. 250-255.

URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/10_ukr/44.pdf (дата звернення: 20.04.2025)

18. Дорошенко А.П. Напрями оцінки ділової активності сільськогосподарських підприємств. *Наукові праці ПДАА. Серія: Економічні науки*. Вип. 5. Т. 3. С 112—116.

19. Жукова, О. А. Управління оборотними активами підприємства.. Молодий вчений. 2024. Вип. 6.

20. Звіт про управління ПрАТ «Північний ГЗК» за 2021, 2022 рік. URL: <https://sevgok.metinvestholding.com/ua/about/info> (дата звернення: 05.05.2025)

21. Індекс інфляції в Україні 2023. [Електроний ресурс]. - Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/index/inflation/> (дата звернення: 05.05.2025)

22. Індекс інфляції за 2024 рік. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/index/inflation/2024/> (дата звернення: 05.05.2025)

23. Інформація для акціонерів та стейкхолдерів Північний гірничо-збагачувальний комбінат. Офіційний сайт холдингу «Метінвест». URL: <https://sevgok.metinvestholding.com/ua/about/for-shareholders>

24. Кащена Н.Б. Ділова активність підприємства: сутність та методика аналізу: монографія. Харків : Вид-во Іванченка І.С., 2016. 196 с.

25. Килин, О. В., Свелеба, Н. А., & Килин, Ю. В. (2024). Управління діловою активністю підприємства..

26. Куриленко Т.П. Теоретичні аспекти визначення ділової активності URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nvamu_ekon/2009_6/6.pdf

(дата звернення: 05.04.2025)

27. Лапін, А. В., Грінчук, І. О., Терещук, В. І. Вплив діджиталізації на бізнес-

- процеси та управління діяльністю підприємств. *Здобутки економіки: перспективи та інновації*, (11). <https://doi.org/10.5281/zenodo.13911337>
28. Мартусенко І.В., Дончак Л.Г. Ділова активність: теоретичні аспекти та особливості формування. *Економіка і суспільство*. 2018. № 19. С. 501–505.
29. Масюк Ю.В., Качур В.С. Економічна сутність ділової активності підприємства та підходи до її оцінки. *Ефективна економіка*. 2019. № 10. С. 48–54.
30. Метінвест оголошує виробничі результати за четвертий квартал і 12 місяців 2024 року. URL: <https://metinvestholding.com/ua/investor> (дата звернення: 05.05.2025)
31. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Наказ Міністерства фінансів України 07.02.2013 № 73. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення: 05.05.2025)
32. Непочатенко О. О., Мельничук Н. Ю. Фінанси підприємств: підручник. Київ. ЦУЛ. 2017. 504 с.
33. Нікола С. О. Фінанси підприємств : навч. посіб. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2020. – 206 с.
34. Онищенко С.В., Маслій О., Пантас, В. Ділова активність бізнесу в Україні: цифрова трансформація та сталий розвиток. *Економіка і регіон Economics and Region*, (1(92)), 136–146. [https://doi.org/10.26906/EiR.2024.1\(92\).3321](https://doi.org/10.26906/EiR.2024.1(92).3321)
35. Офіційний сайт Національного банку України. <https://bank.gov.ua/> (дата звернення: 15.05.2025)
36. Офіційний сайт холдингу Метінвест. Північний гірничо-збагачувальний комбінат. URL: <https://sevgok.metinvestholding.com/ua> (дата звернення: 14.05.2025)
37. Польова Т.В. Ділова активність як комплексна економічна категорія та теоретичні аспекти її аналізу. Перспективи розвитку обліку, контролю та аналізу у контексті євроінтеграції: матеріали ІV міжнар. наук.-практ. конф.

Херсон, 2016. С. 403-406.

38. Приватне акціонерне товариство "Північний гірничо-збагачувальний комбінат" URL: <https://clarity-project.info/edr/00191023> (дата звернення: 05.05.2025)

39. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99. № 996-ХІУ.

40. Руденко Є.М. Застосування «золотого правила економіки» для оцінки ділової активності сільськогосподарських підприємств/ *Агросвіт*. 2014. № 16. С. 42—49.

41. Сидоренко В. Мельник Г. Контроль ділової активності за ключовими показниками ефективності. *Економіка та держава*. К.: РПВПС НАНУ. 2013. № 10. С. 74—75.

42. Скакун Л. А. Сутність ділової активності підприємства та шляхи її покращення. URL: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=41059> (дата звернення: 05.05.2025)

43. Ткачук, Н. М. Ділова активність як інструмент управління грошовими потоками підприємства. URL: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=41059> (дата звернення: 05.05.2025)

44. Український ГМК тимчасово зупиняє виробництво через обмеження енергопостачання. URL: <https://gmk.center/ua/news/ukrainskij-gmk-timchasovo-zupinyaie-virobnictvo-cherez-obmezhennya-energopostachannya/> (дата звернення: 15.05.2025)

45. Фінансова звітність за 2022-2024 роки. Приватне акціонерне товариство "Північний гірничо-збагачувальний комбінат". URL: <https://clarity-project.info/edr/00191023/yearly-finances> (дата звернення: 15.05.2025)

46. December 2024 crude steel production and 2024 global crude steel production totals/ URL: <https://worldsteel.org/media/press-releases/2025/december-2024-crude-steel-production-and-2024-global-totals/> (дата звернення: 15.05.2025)

Додаток А

Загальний обсяг світового виробництва сирової сталі у 2024 році

Загальний світовий обсяг виробництва сирової сталі у 2024 році становив 1882,6 млн тонн . Повний список річних обсягів виробництва за країнами дивіться у [Переглядачі даних про сталеву промисловість](#) .

Таблиця 3: Світове виробництво сирової сталі у 2024 році

Ранг	Країна	2024 рік	2023 рік	%2024/2023
1	Китай	1 005.1	1 022,5	-1.7
2	Індія	149,6	140,8	6.3
3	Японія	84,0	87,0	-3.4
4	Сполучені Штати	79,5	81,4	-2.4
5	Росія (e)	70,7	76,0	-7.0
6	Південна Корея	63,5	66,7	-4.7
7	Німеччина	37.2	35,4	5.2
8	Туреччина	36,9	33,7	9.4
9	Бразилія	33,7	32.0	5.3
10	Іран	31.0	30,7	0,8
11	В'єтнам (e)	22.1	19.2	14.9
12	Італія	20.0	21.1	-5.0
13	Тайвань, Китай (e)	19.1	19.1	-0,3
14	Індонезія (e)	17.0	16.8	0,9
15	Мексика (e)	13.7	16.4	-16,5
16	Канада (e)	12.2	12.2	0,1
17 років	Іспанія	11.8	11.4	3.3
18 років	Франція	10.8	10.0	7.6
19 років	Єгипет	10.7	10.4	3.6
20	Саудівська Аравія	9.6	9.9	-3.4
21 рік	Малайзія (e)	8.8	7.5	16.9

Ранг	Країна	2024 рік	2023 рік	%2024/2023
22	Україна	7.6	6.2	21.6
23	Австрія	7.1	7.1	0.0
24	Бельгія (е)	7.1	5.9	21.1
25	Польща (е)	7.1	6.4	10.1
26	Нідерланди	6.4	4.7	36.1
27	Таїланд (е)	4.9	5.0	-1.0
28	Австралія	4.8	5.5	-11.9
29	Південна Африка	4.7	5.0	-4.8
30	Алжир	4.5	4.4	2.2
31	Бангладеш (е)	4.5	5.0	-10.0
32	Казахстан	4.2	3.9	6.5
33	Пакистан (е)	4.1	5.3	-23.2
34	Швеція	4.0	4.3	-5,5
35	Велика Британія	4.0	5.6	-29.0
36	Словаччина	3.9	4.4	-11,7
37	Аргентина	3.9	4.9	-21,6
38	Об'єднані Арабські Емірати	3.7	3.8	-1.4
39	Фінляндія	3.7	3.8	-3.8
40	Оман	3.0	2.9	4.5
	Інші	42,5	43.6	-2,5
	Світ	1 882,6	1 897,9	- 0,8

е – річний показник, розрахований з використанням часткових даних або несвітових ресурсів сталі.

* Показник загального світового виробництва в цій таблиці включає оцінки інших країн, які звітують лише щорічно.

Джерело: <https://worldsteel.org/media/press-releases/2025/december-2024-crude-steel-production-and-2024-global-totals/>

Додаток Б1

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ПІВНІЧНИЙ ГІРНИЧО-ЗБАГАЧУВАЛЬНИЙ КОМБІНАТ"

[#00191023](#)

Дата звіту 26,02,2025
 Період 2024 рік, 12 міс
 Бухгалтер [Карлаш Таміла Петрівна](#)
 КАТОТТГ UA12060170010643671
 Кількість працівників 4 596

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Актив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис, грн	На кінець звітного періоду, тис, грн
I, Необоротні активи Нематеріальні активи	1000	172 613,00	158 753,00
первісна вартість	1001	324 630,00	270 066,00
накопичена амортизація	1002	152 017,00	111 313,00
Незавершені капітальні інвестиції	1005	2 402 471,00	3 755 269,00
Основні засоби	1010	13 674 220,00	22 920 383,00
первісна вартість	1011	25 660 483,00	23 850 033,00
знос	1012	11 986 263,00	929 650,00
Інвестиційна нерухомість	1015	0,00	
первісна вартість	1016	0,00	
знос	1017	0,00	
Довгострокові біологічні активи	1020	0,00	
первісна вартість	1021	0,00	
накопичена амортизація	1022	0,00	
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0,00	
інші фінансові інвестиції	1035	9,00	9,00
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0,00	412 935,00
Відстрочені податкові активи	1045	42 766,00	
Гудвіл	1050	0,00	
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0,00	
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0,00	
Інші необоротні активи	1090	188 761,00	7 829,00
Усього за розділом I	1095	16 480 840,00	27 255 178,00
II, Оборотні активи Запаси	1100	788 327,00	658 241,00
Виробничі запаси	1101	476 189,00	468 520,00
Незавершене виробництво	1102	67 046,00	86 085,00
Готова продукція	1103	245 092,00	103 636,00
Товари	1104	0,00	
Поточні біологічні активи	1110	0,00	
Депозити перестраховання	1115	0,00	
Векселі одержані	1120	1 960,00	1 960,00

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис, грн	На кінець звітного періоду, тис, грн
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	15 968 152,00	13 836 332,00
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	8 090 934,00	7 716 738,00
з бюджетом	1135	585 002,00	912 821,00
у тому числі з податку на прибуток	1136	425 248,00	116 685,00
з нарахованих доходів	1140	0,00	
із внутрішніх розрахунків	1145	0,00	
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	6 192 573,00	7 313 095,00
Поточні фінансові інвестиції	1160	0,00	
Г роші та їх еквіваленти	1165	258 152,00	691 778,00
Готівка	1166	0,00	
Рахунки в банках	1167	258 152,00	691 778,00
Витрати майбутніх періодів	1170	422 398,00	399 328,00
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0,00	
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0,00	
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0,00	
резервах незароблених премій	1183	0,00	
інших страхових резервах	1184	0,00	
Інші оборотні активи	1190	133 663,00	86 765,00
Усього за розділом II	1195	32 441 161,00	31 617 058,00
III, Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0,00	
Баланс	1300	48 922 001,00	58 872 236,00

Пасив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис, грн	На кінець звітного періоду, тис, грн
I, Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	579 707,00	579 707,00
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0,00	
Капітал у дооцінках	1405	3 747 508,00	12 545 776,00
Додатковий капітал	1410	390 168,00	390 168,00
Емісійний дохід	1411	134 168,00	134 168,00
Накопичені курсові різниці	1412	0,00	
Резервний капітал	1415	144 005,00	144 005,00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	11 053 452,00	12 802 852,00
Неоплачений капітал	1425	0,00	
Вилучений капітал	1430	0,00	
Інші резерви	1435	0,00	
Усього за розділом I	1495	15 914 840,00	26 462 508,00
II, Довгострокові зобов'язання і забезпечення Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0,00	1 971 029,00
Пенсійні зобов'язання	1505	959 102,00	1 438 866,00
Довгострокові кредити банків	1510	860 426,00	597 090,00
Інші довгострокові зобов'язання	1515	73 968,00	33 551,00

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис, грн	На кінець звітного періоду, тис, грн
Довгострокові забезпечення	1520	38 323,00	58 926,00
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0,00	
Цільове фінансування	1525	0,00	
Благодійна допомога	1526	0,00	
Страхові резерви	1530	0,00	
у тому числі: резерв довгострокових зобов'язань	1531	0,00	
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0,00	
резерв незароблених премій	1533	0,00	
інші страхові резерви	1534	0,00	
Інвестиційні контракти	1535	0,00	
Призовий фонд	1540	0,00	
Резерв на виплату джек-поту	1545	0,00	
Усього за розділом II	1595	1 931 819,00	4 099 462,00
III, Поточні зобов'язання і забезпечення Короткострокові кредити банків	1600	0,00	842 096,00
Векселі видані	1605	0,00	
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	319 012,00	329 046,00
товари, роботи, послуги	1615	4 044 307,00	6 093 210,00
розрахунками з бюджетом	1620	417 734,00	602 296,00
у тому числі з податку на прибуток	1621	0,00	
розрахунками зі страхування	1625	13 947,00	15 550,00
розрахунками з оплати праці	1630	51 708,00	54 978,00
за одержаними авансами	1635	931,00	669,00
за розрахунками з учасниками	1640	9 904 726,00	1 074 086,00
із внутрішніх розрахунків	1645	0,00	
за страховою діяльністю	1650	0,00	
Поточні забезпечення	1660	158 504,00	152 995,00
Доходи майбутніх періодів	1665	0,00	
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0,00	
Інші поточні зобов'язання	1690	16 164 473,00	19 145 340,00
Усього за розділом III	1695	31 075 342,00	28 310 266,00
IV, Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0,00	
V, Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0,00	
Баланс	1900	48 922 001,00	58 872 236,00

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

Фінансові результати

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис, грн	За аналогічний період попереднього року, тис, грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	28 960 206,00	19 925 083,00

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис, грн	За аналогічний період попереднього року, тис, грн
Чисті зароблені страхові премії	2010		0,00
Премії підписані, валова сума	2011		0,00
Премії, передані у перестраховання	2012		0,00
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013		0,00
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014		0,00
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	19 263 308,00	13 943 773,00
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070		0,00
Валовий: прибуток	2090	9 696 898,00	5 981 310,00
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105		0,00
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110		0,00
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111		0,00
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112		0,00
Інші операційні доходи	2120	773 038,00	346 293,00
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121		0,00
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122		0,00
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123		0,00
Адміністративні витрати	2130	168 072,00	204 877,00
Витрати на збут	2150	5 231 598,00	2 874 371,00
Інші операційні витрати	2180	226 037,00	442 997,00
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181		0,00
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182		0,00
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	4 844 229,00	2 805 358,00
Дохід від участі в капіталі	2200		0,00
Інші фінансові доходи	2220	23 157,00	32 793,00
Інші доходи	2240	11 087,00	5 384,00
Дохід від благодійної допомоги	2241		0,00
Фінансові витрати	2250	3 161 529,00	1 764 095,00
Втрати від участі в капіталі	2255		0,00
Інші витрати	2270	31 476,00	73 830,00
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275		0,00
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	1 685 468,00	1 005 610,00
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-347 283,00	-139 520,00
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		0,00
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	1 338 185,00	866 090,00

Сукупний дохід

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис, грн	За аналогічний період попереднього року, тис, грн
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	12 179 174,00	-3 767,00
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		0,00
Накопичені курсові різниці	2410		0,00
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		0,00
Інший сукупний дохід	2445	-414 207,00	-31 228,00
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	11 764 967,00	-34 995,00
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	1 975 075,00	-6 167,00
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	9 789 892,00	-28 828,00
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	11 128 077,00	837 262,00

Елементи операційних витрат

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис, грн	За аналогічний період попереднього року, тис, грн
Матеріальні затрати	2500	11 447 880,00	7 296 213,00
Витрати на оплату праці	2505	1 382 247,00	1 201 797,00
Відрахування на соціальні заходи	2510	306 265,00	254 972,00
Амортизація	2515	3 001 552,00	3 084 075,00
Інші операційні витрати	2520	10 450 576,00	6 151 690,00
Разом	2550	26 588 520,00	17 988 747,00

Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, грн	За аналогічний період попереднього року, грн
Середньорічна кількість простих акцій	2600	2 318 828 000,00	2 318 828 000,00
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	2 318 828 000,00	2 318 828 000,00
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0,58	0,37
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0,58	0,37
Дивіденди на одну просту акцію	2650	0,25	0,00

Додаток Б2

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ПІВНІЧНИЙ ГІРНИЧО-ЗБАГАЧУВАЛЬНИЙ КОМБІНАТ"

Період 2023 рік, 12 міс
 Бухгалтер [Карлаш Таміла Петрівна](#)
 КАТОТТГ UA12060170010643671
 Кількість працівників 4 802

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

АКТИВ

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Необоротні активи Нематеріальні активи	1000	184 039.00	172 613.00
первісна вартість	1001	322 189.00	324 630.00
накопичена амортизація	1002	138 150.00	152 017.00
Незавершені капітальні інвестиції	1005	4 209 631.00	2 402 471.00
Основні засоби	1010	14 191 505.00	13 674 220.00
первісна вартість	1011	24 322 176.00	25 660 483.00
знос	1012	10 130 671.00	11 986 263.00
Інвестиційна нерухомість	1015	0.00	
первісна вартість	1016	0.00	
знос	1017	0.00	
Довгострокові біологічні активи	1020	0.00	
первісна вартість	1021	0.00	
накопичена амортизація	1022	0.00	
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0.00	
інші фінансові інвестиції	1035	9.00	9.00
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0.00	
Відстрочені податкові активи	1045	218 687.00	42 766.00
Гудвіл	1050	0.00	
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0.00	
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0.00	
Інші необоротні активи	1090	283 919.00	188 761.00
Усього за розділом I	1095	19 087 790.00	16 480 840.00
II. Оборотні активи Запаси	1100	967 354.00	788 327.00
Виробничі запаси	1101	374 038.00	476 189.00
Незавершене виробництво	1102	303 203.00	67 046.00
Готова продукція	1103	223 133.00	245 092.00
Товари	1104	66 980.00	
Поточні біологічні активи	1110	0.00	
Депозити перестрашування	1115	0.00	
Векселі одержані	1120	1 960.00	1 960.00

Назва рядка	Код рядка	На початок звітнього періоду, тис. грн	На кінець звітнього періоду, тис. грн
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	7 206 553.00	15 968 152.00
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	8 655 541.00	8 090 934.00
з бюджетом	1135	472 128.00	585 002.00
у тому числі з податку на прибуток	1136	331 556.00	425 248.00
з нарахованих доходів	1140	0.00	
із внутрішніх розрахунків	1145	0.00	
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	8 773 733.00	6 192 573.00
Поточні фінансові інвестиції	1160	0.00	
Г роші та їх еквіваленти	1165	56 120.00	258 152.00
Готівка	1166	0.00	
Рахунки в банках	1167	56 120.00	258 152.00
Витрати майбутніх періодів	1170	291 206.00	422 398.00
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0.00	
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0.00	
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0.00	
резервах незароблених премій	1183	0.00	
інших страхових резервах	1184	0.00	
Інші оборотні активи	1190	3 588.00	133 663.00
Усього за розділом II	1195	26 428 183.00	32 441 161.00
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0.00	
Баланс	1300	45 515 973.00	48 922 001.00

Пасив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітнього періоду, тис. грн	На кінець звітнього періоду, тис. грн
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	579 707.00	579 707.00
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0.00	
Капітал у дооцінках	1405	4 409 678.00	3 747 508.00
Додатковий капітал	1410	390 168.00	390 168.00
Емісійний дохід	1411	134 168.00	134 168.00
Накопичені курсові різниці	1412	0.00	
Резервний капітал	1415	144 005.00	144 005.00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	9 554 019.00	11 053 452.00
Неоплачений капітал	1425	0.00	
Вилучений капітал	1430	0.00	
Інші резерви	1435	0.00	
Усього за розділом I	1495	15 077 577.00	15 914 840.00
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	1500	0.00	
Відстрочені податкові зобов'язання	1505	841 587.00	959 102.00
Пенсійні зобов'язання	1510	1 058 357.00	860 426.00
Довгострокові кредити банків	1515	153 083.00	73 968.00
Інші довгострокові зобов'язання	1520	28 393.00	38 323.00
Довгострокові забезпечення	1521	0.00	
Довгострокові забезпечення витрат персоналу			

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
Цільове фінансування	1525	0.00	
Благодійна допомога	1526	0.00	
Страхові резерви	1530	0.00	
у тому числі: резерв довгострокових зобов'язань	1531	0.00	
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0.00	
резерв незароблених премій	1533	0.00	
інші страхові резерви	1534	0.00	
Інвестиційні контракти	1535	0.00	
Призовий фонд	1540	0.00	
Резерв на виплату джек-поту	1545	0.00	
Усього за розділом II	1595	2 081 420.00	1 931 819.00
Ш. Поточні зобов'язання і забезпечення	1600	0.00	
кредити банків			
Векселі видані	1605	0.00	
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	297 456.00	319 012.00
товари, роботи, послуги	1615	3 198 605.00	4 044 307.00
розрахунками з бюджетом	1620	50 003.00	417 734.00
у тому числі з податку на прибуток	1621	0.00	
розрахунками зі страхування	1625	7 730.00	13 947.00
розрахунками з оплати праці	1630	27 110.00	51 708.00
за одержаними авансами	1635	786.00	931.00
за розрахунками з учасниками	1640	9 899 865.00	9 904 726.00
із внутрішніх розрахунків	1645	0.00	
за страховою діяльністю	1650	0.00	
Поточні забезпечення	1660	150 069.00	158 504.00
Доходи майбутніх періодів	1665	0.00	
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0.00	
Інші поточні зобов'язання	1690	14 725 352.00	16 164 473.00
Усього за розділом III	1695	28 356 976.00	31 075 342.00
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0.00	
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0.00	
Баланс	1900	45 515 973.00	48 922 001.00

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

Фінансові результати

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	19 925 083.00	13 835 005.00
Чисті зароблені страхові премії	2010		0.00
Премії підписані, валова сума	2011		0.00
Премії, передані у перестраховання	2012		0.00
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013		0.00

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014		0.00
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	13 943 773.00	10 469 598.00
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070		0.00
Валовий: прибуток	2090	5 981 310.00	3 365 407.00
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105		0.00
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110		0.00
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111		0.00
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112		0.00
Інші операційні доходи	2120	346 293.00	2 974 174.00
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121		0.00
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122		0.00
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123		0.00
Адміністративні витрати	2130	204 877.00	203 472.00
Витрати на збут	2150	2 874 371.00	1 759 238.00
Інші операційні витрати	2180	442 997.00	1 888 204.00
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181		0.00
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182		0.00
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	2 805 358.00	2 488 667.00
Дохід від участі в капіталі	2200		0.00
Інші фінансові доходи	2220	32 793.00	9 108.00
Інші доходи	2240	5 384.00	7 927.00
Дохід від благодійної допомоги	2241		0.00
Фінансові витрати	2250	1 764 095.00	5 983 016.00
Втрати від участі в капіталі	2255		0.00
Інші витрати	2270	73 830.00	150 979.00
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275		0.00
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	1 005 610.00	
збиток	2295		3 628 293.00
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-139 520.00	655 960.00
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		0.00
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	866 090.00	
збиток	2355		2 972 333.00

Сукупний дохід

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-3 767.00	-4 458.00
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		0.00
Накопичені курсові різниці	2410		0.00
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		0.00
Інший сукупний дохід	2445	-31 228.00	861 707.00
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-34 995.00	857 249.00
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-6 167.00	158 542.00
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-28 828.00	698 707.00
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	837 262.00	-2 273 626.00

Елементи операційних витрат

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Матеріальні затрати	2500	с	4 147 689.00
Витрати на оплату праці	2505	1 201 797.00	1 109 234.00
Відрахування на соціальні заходи	2510	254 972.00	242 174.00
Амортизація	2515	3 084 075.00	3 817 613.00
Інші операційні витрати	2520	6 151 690.00	6 931 098.00
Разом	2550	17 988 747.00	16 247 808.00

Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, грн	За аналогічний період попереднього року, грн
Середньорічна кількість простих акцій	2600	2 318 828 000.00	2 318 828 000.00
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	2 318 828 000.00	2 318 828 000.00
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	0.37	-1.28
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	0.37	-1.28

Додаток БЗ

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ПІВНІЧНИЙ ГІРНИЧО-ЗБАГАЧУВАЛЬНИЙ КОМБІНАТ"

Період 2022 рік, 12 міс
 Бухгалтер [Карлаш Таміла Петрівна](#)
 КАТОТТГ UA12060170010643671
 Кількість працівників 5 508

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

АКТИВ

Назва рядка	Код рядка	На початок звітнього періоду, тис. грн	На кінець звітнього періоду, тис. грн
I. Необоротні активи Нематеріальні активи	1000	205 287.00	184 039.00
первісна вартість	1001	321 743.00	322 189.00
накопичена амортизація	1002	116 456.00	138 150.00
Незавершені капітальні інвестиції	1005	5 133 229.00	4 209 631.00
Основні засоби	1010	15 989 402.00	14 191 505.00
первісна вартість	1011	23 983 225.00	24 322 176.00
знос	1012	7 993 823.00	10 130 671.00
Інвестиційна нерухомість	1015	0.00	
первісна вартість	1016	0.00	
знос	1017	0.00	
Довгострокові біологічні активи	1020	0.00	
первісна вартість	1021	0.00	
накопичена амортизація	1022	0.00	
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0.00	
інші фінансові інвестиції	1035	9.00	9.00
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	8 715.00	
Відстрочені податкові активи	1045	0.00	218 687.00
Гудвіл	1050	0.00	
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0.00	
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0.00	
Інші необоротні активи	1090	0.00	283 919.00
Усього за розділом I	1095	21 336 642.00	19 087 790.00
II. Оборотні активи Запаси	1100	1 024 121.00	967 354.00
Виробничі запаси	1101	383 414.00	374 038.00
Незавершене виробництво	1102	297 582.00	303 203.00
Готова продукція	1103	228 077.00	223 133.00
Товари	1104	115 048.00	66 980.00
Поточні біологічні активи	1110	0.00	
Депозити перестраховання	1115	0.00	
Векселі одержані	1120	1 960.00	1 960.00
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	37 110 876.00	7 206 553.00

Назва рядка	Код рядка	На початок звітної періоду, тис. грн	На кінець звітної періоду, тис. грн
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	9 625 515.00	8 655 541.00
з бюджетом	1135	71 910.00	472 128.00
у тому числі з податку на прибуток	1136	0.00	331 556.00
з нарахованих доходів	1140	0.00	
із внутрішніх розрахунків	1145	0.00	
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1 283 010.00	8 773 733.00
Поточні фінансові інвестиції	1160	0.00	
Г роші та їх еквіваленти	1165	125 023.00	56 120.00
Г отівка	1166	0.00	
Рахунки в банках	1167	125 023.00	56 120.00
Витрати майбутніх періодів	1170	252 221.00	291 206.00
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0.00	
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0.00	
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0.00	
резервах незароблених премій	1183	0.00	
інших страхових резервах	1184	0.00	
Інші оборотні активи	1190	35 596.00	3 588.00
Усього за розділом II	1195	49 530 232.00	26 428 183.00
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0.00	
Баланс	1300	70 866 874.00	45 515 973.00

Пасив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітної періоду, тис. грн	На кінець звітної періоду, тис. грн
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	579 707.00	579 707.00
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0.00	
Капітал у дооцінках	1405	4 590 796.00	4 409 678.00
Додатковий капітал	1410	390 168.00	390 168.00
Емісійний дохід	1411	134 168.00	134 168.00
Накопичені курсові різниці	1412	0.00	
Резервний капітал	1415	144 005.00	144 005.00
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	21 154 370.00	9 554 019.00
Неоплачений капітал	1425	0.00	
Вилучений капітал	1430	0.00	
Інші резерви	1435	0.00	
Усього за розділом I	1495	26 859 046.00	15 077 577.00
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	1500	275 678.00	
Відстрочені податкові зобов'язання			
Пенсійні зобов'язання	1505	1 581 663.00	841 587.00
Довгострокові кредити банків	1510	1 048 076.00	1 058 357.00
Інші довгострокові зобов'язання	1515	331 619.00	153 083.00
Довгострокові забезпечення	1520	61 819.00	28 393.00
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0.00	
Цільове фінансування	1525	0.00	
Благодійна допомога	1526	0.00	

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
Страхові резерви	1530	0.00	
у тому числі: резерв довгострокових зобов'язань	1531	0.00	
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0.00	
резерв незароблених премій	1533	0.00	
інші страхові резерви	1534	0.00	
Інвестиційні контракти	1535	0.00	
Призовий фонд	1540	0.00	
Резерв на виплату джек-поту	1545	0.00	
Усього за розділом II	1595	3 298 855.00	2 081 420.00
Ш. Поточні зобов'язання і забезпечення Короткострокові кредити банків	1600	0.00	
Векселі видані	1605	0.00	
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	26 697.00	297 456.00
товари, роботи, послуги	1615	16 266 076.00	3 198 605.00
розрахунками з бюджетом	1620	535 419.00	50 003.00
у тому числі з податку на прибуток	1621	223 351.00	
розрахунками зі страхування	1625	19 063.00	7 730.00
розрахунками з оплати праці	1630	67 192.00	27 110.00
за одержаними авансами	1635	1 786.00	786.00
за розрахунками з учасниками	1640	360 008.00	9 899 865.00
із внутрішніх розрахунків	1645	0.00	
за страховою діяльністю	1650	0.00	
Поточні забезпечення	1660	171 934.00	150 069.00
Доходи майбутніх періодів	1665	0.00	
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0.00	
Інші поточні зобов'язання	1690	23 260 798.00	14 725 352.00
Усього за розділом III	1695	40 708 973.00	28 356 976.00
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0.00	
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0.00	
Баланс	1900	70 866 874.00	45 515 973.00

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

Фінансові результати

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	13 835 005.00	51 816 995.00
Чисті зароблені страхові премії	2010		0.00
Премії підписані, валова сума	2011		0.00
Премії, передані у перестраховання	2012		0.00
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013		0.00

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014		0.00
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	10 469 598.00	15 835 674.00
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070		0.00
Валовий: прибуток	2090	3 365 407.00	35 981 321.00
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105		0.00
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110		0.00
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111		0.00
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112		0.00
Інші операційні доходи	2120	2 974 174.00	13 703 661.00
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121		0.00
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122		0.00
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123		0.00
Адміністративні витрати	2130	203 472.00	239 382.00
Витрати на збут	2150	1 759 238.00	2 832 649.00
Інші операційні витрати	2180	1 888 204.00	15 629 744.00
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181		0.00
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182		0.00
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	2 488 667.00	30 983 207.00
Дохід від участі в капіталі	2200		0.00
Інші фінансові доходи	2220	9 108.00	171 514.00
Інші доходи	2240	7 927.00	53 939.00
Дохід від благодійної допомоги	2241		0.00
Фінансові витрати	2250	5 983 016.00	341 537.00
Втрати від участі в капіталі	2255		0.00
Інші витрати	2270	150 979.00	4 512.00
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275		0.00
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290		30 862 611.00
збиток	2295	3 628 293.00	
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	655 960.00	-5 569 569.00
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		0.00
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350		25 293 042.00
збиток	2355	2 972 333.00	

Сукупний дохід

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-4 458.00	-72 966.00

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		0.00
Накопичені курсові різниці	2410		0.00
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		0.00
Інший сукупний дохід	2445	861 707.00	235 840.00
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	857 249.00	162 874.00
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	158 542.00	33 801.00
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	698 707.00	129 073.00
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	-2 273 626.00	25 422 115.00

Елементи операційних витрат

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Матеріальні затрати	2500	4 147 689.00	8 244 727.00
Витрати на оплату праці	2505	1 109 234.00	1 615 125.00
Відрахування на соціальні заходи	2510	242 174.00	354 004.00
Амортизація	2515	3 817 613.00	3 807 421.00
Інші операційні витрати	2520	6 931 098.00	10 656 197.00
Разом	2550	16 247 808.00	24 677 474.00

Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, грн	За аналогічний період попереднього року, грн
Середньорічна кількість простих акцій	2600	2 318 828 000.00	2 318 828 000.00
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	2 318 828 000.00	2 318 828 000.00
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-1.28	10.91
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-1.28	10.91
Дивіденди на одну просту акцію	2650	4.10	15.47

Додаток Б4

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО "ПІВНІЧНИЙ ГІРНИЧО-ЗБАГАЧУВАЛЬНИЙ КОМБІНАТ"

[#00191023](#)

Фінансова аналітика

Основні показники (за 2024 рік):

Доходи:

28 960 206 тис грн

45.35%

Чистий прибуток:

1 338 185 тис грн

54.51%

Активи:

58 872 236 тис грн

20.34%

Історичні показники:

	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік
Кількість персоналу	-	5 962	5 508	4 802	4 596
Дохід (тис грн)	24 063 793	51 816 995	13 835 005	19 925 083	28 960 206
Чистий прибуток (тис грн)	4 341 033	25 293 042	-2 972 333	866 090	1 338 185
Активи (тис грн)	61 377 269	70 866 874	45 515 973	48 922 001	58 872 236
Гроші та їх еквіваленти (тис грн)	1 225 669	125 023	56 120	258 152	691 778
Довгострокові зобов'язання (тис грн)	4 027 718	3 298 855	2 081 420	1 931 819	4 099 462
Поточні зобов'язання (тис грн)	20 190 509	40 708 973	28 356 976	31 075 342	28 310 266
Власний капітал (тис грн)	37 159 042	26 859 046	15 077 577	15 914 840	26 462 508

Фінансові індикатори:

	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік
Коефіцієнт поточної ліквідності	1,99	1,22	0,93	1,04	1,12
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,06	0,00	0,00	0,01	0,02
Коефіцієнт швидкої ліквідності	1,95	1,19	0,90	1,02	1,09
Коефіцієнт автономії	0,61	0,38	0,33	0,33	0,45
Рентабельність активів (ROA)	7,07%	35,69%	-5,00%	1,77%	2,27%
Рентабельність власного капіталу (ROE)	11,12%	79,02%	-10,84%	5,59%	6,32%
Чиста маржа	18,04%	48,81%	-16,43%	4,35%	4,62%

	2020 рік	2021 рік	2022 рік	2023 рік	2024 рік
Коефіцієнт покриття необоротних активів власним капіталом	1,76	1,26	0,79	0,97	0,97
Коефіцієнт заборгованості	0,33	0,57	0,62	0,64	0,48

Додаток В

Таблиця 1

**Аналіз оборотності незавершеного виробництва ПрАТ "Північний
ГЗК" за 2022-2024 роки**

Показник	Значення		
	2022	2023	2024
Чиста виручка від реалізації продукції, робіт, послуг, тис. грн	13835005	19925083	28960206
Середньорічна сума НЗВ, тис. грн	300393	185125	76566
Коефіцієнт оборотності НЗВ, разів	46	108	378
Період оборотності НЗВ, днів	7,8	3,3	1,0
Зміна періоду оборотності, днів	+6,3	-4,5	-2,4

Джерело: розрахунки автора

Таблиця 2

**Аналіз оборотності товарів ПрАТ "Північний ГЗК" за 2022-2024
роки**

Показник	Значення		
	2022	2023	2024
Чиста виручка від реалізації продукції, робіт, послуг, тис. грн	13835005	19925083	28960206
Середньорічна сума товарів, тис. грн	91014	33490	0
Коефіцієнт оборотності товарів, разів	152	595	x
Період оборотності товарів, днів	2,37	0,61	x
Зміна періоду оборотності, днів	+1,9	-1,8	x

Джерело: розрахунки автора

Продовження додатку В

Таблиця 3

Аналіз оборотності виробничих запасів ПрАТ "Північний ГЗК" за 2022-2024 роки

Показник	Значення		
	2022	2023	2024
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн	10469598	13943773	13943773
Середньорічна сума виробничих запасів, тис. грн	378726	425114	472355
Коефіцієнт оборотності виробничих запасів, разів	27,6	32,8	29,5
Період оборотності виробничих запасів, днів	13,0	11,0	12,2
Зміна періоду оборотності, днів	+3,4	-2,0	

Джерело: розрахунки автора

Таблиця 4

Аналіз оборотності готової продукції ПрАТ "Північний ГЗК" за 2022-2024 роки

Показник	Значення		
	2022	2023	2024
Чиста виручка від реалізації продукції, робіт, послуг, тис. грн	13835005	19925083	28960206
Середньорічна сума готової продукції, тис. грн.	225605	234113	174364
Коефіцієнт оборотності готової продукції, разів	61,32	85,11	166,09
Період оборотності готової продукції, днів	5,9	4,2	2,2
Зміна періоду оборотності, днів	+4,5	-1,6	-2,1

Джерело: розрахунки автора

Продовження додатку В

Таблиця 5

Аналіз оборотності грошових коштів ПрАТ "Північний ГЗК" за
2022-2022 роки

Показник	Значення		
	2022	2023	2024
Чиста виручка від реалізації продукції, робіт, послуг, тис. грн.	13835005	19925083	28960206
Середньорічна сума грошових коштів, тис. грн.	90572	157136	474965
Коефіцієнт оборотності грошових коштів, разів	152,75	126,80	60,97
Період оборотності грошових коштів, днів	2,4	2,8	5,9
Зміна періоду оборотності, днів	-2,3	+0,5	+3,1

Джерело: розрахунки автора

Додаток Д

Зведена таблиця індексів споживчих цін з 2000 по 2025 рр. (%)

	січень	лютий	березень	квітень	травень	червень	липень	серпень	вересень	жовтень	листопад	грудень	За рік
2000	104,6	103,3	102,0	101,7	102,1	103,7	99,9	100,0	102,6	101,4	100,4	101,6	125,8
2001	101,5	100,6	100,6	101,5	100,4	100,6	98,3	99,8	100,4	100,2	100,5	101,6	106,1
2002	101,0	98,6	99,3	101,4	99,7	98,2	98,5	99,8	100,2	100,7	100,7	101,4	99,4
2003	101,5	101,1	101,1	100,7	100,0	100,1	99,9	98,3	100,6	101,3	101,9	101,5	108,2
2004	101,4	100,4	100,4	100,7	100,7	100,7	100,0	99,9	101,3	102,2	101,6	102,4	112,3
2005	101,7	101,0	101,6	100,7	100,6	100,6	100,3	100,0	100,4	100,9	101,2	100,9	110,3
2006	101,2	101,8	99,7	99,6	100,5	100,1	100,9	100,0	102,0	102,6	101,8	100,9	111,6
2007	100,5	100,6	100,2	100,0	100,6	102,2	101,4	100,6	102,2	102,9	102,2	102,1	116,6
2008	102,9	102,7	103,8	103,1	101,3	100,8	99,5	99,9	101,1	101,7	101,5	102,1	122,3
2009	102,9	101,5	101,4	100,9	100,5	101,1	99,9	99,8	100,8	100,9	101,1	100,9	112,3
2010	101,8	101,9	100,9	99,7	99,4	99,6	99,8	101,2	102,9	100,5	100,3	100,8	109,1
2011	101,0	100,9	101,4	101,3	100,8	100,4	98,7	99,6	100,1	100,0	100,1	100,2	104,6
2012	100,2	100,2	100,3	100,0	99,7	99,7	99,8	99,7	100,1	100,0	99,9	100,2	99,8
2013	100,2	99,9	100,0	100,0	100,1	100,0	99,9	99,3	100,0	100,4	100,2	100,5	100,5
2014	100,2	100,6	102,2	103,3	103,8	101,0	100,4	100,8	102,9	102,4	101,9	103,0	124,9
2015	103,1	105,3	110,8	114,0	102,2	100,4	99,0	99,2	102,3	98,7	102,0	100,7	143,3
2016	100,9	99,6	101,0	103,5	100,1	99,8	99,9	99,7	101,8	102,8	101,8	100,9	112,4
2017	101,1	101,0	101,8	100,9	101,3	101,6	100,2	99,9	102,0	101,2	100,9	101,0	113,7
2018	101,5	100,9	101,1	100,8	100,0	100,0	99,3	100,0	101,9	101,7	101,4	100,8	109,8
2019	101,0	100,5	100,9	101,0	100,7	99,5	99,4	99,7	100,7	100,7	100,1	99,8	104,1
2020	100,2	99,7	100,8	100,8	100,3	100,2	99,4	99,8	100,5	101,0	101,3	100,9	105,0
2021	101,3	101,0	101,7	100,7	101,3	100,2	100,1	99,8	101,2	100,9	100,8	100,6	110,0
2022	101,3	101,6	104,5	103,1	102,7	103,1	100,7	101,1	101,9	102,5	100,7	100,7	126,6
2023	100,8	100,7	101,5	100,2	100,5	100,8	99,4	98,6	100,5	100,8	100,5	100,7	105,1
2024	100,4	100,3	100,5	100,2	100,6	102,2	100,0	100,6	101,5	101,8	101,9	101,4	112,0
2025	101,2	100,8	101,5	100,7									104,3

○ значення індексу надаються у відсотках відносно попереднього місяця

Джерело: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/index/inflation>

Додаток Е
Коефіцієнт падіння купівельної спроможності

День	К-т	День	К-т	День	К-т	День	К-т	День	К-т	День	К-т	День	К-т	День	К-т
1	0,99967	51	0,98323	101	0,96706	151	0,95115	201	0,93551	251	0,92012	301	0,90499	351	0,8901
2	0,99934	52	0,9829	102	0,96673	152	0,95083	202	0,9352	252	0,91981	302	0,90469	352	0,88981
3	0,99901	53	0,98257	103	0,96641	153	0,95052	203	0,93489	253	0,91951	303	0,90439	353	0,88951
4	0,99867	54	0,98225	104	0,96609	154	0,9502	204	0,93458	254	0,9192	304	0,90409	354	0,88922
5	0,99834	55	0,98192	105	0,96577	155	0,94989	205	0,93427	255	0,9189	305	0,90379	355	0,88892
6	0,99801	56	0,9816	106	0,96545	156	0,94957	206	0,93396	256	0,9186	306	0,90349	356	0,88863
7	0,99768	57	0,98127	107	0,96513	157	0,94926	207	0,93365	257	0,91829	307	0,90319	357	0,88833
8	0,99735	58	0,98095	108	0,96481	158	0,94894	208	0,93334	258	0,91799	308	0,90289	358	0,88804
9	0,99702	59	0,98062	109	0,96449	159	0,94863	209	0,93303	259	0,91768	309	0,90259	359	0,88774
10	0,99669	60	0,9803	110	0,96417	160	0,94832	210	0,93272	260	0,91738	310	0,90229	360	0,88745
11	0,99636	61	0,97997	111	0,96385	161	0,948	211	0,93241	261	0,91707	311	0,90199	361	0,88715
12	0,99603	62	0,97965	112	0,96353	162	0,94769	212	0,9321	262	0,91677	312	0,90169	362	0,88686
13	0,9957	63	0,97932	113	0,96321	163	0,94737	213	0,93179	263	0,91647	313	0,90139	363	0,88657
14	0,99537	64	0,979	114	0,96289	164	0,94706	214	0,93148	264	0,91616	314	0,90109	364	0,88627
15	0,99504	65	0,97867	115	0,96258	165	0,94674	215	0,93117	265	0,91586	315	0,90079	365	0,88598
16	0,99471	66	0,97835	116	0,96226	166	0,94643	216	0,93086	266	0,91555	316	0,9005	366	0,88568
17	0,99438	67	0,97802	117	0,96194	167	0,94612	217	0,93056	267	0,91525	317	0,9002	367	0,88539
18	0,99405	68	0,9777	118	0,96162	168	0,9458	218	0,93025	268	0,91495	318	0,8999	368	0,8851
19	0,99372	69	0,97737	119	0,9613	169	0,94549	219	0,92994	269	0,91464	319	0,8996	369	0,8848
20	0,99339	70	0,97705	120	0,96098	170	0,94517	220	0,92963	270	0,91434	320	0,8993	370	0,88451
21	0,99306	71	0,97673	121	0,96066	171	0,94486	221	0,92932	271	0,91404	321	0,899	371	0,88422
22	0,99273	72	0,9764	122	0,96034	172	0,94455	222	0,92901	272	0,91373	322	0,89871	372	0,88392
23	0,9924	73	0,97608	123	0,96002	173	0,94423	223	0,92871	273	0,91343	323	0,89841	373	0,88363
24	0,99207	74	0,97575	124	0,95971	174	0,94392	224	0,9284	274	0,91313	324	0,89811	374	0,88334
25	0,99174	75	0,97543	125	0,95939	175	0,94361	225	0,92809	275	0,91282	325	0,89781	375	0,88304

26	0,99141	76	0,97511	126	0,95907	176	0,9433	226	0,92778	276	0,91252	326	0,89751	376	0,88275
27	0,99108	77	0,97478	127	0,95875	177	0,94298	227	0,92747	277	0,91222	327	0,89722	377	0,88246
28	0,99076	78	0,97446	128	0,95843	178	0,94267	228	0,92717	278	0,91192	328	0,89692		
29	0,99043	79	0,97414	129	0,95812	179	0,94236	229	0,92686	279	0,91161	329	0,89662		
30	0,9901	80	0,97381	130	0,9578	180	0,94205	230	0,92655	280	0,91131	330	0,89632		
31	0,98977	81	0,97349	131	0,95748	181	0,94173	231	0,92624	281	0,91101	331	0,89603		
32	0,98944	82	0,97317	132	0,95716	182	0,94142	232	0,92594	282	0,91071	332	0,89573		
33	0,98911	83	0,97285	133	0,95685	183	0,94111	233	0,92563	283	0,91041	333	0,89543		
34	0,98879	84	0,97252	134	0,95653	184	0,9408	234	0,92532	284	0,9101	334	0,89514		
35	0,98846	85	0,9722	135	0,95621	185	0,94048	235	0,92502	285	0,9098	335	0,89484		
36	0,98813	86	0,97188	136	0,95589	186	0,94017	236	0,92471	286	0,9095	336	0,89454		
37	0,9878	87	0,97156	137	0,95558	187	0,93986	237	0,9244	287	0,9092	337	0,89425		
38	0,98748	88	0,97123	138	0,95526	188	0,93955	238	0,9241	288	0,9089	338	0,89395		
39	0,98715	89	0,97091	139	0,95494	189	0,93924	239	0,92379	289	0,9086	339	0,89365		
40	0,98682	90	0,97059	140	0,95463	190	0,93893	240	0,92348	290	0,90829	340	0,89336		
41	0,98649	91	0,97027	141	0,95431	191	0,93861	241	0,92318	291	0,90799	341	0,89306		
42	0,98617	92	0,96995	142	0,95399	192	0,9383	242	0,92287	292	0,90769	342	0,89276		
43	0,98584	93	0,96962	143	0,95368	193	0,93799	243	0,92256	293	0,90739	343	0,89247		
44	0,98551	94	0,9693	144	0,95336	194	0,93768	244	0,92226	294	0,90709	344	0,89217		
45	0,98519	95	0,96898	145	0,95304	195	0,93737	245	0,92195	295	0,90679	345	0,89188		
46	0,98486	96	0,96866	146	0,95273	196	0,93706	246	0,92165	296	0,90649	346	0,89158		
47	0,98453	97	0,96834	147	0,95241	197	0,93675	247	0,92134	297	0,90619	347	0,89128		
48	0,98421	98	0,96802	148	0,9521	198	0,93644	248	0,92104	298	0,90589	348	0,89099		
49	0,98388	99	0,9677	149	0,95178	199	0,93613	249	0,92073	299	0,90559	349	0,89069		
50	0,98355	100	0,96738	150	0,95147	200	0,93582	250	0,92043	300	0,90529	350	0,8904		

Джерело: розрахунки автора